

Kárpátaljai Hírmondó

XX. évfolyam 1. (75.) szám, 2024. Tavasz

Jánosházy György

Dómban

Rég elfeledtem ezt a tiszta csendet,
boltívek alján a ritkás ködöt;
idegenül merednek rám a szentek,
az Isten elbújt egy pillér mögött –

de itt van, itt: Óróla vall a tömjén
édeskés illata, a tünde fény,
mely átdereng a festett Anya könnyén,
és lángot vet az ablak üvegén.

S felfénylik sok elszürkült gyermek-émlék,
és nem vagyok már messzeföldi vendég,
ki eltikkadva percre megpihen:

latin szavak bizsergetik meg ajkam,
a kórusról egy hang rákezd halkan,
s felbúg bennem egy Liszt-rekviem.



Az ungvári görögkatolikus székesegyház és püspöki palota



KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XX. évfolyam, 1. (75.) szám
2024. Tavasz

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,

Városligeti fasor 44.

Telefon: 06-1-351-7770

E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:

Greza István,

a Kárpátaljai Szövetség elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda

E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit

E-mail: nagykical2@gmail.com

Szerkesztőbizottság:

dr. Botlik József, dr. Dupka György,

dr. Szöllősy Tibor,

dr. Zubánics László,

Kovácsné Marton Erzsébet

Tördelés, nyomdai előkészítés:

GABOR
P R I N T

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006

HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:

11711034-20834951

Megjelenik negyedévente

1000 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta
a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,



valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomból:

<i>Olvassuk együtt!</i> Szegő Júlia: Bartók Béla élete (részletek)	
<i>Vers mindenkinek.</i> Rónay György: Tavaszi album	3
<i>Szervezeti élet.</i> Rendezvények a Kárpátaljai Szövetség szervezésében	4
Bemutatjuk a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagjait.	
Dr. Igyártó Gyöngyi ügyvéd	6
Köszönjük a támogatást	7
Ópusztaszeren nyílt meg a Kárpátaljai Szövetség vándorkiállítás	8
<i>Hitélet.</i> VIII. Kereszthódoló körmenet Beregszászon	9
Jakab Attila református lelképásztor prédikációja	10
<i>Évforduló.</i> Harmincöt éves a KMKSZ	12
Emlékünnepség a festőművész szülővárosában	13
Révész Imre művészeti öröksége	14
Réti János 75 éves	
Kiss Ferenc-emléktáblaavató Beregszászon	15
<i>Kárpátaljai sikertörténet.</i> A Kiscsikó a fejlődés útján	16
Fratelli – ahol a minőség a fő szempont	17
<i>Anno.</i> A szülőföld vonzatai. Balla Teréz visszaemlékezése	18
<i>Fiatalokról fiataloknak.</i> Petőfi-ösztöndíjasok a szórványban	20
Dobsa István: „A fiataloké a jövő”	21
<i>Közelkép.</i> Beszélgetés Molnár János római katolikus plébánossal	22
Fél évszázad az állatgyógyászatban. Beszélgetés Darcsi Gyulával	23
<i>Kultúrtáj.</i> Két nemzet kultúrája közötti hidak Petőfi-kötetektől	25
Mesélő Mag-diák – színházi matiné gyerekeknek	26
<i>Örökségünk.</i> Múlt és jelen a viseletekben – kiállítás a beregszászi konzulátuson	27
Élő múlt a Tiszaháton. Őrzik és továbbadják a hagyományokat	28
<i>Arasznyi történelem.</i> Zubánics László: A Homonnai Drugeth család kiemelkedő nőtagjai a 16–17. században	30
<i>Múltidéző.</i> Elvesztett Ungvár. Egy festmény története – Boksay József: Szűzanya a gyermekkel és egy tanítvánnyal	32
<i>Korkép.</i> Shrek Tímea és Bursza Krisztina írásai	34
<i>Gratulálunk!</i> Elismerések	34
<i>Szemelvények kárpátaljai eseményekből</i>	36
<i>Művészet.</i> Kovács Éva kiállítása	
Kulin Ágnes a RIT 2023-as évről és az idej tervekről	39
<i>A Kárpátaljai Hírmondó galériája.</i> RIT – Téli tárlat	40

Címlapfotók: Vezsdel László, Kovács Sándor



Szegő Júlia

Bartók Béla élete

(Részletek)

[Előzmények: Bartók Béla, a világhíró zeneszerző és zongoraművész Nagyszentmiklós településen született (a helység ma Romániában van) 1881. március 25-én tanító családban. Édesapja, a helyi iskola igazgatója 33 éves korában gyógyíthatatlan betegségben elhunyt. Az özvegynek és két kisgyermekének ki kellett költöznie az igazgatói lakásból, mert azt át kellett adni az utódnak. Özvegy Bartók Béláné Voit Paula az Ugocsa vármegyei Nagyszőlősen kapott állást.]

A nagyszőlői tanítónő már hajnalban talpon volt. Varrt, stoppolt, vasalt a gyermekeinek. Emberföltöti munkát végzett. Szerencsére idősebb néneje pár hónap múlva eljött hozzájuk. Ő vigyázott napközben a gyerekekre, főként a kicsi Elzára. Bartókné így zongoraórákat adhatott. Zongora-növendékeihez hazajárt tanítani. Fia érdekében tette. Csakis így tölthette a gyermek minden szabad idejét a zongoránál. A házi feladatokkal még az iskolában elkészült. Tünetes emlékezőtehetségét már az elemi iskolában észrevették.

... A Nagyszőlősen töltött évek alatt Bartókné tanította zongorázni fiát. Csoncscskáiban, kézizmaiban gépies ismétlések nélkül készen állt a zene, mindent el tudott játszani, amit felfogott. S amit eljátszott, annak egyszerűen formája, színe volt. Előrelátható volt, hogy ez a rendkívül tehetséges gyerek előbb-utóbb ki fog nőni az anyai szárnyak alól. De egyelőre édesanyja volt zenei nevelője, Szőlősen nem is lehetett volna más. Ő volt az egyetlen zongoratanár.

... 1889-ben véletlenül Nagyszőlőstre érkezett Altdörfer soproni zenetanár. Ahol csak megfordult a kis vidéki városkában, mindenki az özvegy tanítónő kedves és tehetséges fiacskájáról áradozott. A tanár hívás nélkül felkereste Bartóknét, és meghallgatta a gyermeket. Megnézte a kék mappában összegyűjtött, gondosan letisztázott kis kompozíciókat. Egyelőre Bartókné írta le őket, s közben tanította fiát a zenei helyesírásra, a hallott zene pontos lejegyzésére. A soproni tanár nagy jövőt jósolt a gyerekeknek, kiemelkedő tehetségnek találta.

Húsvétra a gyermek hosszabb kompozícióval lepte meg édesanyját. Amikor eljátszotta a darabot, szép zengő billentéssel, értelmes tagolással, édesanyja szeme könnyes lett a meghatottságtól. A kis zenében a gyermeklélek derűje és szelíd borúja váltakozott. A kíséret vízcsofogásszerű hullámmozgást zárt zenei alakzatokba. A hozzáfűzött történet pedig megmagyarázta a gyermek művészi szándékát is: amikor az iskolában tanultak a Duna folyásáról, élénken maga elé képzelte a hegyek közt frissen kibugyanó forrást. Látta a patako-

kat, folyókat befogadó folyamat is, amint szélesülő medrében végighömpölyög országokon át. Vidámság és szomorúság váltakozik hangjában. Az ifjú zeneszerző mindezt rendkívül komolyan mondta el, s kicsit elégedetlenül; mire kész lett, úgy találta, hogy nincs minden benne, amit elképzelt. Édesanyja mosolyogva nyugtatta meg: ez a nagy művészeknek sem mindig sikerül.

A pünkösdi szünetben Bartókné félrerakott filléreiből elvitte fiát Budapestre. Aggházy Károlyhoz mentek, Liszt Ferenc egykori híres tanítványához. Nagyjából ő is ugyanazt mondta, mint Altdörfer. Szívesen felvette volna a gyermeket azonnal a Nemzeti Zenedébe, arra is vállalkozott, hogy vigyáz rá, mintha apja lenne. De a gyermek hallani sem akart arról, hogy édesanyja nélkül ott maradjon.

Így jutott Bartókné arra az elhatározásra, hogy fiát a második gimnáziumi évre Nagyváradra küldi, nagynénjéhez, Voit Emmához. A gyermek így családi környezetben maradt. Kersch Ferenc, a püspökség muzsikusa és orgonistája, közismert jó tanár el is vállalta a tehetséges gyermek zenei oktatását.

... 1892. május 1-én a második gimnazista Bartók Béla fellépett Szőlősen mint zeneszerző és zongoraművész. Eljátszotta saját művét, a *Duna folyását* és a Waldsteinszonáta (Op. 53) első tételét, amelyet Kerschnél tanult. A koránál kisebbnek látszó kisfiú zenei hangja érettségről és átéltségről tanúskodott. A Beethoven szonáta-tétel fiatalos szertelensége, érzelmi viharzása hiteles, élő alakot öltött.

Másnap terjedelmes beszámoló jelent meg az Ugocsai Naplóban. A cikkíró szerint: „... A kis Bartók Béla, aki vendégszereplni jött Nagyszőlőstre, a legnagyobb mértékben magára vonta a közönség figyelmét. Az előadott klasszikus darabok a legnagyobb kézi ügyességre vallanak. S hogy a zongoraművészetre a tízéves fiúcskának nagy elhivatottsága van, kétségtelenül elárulta az eljátszott darabokkal. A fiatal zseni kompozícióiból is bemutatott egy darabot, a *Duna folyását*, mely szintén sok tapsot nyert. A kis Bartók Béla első nyilvános fellépése alkalmával sok díszes csokrot kapott...”

Íme, az első fellépés szerény visszhangja. Bartókné új mappát avatott. Beletette a fiáról megjelent első beszámolót, s elhatározta, hogy ezentúl gyűjti a kritikákat. Nem álmodta, hogy eljön majd az idő, amikor nem győzi rakosgatni, amikor a jó és rossz kritikák, a hozzáértők és az avatatlanok véleményei, a tanulmányok és elemzések könyvespolcokat fognak megtölteni...

Szegő Júlia: *Bartók Béla élete. Ifjúisága* Könyvkiadó, Bukarest, 1964.

A szerkesztőség megjegyzése: Szegő Júlia népdalgyűjtő, zenei szakíró 1893. április 19-én született Beregszászban. Élete jelentős részét Kolozsvárt töltötte. 1987. november 7-én hunyt el, sírja a Házsongárdi temetőben található.

Rónay György

Tavaszi album

(Részletek)

Átváltozás

Az ágak közt már pinytyek csattogása.
A fenyők fölött kék tavaszi fátyol.
Készül a világ az átváltozásra.
Most teremti magát teljesebbé magából.

Kora tavasz

Rügy nem pattan még. Nem mozdul a szél sem.
A föld megnyílt vehmének gőze száll csak,
s a fák kék lelke ködlik, ahogy állnak
megrendülten az újjászületésben.

Rügyek

Amikor utoljára jártam itt, a kopár
fák alatt néhol még hófolt fehérlett.
Most nap süt, tavaszt pittyeg egy madár,
s lengnek parányi zöld zászlói a reménynek.

Az erdő hangjai

Tar ágak közt koratavaszi fény ragyog.
Cinke szőlt az imént, de már elhallgatott,
s most csak kis percenések az erdő hangjai.
Kipattan pár rügy is, de azt nem hallani.

Ibolya

Avar búvó virága, leszakítsalak?
Nem bántalak. Hagylak virulni még ott.
Kék lelkedért cserébe talán nekem is ad
gazdánk egy virágzásnyi haladékok.

Még egyszer

Szarak, bimbók, rügyek, indák és kacsok,
nyúljatok, nyíljatok, kapaszkodjatok.
Kapaszkodom veletek én is.
Még egyszer megpróbáljuk, az idén is.

Rügyező galagonya

Ahogy fordult az ösvény és ritkultak a fák,
fölbukkant hirtelen halványzöld csipkeruhában;
riadtan rám mosolygott – nimfa volt, vagy najád –
s zöld kendőjét sokáig lengette még utánam.

Kékek

Lemegy a nap, nyúlik az árnyék.
Kigyósziszkek, ibolyakék, harangvirágkék:
elmélyülnek az erdőben a kékek.
Várják az első fülemüléket.

Záporban

A túlsó hegy felől átsüt ide a nap,
de ezen a hegyen sebes zápor szalad:
így fényben is megyek, meg ázom is esőben.
De eddig is csak így volt, s ezután se lesz különben.

Zivatar

Érzed eső után a fenyők balsamát?
Kis keserűt kevernek hozzá a galagonyák,
s csöpp fanyart is az ázott tavalyi avar,
míg messze föl-fölmordul a távolodó zivatar.

Leltár

A virágokat és a madarakat is,
s ahogy zizeg a nád, ahogy csobban a víz;
de legjobban talán mégiscsak ezt szerettem:
a csöndet körülöttem s a kék eget felettem.

1967. március-május

Zenés irodalmi est könyvbemutatókkal

A magyar kultúra napja alkalmából zenés irodalmi estet tartottak a Kárpátaljai Szövetség budapesti székházában. A *Himnusz* elhangzása után dr. Grezsa István, a

rendszerváltoztatás erőterében – Magyar levéltári dokumentumok 1985–1994, I. kötet /1985. április – 1990. május/, a viski Stók Lajos (*Vadásztörténetek és helymegneve-*



zések a Visk környéki Avas-hegységből). A kerekasztal-beszélgetést dr. Dupka György moderálta. Az eseményen közreműködött a kistéglási származású ifj. Bernát Ferenc zeneszerző, Artisjus-díjas gitárművész és az ungvári születésű Zán András csellóművész, akik az alkalomhoz illő zeneszámokat adtak elő. Elhangzott Bach: *Ave Maria*; Bernáth: *Az első óra várva*; Bernáth: *Magyar fantázia*; Bernáth: *Melankolikus keringő*.

Tudósítónk

Szövetség elnöke üdvözölte a szép számban megjelent résztvevőket. Ezt követően az estet levezető dr. Dupka György író, történész, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja felolvasta Vári Fábrián László József Attila- és Kossuth-díjas költő, az *Együtt* című folyóirat szerkesztőbizottsága elnökének dr. Ortutay Péter író, műfordító alkotói tevékenységét értékelő laudációját, majd a folyóirat szerkesztőbizottsága nevében átnyújtotta az Együtt Nívódíjat. Az ungvári születésű író, műfordító rövid felszólalásában köszönte meg az elismerést.

Az est második részében kárpátaljai vonatkozású könyvek bemutatója következett. A kerekasztal-beszélgetés résztvevői: a vas megyei Hegyhátszentmártonban élő Doma Péter író (*Szvitlana krédója*, regény), a budapesti dr. Seres Attila történész (*Kárpátalja a peresztrojka és a magyarországi*



A magyar széppróza napja kárpátaljai szerzőkkel Budapesten

Egy kicsinyke Kárpátalja Budapesten – a magyar széppróza napját méltatták a Kárpátaljai Szövetség székházában. Az eseményen Lőrincz P. Gabriella József Attila- és Bella István-díjas költővel, Kertész Dávid Irodalmi Jelen Debüt-díjas íróval és Sz. Kárpáthy Kata Együtt Nívódíjas íróval dr. Dupka György történész, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja beszélgetett.

A találkozót Dupka György nyitotta meg, aki a köszöntő után oklevelet adott át Lőrincz P. Gabriellának a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet fennállásának 15. évfordulója alkalmából.

Felidézte: a két évvel ezelőtt Kárpátalján szervezett programot a háború híre húzta keresztül. Mivel a rendezvényt február 21-én, az anyanyelv nemzetközi napján tartották, Lőrincz P. Gabriella egy Kosztolányi-idézzettel tisztelgett az ünnepnap előtt. Az író nő szavai szerint, bár fizikailag nem Kárpátalján voltak, mégis egy kis Kárpátalja lett Budapesten belül. Bemutatta az idén megjelent *Történetek az árnyékból* című kötetét, amely az AB-ART Könyvkiadó gondozásában jelent meg. A Magyarországon élő beregszászi író, költő második prózakötetét a két éve tartó orosz–

ukrán háború ihlette. Hangsúlyozta: igyekezett minden írását pártatlanul megírni, és ha mégis pártot kellene választania, csakis a békét támogatja. A kötetből a *Margaréta* című írását olvasta fel, ami egy édesanyját gyászoló külföldön élő férfiről szól.

Dupka György bemutatta a *Szégyenpiac* című antológiát, amely szintén a béke jegyében született. Az antológia április 9-én a Magyar Művészeti Akadémián debütál hivatalosan.

A tiszsaásványi születésű Kertész Dávid első kötetéből, *A keresztúri vámpír és más történetekből* az *Iván Francsisekoviccs találkozása az Első Titkárral* című humoros, Gulág-témájú novelláját olvasta fel. Dupka György kérdésére elmondta, hogy azért keresztúri vámpír lett a címben, mert a magyarok területeken mindenütt található legalább egy Keresztúr nevű

település, így – szavai szerint – ez az egyik legmagyarabb helységnev. Arról is beszámolt, hogy készülöben van második kötete, amely egy mesekönyv lesz.

A Beregújfaluból érkezett Sz. Kárpáthy Kata a *Pitypangmész* című írását adta elő az esten. A pályakezdő író idén januárban kapta meg az Együtt Nívódíjat, és készülöben van az első kötete.

Az est színvonalát az aknaszlatinai születésű Donyec (Doni) István, valamint a budapesti Nagy Csaba zenei előadása emelte. Donyec István facimbalmon játszott, Nagy Csaba zongorán kísérte. Előadásukban elhangzott Gustav Peter *Galopp* című műve, Johannes Brahms *V. magyar tánc* című darabja, valamint Vittorio Monti *Csárdás* című alkotása különleges hangszerelésben. Magyarországon egyedül Donyec István játszik

facimbalmon. A zenész az előadások között beszélt a hangszerről. Mint mondta, először a '80-as években játszott fa-

ért véget, valamint a szerzők dedikált köteteit lehetett megvásárolni. A program a Kárpátaljai Szövetség, a Magyar



cimbalmon, majd szünet után a 2000-es években kezdett újból a rendkívül nehezen kezelhető hangszeren.

Az esemény kötetlen beszélgetéssel

Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége és a Magyar Írószövetség támogatásával valósult meg.

Szabó Kata

A kommunizmus áldozatainak emléknappja

alkalmából a Gulág- és Gupvikutatók Nemzetközi Társasága (GKNT), valamint a Gulág- és Gupvikutató Intézet a Kárpátaljai Szövetség székházában tartotta a *Közel 80 éve történt... Adatok, tények történetek a szovjet fogásból* című kötet bemutatóját, amely az Alapjogokért Központ

támogatásával látott napvilágot.

Dr. Dupka György, a GKNT ügyvezető elnökének felkonferálásával köszöntő beszédet mondott dr. Grezsa István, a Kárpátaljai Szövetség elnöke, dr. Bognár Zalán, a Gulág- és Gupvikutatók Nemzetközi Társasága elnöke, Pogrányi Lovas



Miklós, az Alapjogokért Központ vezető kutatója. Megnyitó beszédet mondott dr. Földváryné Kiss Réka történész, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága elnöke.

A könyvbemutató kerekasztal-beszélgetés moderátora dr. Bognár Zalán volt, résztvevői dr. Dupka György, a Szolvyai Emlékparkbizottság titkára, Körösi Mihály, Mezőberény alpolgármestere, a GKNT alelnöke, dr. Murádin János Kristóf, a Sapienia Erdélyi Magyar Tudományegyetem tanszékvezetője, a GKNT alelnöke, dr. Stark Tamás, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet tudományos főmunkatársa. A rendezvény a könyvek dedikálásával és jó hangulatú állófogadással zárult.

Tudósítónk

Bemutatjuk a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagjait

Ismeretlen ismerősök

A Kárpátaljai Hírmondó olvasói számára a szervezeti életről közreadott beszámolókból ismerősen csengenek új sorozatunk szereplőinek nevei. A Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagjairól lesz szó, akik kenyérkereső munkájuk mellett feladatokat vállalnak közösségi életünk irányításában, rendezvények szervezésében. Magánéletükről keveset tudunk, pedig Márai Sándorral szólva: a jellem maga az ember. Ismerjük meg őket közelebbről!

Dr. Igyártó Gyöngyi ügyvéd

„... sokszor nemcsak ügyvéd vagyok, lelkiileg is igyekszem segíteni, irányt mutatni”

Dr. Igyártó Gyöngyi igazán kedves, viszont határozott és céltudatos szakember. A viski születésű, ma már Magyarországon élő jogász sokat küzdött azért, hogy az álma valóra váljon, végül sikerült, és ügyvédként mindent megtesz azért, hogy másokon segítsen. Szabadidejét a gyermekeivel tölti, együtt sokat kirándulnak, ismeretlen tájakat fedeznek fel, és ebből tanulnak is. Beszélgetésünk során kicsit másképp beszélgettünk el Gyöngyivel. Szó esett a gyermekkoráról, nehézségekről, kihívásokról, sikerekről, hobbjáról.

Mint fentebb kiderült, Gyöngyi Kárpátalján, a festői szépségű Felső-Tisza-vidéken, Visken született. Elmondása szerint nagyon szép gyermekkorra volt, amire mindmáig boldogan emlékszik vissza.

– Tanulmányaimat a helyi iskolában kezdtem, aztán 14 éves koromtól a Técsői Református Líceumban tanultam tovább, ott nagymamámnál laktam. Érettségi után nagyban megváltozott az életem, ugyanis 17 éves koromban felvételt nyertem a Budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudomány Karára. Naiv fiatal lányként egyes egyedül vágtam neki a nagy útnak a magyar fővárosba. Az viszont megnyugtató volt, hogy a Márton Áron Szakkollégiumba a Kárpát-medence szinte minden csücskéből érkeztek lakók, s közülük sokukkal mindmáig megmaradt a barátság. Bevallom őszintén, elég sok csalódás után a naiv kislány eltűnt, megkeményedett, mert megtanított rá az élet, hogy mindenre oda kell figyelni, nem szabad hiszékenynek lenni.

– Mikor jutottál arra a döntésre, hogy ezt az egyáltalán nem könnyű hivatást választod?

– Talán kicsit furcsán hangzik, de már kislány koromban szívesen néztem a tévében a jogi műsorokat. Bár egy kukkot sem értettem, hogy miről beszélnek, min vitatkoznak, éppen ezért döntöttem úgy, hogy ezt a pályát választom, hogy értem.

Tizennégy évesen úgy gondoltam, hogy bíró leszek, aztán ez szelídült, bíró nem lettem, ügyvéd viszont igen. Második egyetemi hallgató voltam, amikor egy budapesti ügyvédi irodához kerültem, ahol akkoriban többnyire orosz ügyfeleket fogadtak, így jól jött a nyelvtudásom. Tehát mondhatjuk, hogy 19 éves korom óta vagyok a szakmában.

A nagyvárosban a vidéki, jóhiszemű lányka hamar megkeményedett. De mint ahogy azt Gyöngyi elárulta, a talpraesett-



ség, a határozottság már kislány korában megvolt benne, az általános iskolában kivette a részét a rendezvényszervezésből, rendezte az ügyes-bajos dolgokat, és ez az évek alatt nagyban felfejlődött.

– Azóta is abban az ügyvédi irodában dolgozol?

– Sokáig dolgoztam ott, ami szakmailag egy óriási indítás volt, hiszen az egyetemen inkább az elméletet tanultuk, míg ott tizenévesen belecsöppentem a valóságba, a valós ügyekbe. Bírószági tárgyalásokra jártam, igaz, csak hallgatóságként, de úgy is sokat tanultam, fejlődtem. 2005-ben diplomáztam és avattak jogi doktorrá. Az ügyvédi irodánál 2006-ig dolgoztam, később egy másik irodánál voltam ügyvéd-

jelölt. Miután letelt a hároméves szakmai gyakorlatom, 2009-ben lettem a jogi szakvizsgát, ezután nyitottam meg a saját ügyvédi irodámat, s azóta is azt üzemeltetem, immár 15 éve.

A jogi szakma hivatás, amibe semmiképp nem fér bele bárminek is a halasztása, hiszen minden munka határidős. Ezzel Gyöngyi is tisztában van, és tudja, ha valamit nem csinál meg időre, lehet, valakinek ezzel tönkreteszi az életét, és ezért ő lesz a felelős.

– Egy picit a mókuserékhez hasonlít ez, mert ha túl vagy az egyik határidőn, jön a másik. Ez a hivatás erről szól, emberek sorsának alakításában működünk közre, a vagyontukat mentjük, szerezzük vissza vagy gyarapítjuk a jog eszközeivel, és emiatt sokszor nemcsak ügyvéd vagyok, lelkiileg is igyekszem segíteni, irányt mutatni. Eleinte ez elég nagy teher volt számomra, de amikor elértem a kellő szakmai rutint, az egész egyszerűbbé és természetessé vált. Amikor pedig pert nyerünk, nagyon jó érzés, pláne ha azt látom, hogy az ügyfél is megnyugodott, lekerült a teher a válláról.

– Mély benyomást kelt benned mások gondja, problémája?

– Igen, és éppen ezért tudok még hatékonyabban segíteni. Persze nagy hiba lenne, ha nem tudnék elvonatkoztatni, objektívnek kell maradni, de úgy hiszem, kis együttérzéssel, odafigyeléssel az ügyfél lelke is hamarabb megnyugszik.

Nem árulunk el azzal titkot, hogy mivel Gyöngyi kárpátaljai, az ügyfelei egy része földi, mert tudják, bizalommal fordulhatnak hozzá.

– A bizalom fontosságával kapcsolatban csak egy példát szeretnék említeni. Volt egy ügyfelem, akit az orvosként tevékenykedő húgom kezelte. Egyszer egy beszélgetés alkalmával dicsérte a testvéremet, hogy milyen ügyes orvos, mert hamar talpra állította. Mire én: „Nem is tudtam, hogy beteg voltál!” Erre az ügyfél azt kérdezte, te és a húgod nem szoktatok

beszélgetni? Hát hogya beszélgetnénk, csak itt jön képbe az orvosi és az ügyvédi titoktartás. Nem adjuk ki mások érzékeny problémáit senkinek, ennek a két szakmának ez az alappillére, én pedig ezt tiszteletben tartva nagyon sok kárpátaljinak segíték.

– Kárpátaljánál maradv. A Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagjaként is sok feladatot látsz el. Ez mennyire fontos a számadra?

– Az elnökség a Kárpátaljai Szövetség konzultációs testületként funkcionál. Elnökségi tagtársaim szívesen meghallgatják a véleményemet a felmerülő kérdésekben, hiszen mindnyájan más területen dolgozunk. Van közöttünk orvos, ►

üzletember, történész, újságíró, sportmenedzser, jómagam jogász, így én is más aspektusból látom vagy világitom meg az egyes témakörök, kérdések hátterét.

Míndeközben egy ügyvédnek, közéleti szereplőnek is van magánélete. Gyöngyi két nagyszerű gyermeket nevel. Mihály tizennégy éves, Gyöngyike tizenegy és fél. Mint mondta, ők ketten a legjobb dolog az életében, ők azok, akik felvidítják. De tudják, ha anyukának sok a munkája, akkor csöndben kell lenni, tolerálják, ha otthon is dolgozik: tulajdonképpen ebben nőttek fel. És ez a szó szoros értelmében így van, hiszen beszélgetőpartnerem töredelmesen bevallotta, hogy az ügyfelek fogadásában nem igazán volt úgynevezett szüneteltetés, mert amikor



megszületett Misi, még aznap is dolgozott.

– Az aktuális napi vizsgálatra mentem be a kórházba, és az orvos azt tanácsolta, hogy maradjak is ott, mert hamarosan megszületik a kisfiam. Ez így is lett, és már másnap küldték be a kórházba az aláírnivalókat – mondta mosolyogva.

– *Manapság milyen közös programokat szoktatok szervezni a gyerekekkel?*

– Csak az az igazi lazítás, ha elutazunk. Nálunk az jelenti az aktív pihenést, ha beülünk az autóba, és sok-sok kilométer után megérkezünk valami ismeretlen, csodálatos helyre. Mindig akkurátusan megtervezem az utat, lefoglalom a szállásokat, minden este máshol, és így körbejárjuk a világot. Volt, hogy legurultunk egészen Albániáig, de például Bulgáriát, Romániát, Lengyelországot, Horvátországot, Montenegrót, Ausztriát, Olaszországot is bebarangoltuk. Legutóbb Görögországot „fedeztük fel”. De amit a legjobban szeretünk, azok az elszakított országrészek. A gyermekeim nagyon szeretik Erdélyt, Vajdaságot, Felvidéket, de a legjobban egyértelműen Kárpátalját, azon belül is Visket. Számos alkalommal táboroztak a szülőfalumban, a Pál család által működtetett népzenei és néptánc-táborokban nagyon jól érzik magukat.

– *Mi az, ami téged szórakoztat, kikapcsol? Van saját hobbid?*

– Imádom a növényeket, a kertészkedést, ezért is költöztünk Veresegyházra, egy családi házba. Engem a kerti munka kapcsol ki a leginkább. Olyan szerszámaim vannak otthon, hogy azt egy igazi munkás férfiember is megirigyelné. Ha kell, akkor ások, metszek, kapálok, ültetek. Rengeteg dísznövényem van, és gyümölcsfáim, amiket nagy szeretettel gondozok. Lehet, van, akinek mindez nyűg, nekem a legkellemesebb kikapcsolódás és feltöltődés. Ha elutazom valahová, biztos, hogy magvakkal, oltásokkal megyek haza, és már rakom is földbe, vízbe, hogy az mihamarabb a házam, a portám díszje legyen.

H. Cs.

Köszönjük a támogatást!

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége hálás köszönetét fejezi ki a tagtársaknak a szövetség célkitűzéseinek anyagi támogatásáért.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik megrendelték folyóiratunkat, illetve a *Kárpátaljai Hírmondó* megjelenítésének költségeihez felülfizetéssel járultak hozzá.

Külön köszönjük **dr. Duzsej Miklós** (Miskolc), **dr. Károly Lajos** (Kisvárd), **Kissné dr. Lászlóffy Marianna** (Pécel), **Orémus Mária** (Debrecen) tagtársainknak a kiemelt támogatást.

Név szerint is megköszönjük azon olvasóink anyagi segítségét, akik az előfizetési és a tagsági díjon felül ötezer forintnál nagyobb összeggel támogatták tevékenységünket. Lapzártánkig az alábbi tagtársainktól érkeztek kiemelt összegű befizetések:

Arnóczky István (Gyöngyös),
Ács Bálint (Budapest),
dr. Babits Mária (Várpalota),
Badik Adrianna (Budapest),
Balázs Attiláné (Miskolc),
dr. Bencze Gyula (Budapest),
Beregszászi Benjámín (Eger),
Boniszlavszkyné Répay Katalin (Budapest),
Dalmay Árpád (Nyíregyháza),
dr. Duliskovich István (Dunakeszi),
Fábián Edit Klára (Mátészalka),
Gönczy Zsuzsánna (Pilisborosjenő),
Horváth Sándor (Jászberény),
Ivánenkó Alekszandra (Nyíregyháza),
dr. Kiss Márta (Budapest),
Kiszely Katalin (Szentendre),
Lakatosné Fülöp Katalin (Salgótarján),
Magasházy Valéria Erzsébet (Fedémes),
dr. Medgyessy István (Debrecen),
Moritz László (Budapest),
dr. Nyulászi Gabriella (Budapest),
Oniszkó László (Budapest),
Papp Jenő és dr. Sótér Erzsébet (Budapest),
Pappné Popovics Judit (Telki),
Pásztor Erzsébet (Vác),
Polgár Tibor (Százhalombatta),
Pongor Ágnes (Budakeszi),
dr. Reményi Tiborné (Budapest),
Sághi Ferencné (Budapest),
dr. Szepesi Erzsébet (Székesfehérvár),
Tóth Zoltán (Budapest),
dr. Tóth Zoltán (Szombathely),
dr. Ujj Emília (Gödöllő),
Varga Veronika (Balassagyarmat),
dr. Volscsuk Katalin (Jászberény),
Zúró Márta (Budapest).

Köszönet az 1 százalékért!

A hatályos törvények lehetővé teszik, hogy az adózó magyar állampolgárok adójuk 1%-ával támogassák a civil közhasznú szervezetek munkáját. A Kárpátaljai Szövetség jóleső érzéssel fogadta és fogadja a támogatók felajánlásait, hiszen ez azt bizonyítja, hogy az áttelepültek fontosnak tartják azt a tevékenységet, amelyet a szülőföldön maradt kárpátaljai magyarok kulturális, illetve oktatási életének kiteljesedéséért, gazdasági helyzetének javításáért folytatunk.

Programunk teljesítéséhez nagy segítséget nyújt a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlása. A 2024-es esztendőben is változatlanul számítunk arra, hogy minket választanak kedvezményezettnek. Akik már nem adóznak, azokat arra kérjük, hogy családtagjaik, barátaik, ismerőseik figyelmét hívják fel tevékenységünkre, annak érdekében, hogy az adójuk 1%-át a Kárpátaljai Szövetség részére ajánlhassák fel.

Adószámunk: 18046629-1-42

Kárpátaljai Szövetség

Ópusztaszeren nyílt meg a Kárpátaljai Szövetség vándorkiállítása

Rövid kihagyás után folytatta útját a Kárpátaljai Szövetség által szervezett *Szent István keresztény hagyatéka – a magyar Szent Korona vármegyei* című vándorkiállítás. A Kovach Anton festménysorozatát bemutató tárlatot március 14-én az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkban (ÖNTE) nyitották meg.

A kiállítást tizenegyszer láthatja a nagyközönség, ezúttal egy rendhagyó

hogy Ópusztaszer és Kárpátalja több ponton is kötődik: Kárpátalján, a Vereckei-hágónál vette kezdetét a honfoglalás, és gyakorlatilag Ópusztaszeren ért véget, ahol a magyarok „szerét ejtették” az ország dolgainak. „Az Alfa és az Omega” – foglalta össze az igazgató. Rámuta-

nak történetét. Feledy Balázs művész-történész szakmai értékelést adott a 64 alkotásról. Szaploneczay Miklós szegedi



helyszínen. Korábban a festményeket az egykori vármegyeszékhelyeken mutatták be, Ópusztaszer ezzel szemben inkább szimbolikus hely, amelynek sokkal több a kárpátaljai kötődése, mint azt elsőre gondolnánk.

Kertész Péter, az ÖNTE ügyvezető igazgatója megnyitó beszédében vázolta,

tott, hogy a híres Feszty-körkép vázlatai Munkács mellett készültek, Ópusztaszeren van elhelyezve az 1896-ban a Vereckei-hágón felállított millenniumi határkö-emlékmű, de a parkban látható turulmadarat is a kárpátaljai Matl Péter készítette. Rendkívüli helyszínre került tehát kiállításunk.

A megnyitó ünnepségen üdvözlő beszédet mondott Grezsa István, a Kárpátaljai Szövetség elnöke, aki ismertette Kovach Anton ungvári festőművész képsorozatá-

parókus atya a kiállítás-sorozat fővédnöke, Kocsis Fülöp érsek-metropolita üdvözlését tolmácsolta az egybegyűlteknél.

A rendezvény keretében dr. Hollósy-Laczkó Ilona biofizikus, az MTA doktora bemutatta *A Magyar Királyság vármegyéinek címerei (1881–1920)* című kiállítását. A két tárlat kiválóan egészíti ki egymást.

A festmények 2024. június 15-ig tekinthetők meg az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkban. Bízunk benne, hogy a következő hetekben, hónapokban minél több érdeklődő látogatja meg a kiállítást, mielőtt új állomására indul.

Tudósítónk

Lengyel est a Kárpátaljai Szövetség székházában

Március 13-án a Kárpátaljai Szövetség székházában a lengyel–magyar barátságot tovább erősítő zenés irodalmi estet rendeztek nemzeti ünnepünk alkalmából.

A himnusz eléneklése után dr. Grezsa István, a Kárpátaljai Szövetség elnöke mondott köszöntőt. Többek között felidézte a rímbe szedett mondást, amely a magyarok és a lengyelek történelmi barátságát példázza elég hosszú ideje, és szinte mindenki ismeri a két országban: „*Lengyel, magyar két jó barát, együtt harcol s issza borát – Polak Weiger, dva bratanki, i do szabli, i do szklanki.*”. Az idézett híres mondás a történelmi összetartozást fejezi ki – a két nép évszázados barátsága szinte mindenki előtt ismert mind Lengyelországban, mind pedig Magyarországon. Ennek dicső mérföldkövei Szent Istvánról, Szent Kingán, Szent Hedvigén, Báthory Istvánon, az 1848–49-es szabadságharcon, a visztulai csatához nyújtott magyar segítségen, a lengyel menekültek befogadásán át, a lengyelek ’56-os segítségnyújtásáig is elvezet, hogy csak néhány példát említsünk.

Az ünnepi köszöntő után kerekasztal-beszélgetés következett dr. Dupka György író, az MMA köztestületi tagja, a Kárpátal-

jai Szövetség elnökségi tagja moderálásában.

Elsőként az erdélyi származású Okos Márton író, a Báthory–Bem Hagyományörző Egyesület elnöke beszélt a lengyel–magyar barátság erősítésével kapcsolatos tevékenységről. Az egybegyűlteket megtudták, hogy Okos Márton a történelmi barátság ápolásának elkötelezett híve, számos kezdeményezés, emléktábla avatása, könyv kiadása és más akció fűződik a nevéhez. Az *Erdélyi lengyel emlékhelyek, történetek* című könyvében található térképen 42 erdélyi települést jelöl meg, ahol lengyel vonatkozású emlék található.

Csisztay Gizella polonista, műfordító, az MMA köztestületének tagja volt a következő beszélgetőtárs, aki eddigi pályafutása során számtalan írással, műfordítással, konferenciák szervezésével, előadásokkal gazdagította a magyar–lengyel kulturális kapcsolatot. A közelmúltig az Eötvös Loránd Tudományegyetemen tartott műfordító szemináriumokat hazánkba látogató ösztöndíjas, magyar szakos lengyel hallgatóknak. Több mint két évtizede fordítja magyarra olyan lengyel szerzők műveit,

akiket szeret. A magyar polonista az ismert Aleksander Nawrocki lengyel költő két versét is felolvasta.

A harmadik beszélgetőtárs, Joanna Urbańska műfordító, helytörténész, a Lengyel Intézet volt igazgatója többek között elmondta, hogy milyen lengyel–magyar kapcsolatokat erősítő programokat bonyolított le hatéves igazgatósága alatt. Ezek nagy részét mint a lengyel–magyar együttműködés elkötelezett szóvivője tovább folytatja. Maga is jól beszéli a magyar nyelvet, részben annak is köszönhetően, hogy a férje magyar, gyerekei egyformán szocializálódtak a magyar és a lengyel kultúrában.

Az esten közreműködött Ferenci Attila színművész, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház tagja és Zán András cselőművész.

A rendezvény állófogadással ért véget.

Fuchs Andrea



VIII. Kereszthódoló körmenet Beregszászon

Négy év kihagyás után a Beregszászi Magyar Görögkatolikus Esperesi Kerület ismét megszervezte a kereszthódoló vasárnapi körmenetet Beregszászban.

Az elmúlt években a koronavírus-járvány, majd az ukrajnai háború nem tette lehetővé, hogy nagy tömeget vonzó



egyházi rendezvényeket tartsanak Kárpátalján. Idén azonban a hatóságok hozzájárultak ahhoz, hogy a hagyományosan a nagyböjt harmadik vasárnapján megtartott kereszthódoló körmenetet megszervezzék a görögkatolikusok.

Az esperesi kerület egyházközségeiből érkezett mintegy 500 hívó a városi temető ravatalozója előtt gyülekezett a jelen lévő áldozópapokkal, s innen indult útjára a 12 stációból álló körmenet. Az egyes állomások között papok, papfeleségek, édesanyák, édesapák, nagyszülők, betegek, fiatalok, özvegyek, pedagógusok, egyháztanács-tagok és egészségügyi dolgozók vitték a súlyos fakeresztet, miközben a hívek énekeltek. A stációkhoz érve Jézus szenvedéstörténetének egy-egy részét olvasták fel a jelenlévő papok, majd rövid elmélkedést tartottak.

„A kereszt 2000 évvel ezelőtt a legnagyobb megszegényt, megalázást jelképezte, a legnagyobb szenvedést élték át rajta az emberek, Jézus Krisztus áldozatán keresztül ez a kereszt napjainkban mégis a reményt, az örömet, az üdvösséget jelképezi.” (Kótonovics István tiszabökényi áldozópap)

„Abban a pillanatban, amikor nagy-pénteken Jézus a kereszten meghal, sűrűsödik össze az egész üdvösségtörténet, s lánggra lobban az az Istenhit, ami tart még a mai napig is.” (Petrás László mezőgecsei áldozópap)

„Jézusnak el kellett fogadnia, hogy üssék, hogy náddal verjék a fejét, hogy leköpdössék, hogy arcul verjék, s el kellett fogadnia a legnagyobb szenvedést, azt, hogy keresztre feszítsék, de tudta, hogy az az út, amelyen ő elindult, a megváltásnak lesz a forrása.” (Pösze Sándor tiszapéterfalvi áldozópap)

„Krisztus már a kereszttűjakor tudja, hogy Isten nem fogja őt a sírban hagyni, tudja, hogy Isten nem hagyja őt magára.

Amikor már nem bírja vinni a keresztet, akkor is van, aki átveszi tőle azt. Mindig lesznek olyan emberek, akik nemcsak siránkoznak, hanem felveszik Krisztus keresztjét, s vele együtt haladnak Isten országa felé.” (Marosi István beregszászi áldozópap)

„Nem véletlen az, hogy itt vagyunk, mindennek oka van. Az életünket sem a véletlenre bízjuk, hanem a Jó Istenre. Nekünk egyetlen egy menedékünk van: az a mindenki által megálázott és sokak által kigúnyolt Krisztus, aki mindannyiunknak az ereje.” (Levcsenkó Róbert beregdéai áldozópap)

„Sokan azért vagyunk itt a kereszttűn, mert vannak szenvedéseink, keresztjeink, nehézségeink; mert vannak gyermekeink, akikért aggódunk. A mi szenvedésünk és keresztutunk még tart, s Jézus velünk együtt szenved. Krisztus meghalt értünk a kereszten, s a most elkövetett bűnömtől



éppúgy szenved, mint egykor a kereszten.” (Lódár Jenő batári áldozópap)

„Van-e időnk felnézni a keresztre? Vagy hasonlóak vagyunk a négy katonához, akik a kereszt alatt játszanak, s nem törődnek Jézussal? Valahogy így vagyunk sokszor mi is. Elvagyunk a saját kis világunkban, a saját sérelmeinkben. De keresztény emberként az a feladatunk, hogy fölnézzünk a keresztre, meglássuk a szenvedő Krisztust, aki azért függ a kereszten, mert el akarja venni tőlünk a sérelmeinket, a bántalmazásokat, a bűnt. Ne csak a mai kereszttűn nézzünk fel a keresztre, hanem nap mint nap tekintsük fel rá az otthonaikban, a templomainkban, a közösségeinkben, és szemléljük, hogy mit tesz értünk az Isten Fia, Jézus.” (Egressy Márton tiszaujlaki áldozópap)

„A kereszt jelen van a mi életünkben is. Talán sokszor tiltakozunk ellene, talán sokszor feltesszük a kérdést a Jó Istennek, hogy miért. De ha rátekinünk Jézusra, akkor látjuk, hogy ő azért szenvedett, hogy

nekünk életünk legyen.” (Molnár János beregszászi római katolikus plébános)

„Az ember nemcsak fizikailag szomjazhat, hanem lelkileg is szomjazhat a Mindenható Isten után. A böjt is egy olyan időszak, amikor szomjazunk Isten után. A böjtben, aki igyekszik imádkozni, böjtölni, jót cselekedni, az meg is lelheti az életében azt a Jó Istent, aki testével és vérével táplál bennünket. Jézus is szomjazott azután, hogy az emberek újra együtt legyenek vele az Isten országában.” (Csirpák József salánki áldozópap)

„A keresztény ember sohasem csüggedhet el, erre emlékeztet bennünket legszentebb keresztény szimbólumunk, a szent kereszt. Nem a sírgödröt elfedő kő a mi szimbólumunk, hanem az a kereszt, melyen Krisztus látszólag élettelen teste függ. De csak látszólag élettelen, mert él, ahogy a remény is, mert az Isten ereje mindennél erősebb.” (Szkoropádszky Péter palágykomoróci áldozópap)

„Az Urunk Jézus Krisztus a halálával örömet akart adni nekünk. Hogy ezt megértsük, ahhoz a hitünket kell megerősíteni, mert nemcsak az ő halálát kell életünkben megégyeznünk, hanem az ő feltámadásában is hinnünk kell. Abban a feltámadásban, amely egy új életre hív meg bennünket.” (Harangozó Miklós tiszaujlaki áldozópap)

„Fontos, hogy abban a légkörben, amelyben jelenleg élünk, hitet tegyünk. Az, hogy eljöttetek a kereszttűre, hitvallás. Hitvallás fiataltól öregig arról, hogy a mi Jézusunk él, s tovább él egyházában.” (Demkó Ferenc helynök)

A körmenet a beregszászi görögkatolikus templom előtt ért véget. Itt megál-



dották a résztvevőket, s lelkiükben gazdag húsvéti készülődést kívántak nekik a nagyböjt hátralévő részére.

A rendezvény a közös imádság mellett jótékony célt is szolgált: egy fancsikai súlyosan beteg 15 éves lány kezelésére gyűjtöttek pénzüdományt.

Marosi Anita
Forrás: Kárpátalja.ma

„Ne szidd a gúnyolódót, mert még meggyűlöl, csak a bölcsset fedd meg, az majd szeret érte! Adj tanácsot a bölcsnek, és még bölcsőbb lesz, tanítsd az igazat, s gyarapítja a tudását.”

Péld 9,8–9

Kedves Testvéreim!

Az ember nagyon érdekes lény, nemhiába a legbonyolultabb szerveződés ezen a bolygón. Már csak ha jellemezni kell az egyik egyedét, akkor is rendesen fel van adva a lecke. Mert nem csupán annyiból áll, amennyit a szem lát belőle. Ellentétben, mondjuk, a kövekkel, amelyekre ha ránézünk, össze lehet foglalni pár szóval a lényegüket: bazalt, mészkő, gránit, szén, gyémánt, opál, zafir, smaragd... Ezekkel a szavakkal nagyjából elmondtam róluk szinte mindent. Ti is be tudjátok árazni őket, szemetek előtt lebeg a megjelenésük, meg az is, hogy mire lehet ezeket felhasználni. Maximum annyit lehet még hozzátenni, hogy nagy, csiszolt esetleg megműveletlen az a kőzet, amiről éppen szó van.

Am az embert nem lehet annyival letudni még a külső tulajdonságaira nézve sem, hogy egyszerűen megnevezem. Nem is nagyon van értelme úgy nagy általánosságban elemezni az emberiséget, egyedenként annyira eltérő.

Vizont azt, hogy igazából ki vagy, a belső jellemzőid határozzák meg. Mert nem mindegy, hogy az, akivel beszélek vagy az életem része, kedves vagy durva, okos vagy buta, türelmes vagy türelmetlen, szerény vagy beképzelt, mohó vagy mértéktartó...

A mai ige három fontos, a keresztyén, a Krisztust követő, az Istent szerető ember tulajdonságáról okít minket, amelyek bizony nagyon árulkodóak. Akkor is, ha megvannak, akkor is, ha hiányoznak az éltünkben. Nézzük hát meg közelebről az ígét, s lássuk, miként tanulhatunk a fentiek alapján a hallottakból.

Az Istent szerető ember jellemzői

Igeszakasznak alapvetően a bölcs embert jellemzi. Igen, emlékszem, az előbb azt mondtam, az Istent szerető ember árulkodó belső jellemzőiről fogok beszélni, de a bibliai szóhasználatban a kettő igazából egy. A mai bűnös világra egyébként is jellemző, hogy hajlamos kisajátítani a szavakat a saját elgondolásai szerint. Ha 120–150 évvel ezelőtt azt mondom, hogy én meleg szeretettel vagyok xy férfi iránt, az csak annyit jelentett, hogy ő a legjobb barátom. Hát ma nagyon nem ezt jelenti ez a mondat, mert kisajátították ezt a kifejezést. Ugyanígy ma a bölcs az angol tudósokat jelenti, akik kimutatnak mindent, meg két hét múlva az ellenkezőjét is. Ma a bölcs a lehetőleg több diplomával rendelkező és több nyelven beszélő embert jelenti, mert a világ azt mondja, hogy ezt jelenti és kész.

Pedig eredetileg nem a csupán az elméleti tudással rendelkező ember a bölcs, s a Biblia is azt mondja a bölcsről, hogy: „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme,

és a Szentnek a megismerése ad értelmet” (Péld 9,10). Tehát eredetileg csak az esik a bölcs kategóriájába, aki keresi az Urat és fenntartja Vele a kapcsolatot. Aki pedig nem törekszik Isten imádatára, szolgálatára, a Vele való kapcsolatra, az bibliai értelemben egyszerűen ostoba. Logikus egyébként, hiszen ha valakinek van száz diplomája, azt nem lehet butának nevezni az intelligenciahányadosára nézve, mégis amennyiben Krisztus semmit nem jelent neki, a száz diplomájával tart a pokol felé. S minden másnak a nagyszámú birtoklásával is így van. Hiába van öt traktorod, lehet, hogy tehetős vagy, de Isten nélkül az öt traktorodon tartasz a pokolba. Hiába van több hektár földed, hiába van gyümölcsösöd, hiába van vállalkozásod, az Úr nélkül a pokol felé tartasz. Szóval mai igeszakaszunk a bölcs, vagyis az Istent félő embert jellemzi: fedd meg a bölcsset, és az szeretni fog téged. Adj a bölcsnek, és még bölcsőbb lesz, tanítsd az igazat, és ő gyarapítja tudását.

Nos, első olvasatra elég furcsa kijelentések ezek. Pedig igazából nincs bennük semmi furda dolog, csak a világ a bűneiben vergődve az igében olvasottakhoz képest nagyon eltérően éli a mindennapjait. S meg kell vallani, hogy olyan tömegek vannak így, a bűneikben vergődve lelkiileg eltorzult életet élve, hogy az a keresztyén kisebbséget is meg tudja ingatni nem egyszer elkötelezettségében a saját, Istentől, Krisztustól tanult dolgaira nézve. Mert a tipikus gondolat ilyenkor, mikor kisebbségben nagyobb tömeghez mérten kell meghatározni magunkat, az, hogy biztosan jól csináljuk, ha ennyien másként tesznek?! Nem bennünk van a hiba?!

Ez véleményem szerint a demokrácia csökevénye: ha a többség erre szavaz, akkor az biztosan jó. Pedig nem! Attól, hogy ma a többség háborúzni akar tőlünk nyugatra, keletre, északra és délre egyaránt, attól még a háború sem jó, sem szent, sem felszabadító nem lesz. A háború az mindig háború. Rombol, öl, nyomorít országokat és családokat egyaránt, és torzítja az emberek lelkét. Akik otthon szurkolnak egyik vagy másik félnek, azokét is, meg azokét is, akik ott állnak a lövészárkokban, és nem nagyon van más lehetőségük, mint azt tenni, amiről két évvel ezelőtt azt gondolták, hogy nekik ilyet biztosan soha nem kell tenniük.

Attól, hogy az ó- és középkorban bevett szokás volt a többség részéről, hogy 7–10 éves gyerekeket simán dolgoztattak bányákban meg a földeken, az még nem volt jó. Attól, hogy ma ennek ellentétéként a többség bálványt csinál a saját gyere-

keiből és mindent meg akar adni nekik, de felelősségre és munkára semmilyen mértékben nem neveli őket, aztán meg fogják a fejüket, hogy lettek ilyen lusták és felelőtlenek, ez sem jó.

S meglehet, ha valakit megfeddsz az ige alapján, jó szándékból, rámutatva a hibáira, a világi felfogás ezen felháborodik. S meglehet, ha valakinek bejönnek a számításai, és gyarapodik az életében, az a világi hozzáállás szerint csak beképzeltté teszi az embert. S meglehet, hogy manapság az a divat a világban, hogy inkább buta maradj, nem tanulok, még azt sem, ami egyébként érdekelne, mert ez a kényelmesebb. Mindezek ellenére a keresztyén ember jellemzője nem ez, hanem az, hogy: „a bölcsset fedd meg, az majd szeret érte” (tehát nem mérgeledik a kritikán, hanem elgondolkodik rajta!) Adj tanácsot a bölcsnek, és még bölcsőbb lesz (vagyis nem beképzeltté válik, hanem hálával a szívében fordul még inkább Isten felé), tanítsd az igazat, s gyarapítja a tudását (tehát szakmájában és a főleg a bibliai tudásában törekedik még előbbre jutni, még ha ez tanulásal jár is).”

Ezek az ismertető jelei a bölcsességnek, vagyis az istenfélelemnek. Persze van ezenkívül még más is, de a fent említettek biztosan mutatják, hogy az ember élete Krisztus felé halad. Ezek is hozzá tartoznak ahhoz, hogy képesekké váljunk lelkileg világitani a világ sötétjében. Mert a különböző magatartás világít talán a legjobban. Most, hogy így megértettük az ígét, nem maradt más hátra, mint feltenni a kérdést önmagunknak, hogy ha már egyszer Isten gyermekeinek tartjuk magunkat, olvassuk a Bibliát, elmegyünk istentiszteletre, imádkozunk, mennyire van jelen az életünkben az, amiről ma nekünk az ige beszélt.

Így a böjt időszakában jó lenne egy kicsit böjtölnünk is! Nem a hűség elhagyásáról, nem a zsírral való főzés nélkülözéséről, s még csak nem is az önsanyargatásról beszélünk. Biztosan megvan az értelmük ezeknek is, viszont sokkal jobban járunk, ha számunkra a böjt azzá válik, amire az Úr ígéje rámutat, hogy változtassunk rajta. Böjtöljünk a sértődéseinkben, a beképzelt-ségben és a lustaságban. Ezekből legyen egyre kevesebb az éltünkben!

Testvérek! Ne haragudjunk, ha az ige megszólít, esetleg éppen feddve bennünket, rámutatva a hibáinkra. Nem azért szól, mert rosszat akar nekünk az Úr. Azért szól, mert hajlamosak vagyunk elcsatangolni Krisztus közeléből, és szeretne visszavinni minket a keskeny, a mennyek országába vezető úthoz, Krisztushoz. S mindig jó engedni az ígének, mert az ige által formálódva többé válunk, mint a bűneink pusztá játékszeri.

Nézzétek csak Dávid királyt! Király volt, méghozzá sok-sok csatában nyertes király, szóval volt tekintélye is, volt mit felmutatnia. Mégis, amikor Nátán próféta megfeddi a Betsabéval elkövetett bűne miatt, nem azt teszi, mint az átlag

világi ember, hogy felháborodik azon, hogy mennyi nagy dolgot tettem, ezt a kicsi bűnt miért nem lehet már elnézni, hanem megalázkodik, és bocsánatot kér a bűnére. Valaki kényszerítette őt erre?! Nem! Nem is kényszeríthette, hisz ő volt a király, nyugodtan elkergethette volna a prófétát, karóba húzathatta, felakaszthatta, börtönbe zárathatta volna. Volt is ilyen király később, aki megtette ezt az ő korában élő prófétákkal. De ezeknek a királyoknak kisiklott az élete mind családjukra, mind egész uralkodásukra nézve. Dávid viszont, aki nem felbosszantotta magát a kritikán, hanem megszívta a feddést, bocsánatot nyert az Úrtól, és többé nem követte el ugyanezt a bűnt, békét hozott népe számára legyőzve ellenségeit.

Kicsit visszarepülve az időben, Dávid még nem volt király, hanem éppen Saul elől bujdosott. A szolgálói segítettek egy Nábál nevű módos embernek, hogy a juhainak ne legyen bajuk. Minden évben van juhnyírási ünnep. Ez egy nagy ünnepség, lenyírják a juhok gyapját, lesz pénz. Magyarán az Úr áldását élék át. Ilyenkor illik a módos embernek egy kicsit adakozni a

rászorulóknak. Elmennek Dávid szolgálói Nábálhoz, akinek tényleg van mit aprítani a tejbe. De Nábál nem ad. Beképzelt lesz. Úgy tíz napra rá Nábál agyvérzésben meghal, már nem élvezheti azt, amit Isten neki adott, a beképzeltsége miatt nem élvezheti. Ellentétben Salamon királlyal, akinek szintén adott az Isten. Azt mondja a Szentírás, hogy uralkodása alatt olyan gazdagság volt Jeruzsálemben, hogy az ezüstöt semmibe nem nézték. Salamon nem sajnálta a kapott dolgait, hanem népe javára fordította. Így templomot, palotát, várost, országot, kapcsolatokat épített, és jólétet teremtett alattvalóinak. Van különbség a két eset között, ugye?

S hogy az ige által nekünk megmutatott harmadik lelki tulajdonságra adott példával se maradjak adós, Jézus tanítványai hajlandóak voltak tanulni az Úrtól. Halászból emberhalászok lettek. A farizeusoknak is ott volt Jézus, de ők azt mondták, Tőle mi nem tanulunk. Jézus feltámadása után 30 évvel elveszítik az országot, a rómaiak lerombolják miattuk Jeruzsálemet és a templomot is, amire olyan nagyon büszkék voltak.

Krisztus követőjének lenni azt jelenti, hogy az életem kitermeli azokat a dolgokat, a belső lelki tulajdonságokat is, amelyek másképpen vannak bennem, mint a bűnös világban. Máshogyan van bennem, s bár lehet, hogy ez egyeseket vagy sokakat bosszant, de minket éltet. Az életünkre itt a földön áldást hoz, Krisztus dicsőségére lesz, ahogy az ige mondja, lelkileg besózza a környezetünket, ízt ad ennek az íztelen világnak.

Ne félj más lenni, olyan, amilyenek Krisztus tanít téged. Ez a legjobb bőjt, amit az ember átélhet, és amivel leginkább öröme tud lenni Urának, hogy Krisztust követve, a mindennapjainkban is Krisztusra mutatva, krisztusi dolgokat teszünk lelkileg és testileg is. Amen.

Jakab Attila

beregsomi református lelképásztor

Weinrauch Katalin

Bőjtidő

Kócos, borzos bőjti szélben megyek utamon,
hív Istenem harangszóval,
messziről hallok:
lelkünk reménye, bőjtidő,
tégy velünk csodát,
segíts, Atyám, elfelednünk az önámítást!
Taníts meg bennünket, Uram,
az Igaz Bőjtre,
tisztá lélekkel figyelni a szenvedőkre,
meghallani, mikor kérnek, panaszuk szavát,
magányosok fájalmában a néma sírást.
Hagyd, hogy merjünk néha csöndben veled maradni,
áldást kérni arra, akit nehéz szeretni,
jót mondani róla, még ha bántott is minket,
hinni abban, lelke mélyén él a szeretet...
Jézusom, tudom, előtted ez lenne nagy tett,
nem az tisztul meg a bőjtben, ki húst nem evett...
Krisztusom, add, hogy a sérült, halódó beteg emberi kapcsolatok is feléledjenek!
Te, ki vétünk megbocsátva vitted keresztül,
s érettségünk, bűnben élőkért adtad életed,
a megváltó Szentlelkedet engeddd követnünk...
Ó, nagy Isten, segíts valós bőjtidőt élnünk!



Kalkuttai Szent Teréz anya 8 parancsolata:

1. Amit az évek hosszú során át felépítettél, egy másodperc alatt romba dőlhet. Ne törődj vele! Te csak építs!
2. Ha valakinek segítesz, az emberek haragudni fognak rád. Ne törődj vele! Te csak segíts, akinek szüksége van!
3. Minden telhetőt tegyél meg a világért, ezért rúgást fogsz kapni cserébe. Ne törődj vele! Te csak tedd, ami tőled telik!
4. Azt a jót, amit ma cselekszel, holnapra elfelejtik. Ne törődj vele! Te csak tedd a jót!
5. A becsületesség, a tisztesség és az igazmondás támadhatóvá tesz. Ne törődj vele! Te csak légy becsületes, tisztességes és őszinte!
6. Az ember ésszerűtlenül gondolkodik, helytelenül cselekszik, és önző. Ne törődj vele! Te csak szeresd felebarátaidat!
7. Ha jót cselekszel, azt mások úgy tekintik majd, hogy hátsó szándék vezet. Ne törődj vele! Te csak tedd a jót!
8. Ha céljaid vezérelnek, hamis barátaid és igaz ellenségeid lesznek. Ne törődj vele! Te csak kövesd a céljaidat!

Harmincöt éves a KMKSZ

1989. február 26-án Ungváron, a Tudományos Ismeretterjesztő Társaság nagytermében több mint ötszáz kárpátaljai magyar alapította meg a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetséget (KMKSZ). A zsúfolásig megtelt helyiségben a megye gyakorlatilag valamennyi magyarlakta települése képviseltette magát. A tömeg egyhangúlag elfogadta a Szövetség Alapítólevelét, amely a létrehozandó szervezet célját „a Kárpátalján élő magyar nemzetiség kultúrájának, nemzeti hagyományainak, anyanyelvének megőrzésében és ápolásában, anyanyelvi művelődésének és oktatásának elősegítésében, valamint az e célokkal kapcsolatos érdekek védelmében” határozta meg. Jövőhagyták az Alapszabályt, majd Fodó Sándort választották a szervezet elnökévé. S történt mindez az akkori Szovjetunióban, a hatalmas birodalom legnyugatibb területén, az anyaországtól vasfüggönnyel elzárt magyarság körében. A Kárpát-medencében itt született meg az első független, nem állami magyar érdekvédelmi szervezet a II. világháború után.

Az alakulás folyamata a Választmány március 19-i első, beregszászi ülésén folytatódott, ahol a testület titkos szavazással megválasztotta a Szövetség héttagú Elnökségét. A Kárpátaljai Területi Tanács Végrehajtó Bizottsága – hosszas halogatás után – 1989. június 20-án jegyezte be hivatalosan a szervezetet.

Közben a járási szervezetek után sorra alakultak az alapszervezetek, a kárpátaljai magyarok tömegesen csatlakoztak, a KMKSZ három hónap alatt erős alapszervezetekre épülő, közel tízezres magyar érdekképviseleti szervezetté vált, amely alapszervezeteinek száma és tagsága folyamatosan nőtt. A létrejött Szövetség vezetői megfogalmazták és kérték, sőt olykor követelték az illetékesektől az elnyomott kárpátaljai magyar kisebbség számára addig csak vágyott jogokat és lehetőségeket. Az alapszervezetekhez csatlakozóknak köszönhetően robbanásszerűen szaporodtak Kárpátalja-szerte a magyar nyelvű feliratok, a magyar helységnev- és utcanévtáblák, a magyar kulturális rendezvények, koncertek, a Szövetség több helyen kezdeményezte magyar oktatási intézmények létrehozását, újraindítását, szobrokat állítottak, megünnepelhetjük nemzeti ünnepeinket, végre szabadon használhattuk nemzeti szimbólumainkat, megemlékezhetünk az 1944-ben elhurcolt magyar férfiakról, a sztálinizmus áldozatairól is. Az akkori lelkesedés ma szinte elképzelhetetlen. Egy évvel a megalakulást követően, 1990 áprilisában már több mint száz alapszervezetről és 30 ezer tagról tudott beszámolni Fodó Sándor elnök.

Az 1989 novemberében megrende-

zett emlékkonferencián elhatározták, hogy emlékparkot létesítenek Szolyván a málenkij robot áldozatainak. A KMKSZ kezdeményezésére kaphatta vissza sok településünk a történelmi nevét, többek között 1991 májusában a Szövetség képviselői részt vettek a helységnevéreform elveinek kidolgozásában is, de fontos szerepet vállaltak a Szövetség tagjai a kárpótlás itthoni lebonyolításában, ahogy sok későbbi anyaországi program esetében is.

A fontos ügyek közül maig ható jelentőséggel bír az is, hogy 1993 októberében a KMKSZ és a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség Elnöksége együttes ülésén eldöntötte, hogy magyar főiskolát hoznak létre Beregszászon. A következő



év májusában aláírták a speciális főiskolai képzés elindításáról szóló megállapodást, 1994 szeptemberében pedig megkezdte működését a Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola.

Ahogy Fodó Sándor fogalmazott egy interjúban: „Minket már nem lehet dróton rángatni. Büszkén mondhatom, hogy a KMKSZ ma Kárpátalja meghatározó politikai erejévé vált, és számolnak vele a hatalom képviselői is.”

A KMKSZ VII., tisztújító közgyűlése 1996 márciusában az akkor 29 éves Kovács Miklóst választotta elnökéül, aki 18 éven keresztül vezette a Szövetséget. Az év novemberében a KMKSZ kezdeményezésére felavatták a Tiszacsomai Honfoglalási Emlékparkot, továbbá a választmány elfogadta a Szövetség autonómia koncepcióját.

A KMKSZ Ukrajna megalakulása óta valamilyen formában minden választáson részt vett, hol sikerrel, hol kevésbé. Az ukrán hatalom egyre fondorlatosabb eszközökkel igyekezett akadályozni, hogy a szervezet képviselői mandátumot szerezzenek a különböző szintű tanácsokba. Különösen igaz ez az ukrán parlamenti választásokra, ahol számunkra előnytelen választási körzetek kijelölésével, sokféle, a népakarat érvényesülését akadályozó trükkkel kellett szembesülnünk. Mindezek ellenére 1998 márciusában a KMKSZ elnöke a 72. választókerületben elnyerte a parlamenti képviselői mandátumot. Az

Ukrán Legfelső Tanács képviselőjeként négy éven át az Emberi Jogi, Vallási és Nemzetiségi Állandó Bizottság és az Ukrán–Magyar Kisebbségi Vegyes Bizottság tagja volt, segítve ügyünket.

Mivel a magyar autonómia megvalósítása lehetetlenné vált, a KMKSZ kezdeményezte egy magyar többségű közigazgatási egység, a Tiszamelléki járás létrehozását, ami sajnos nem valósulhatott meg.

A KMKSZ is kezdeményezte, 2001 júniusában pedig a Magyar Országgyűlés elfogadta a státustörvényt, amelynek végrehajtásában részt vett a Szövetség, létrehozva az információs irodákat.

Tíz éve, 2014. március 29-én, a KMKSZ XXV., jubileumi tisztújító közgyűlésén Kovács Miklós visszalépését követően a küldöttek titkos szavazással Brenzovics László korábbi alelnököt választották a KMKSZ új elnökévé, akit 2014 őszén a Petro Porosenko Blokk listájáról választottak az ukrán parlament képviselőjévé.

Sajnos 2015-től olyan, az egynyelvű nemzetállam megteremtésére irányuló törekvések váltak uralkodóvá Ukrajnában, amelyek jelentősen megnehezítették a magyar érdekvédelmi szervezet dolgát. 2017-ben addig elképzelhetetlen jogszűkítést jelentő oktatási és kisebbségi törvényt fogadtak el az ukrán parlament. Elindult az országos

médiában egy kisebbségellenes, egyben magyarellenes, megfélemlítő kampány. Majd jöttek a legnagyobb visszhangot kiváltó események, amikor a KMKSZ 29. születésnapjára időzítve, 2018 februárjában előbb felgyújtották, majd felrobbantották a Szövetség ungvári székházát. Végül 2020. november 30-án Ukrajna Biztonsági Szolgálat (SZBU) házkutatást tartott a KMKSZ ungvári székházában, Brenzovics László lakásán, valamint a KMKSZ-hez köthető szervezeteknél: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán és az Egán Ede Kárpátaljai Gazdaságfejlesztési Központ Jótékonyági Alapítvány székházában. Brenzovics Lászlót ezt követően a KMKSZ által létrehozott alapítványok vezetőjeként hazaárulással és szeparatizmus finanszírozásával vádolták meg, aki ügyvédei tanácsára elhagyta Kárpátalját. Azóta a modern kommunikációs eszközök és az internet segítségével irányítja a Szövetség tevékenységét, részt tud venni a KMKSZ döntéshozó fórumainak munkájában, továbbá irányítja az alapítványok munkáját is. Az ellene folyó nyomozás azóta is tart. Ügyében vádirat nincs, és az ügyet sem zárták le. Az alapítványok azonban a háborús körülmények ellenére is működnek, és bonyolítják a rájuk bízott támogatási programokat.

Ma nem tehetünk mást, várjuk a békét. Reméljük, hogy a jövő a nehéz helyzetben lévő közösségünk számára is hozhat jót s újabb lehetőségeket.

Badó Zsolt

Emlékünnepség a festőművész szülővárosában

A XIX. század magyar festészetének nemzetközileg is elismert mestere, **Munkácsy Mihály festőművész születésének 180. évfordulója alkalmából szervezett emlékünnepséget a Munkácsy Mihály Magyar Ház február 22-én.**

1844. február 20-án, 180 évvel ezelőtt látta meg Munkácsón a napvilágot Lieb Mihály Leó, aki szülővárosa előtt tisztelgve felvette a Munkácsy nevet, s hatalmas méretű vásznaival magyar festőként elsőként hódította meg az egész világot. A festőművészről elnevezett, a Latorca-parti város szívében található kulturális központ méltóképpen őrzi Munkácsy Mihály emlékét. A Munkácsy Mihály Magyar Ház főbejáratánál a festőóriás mellszobra köszönti a látogatókat, a lépcsőkön felfelé lépkedve Munkácsy vázlatainak másolatait tekinthetik meg az épületbe betérők, míg a központi rendezvénytermet a művész leghíresebb festményeinek reprodukciói díszítik. Az évforduló alkalmából a város lakói ezúttal is együtt emlékeztek meg híres szülőjükről.

A rendezvényen megjelenteket elsőként Tarpai József, a Munkácsy Mihály Magyar Ház igazgatója köszöntötte. „A Magyar Ház nem véletlenül viseli Munkácsy Mihály nevét, hiszen ő a legismertebb Munkácsón született magyar. Nagyon büszkék vagyunk rá, s próbálunk hétről hétre tartalmas programokat szervezni a róla elnevezett kulturális intézményünkben” – hangsúlyozta. Az igazgató elmondta, hogy az elmúlt napokban ellátogattak a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumba, amellyel az elmúlt években nagyon szoros együttműködés alakult ki.

Munkácsy Mihály 1882-ben látogatást tett szülővárosában. A kíséretében vele együtt utazó Mikszáth Kálmán, a Pesti Hírlap akkori munkatársa tudósításából tudjuk, hogy Munkács polgárai fáklyásmenettel, a város utcáinak fellobogózásával, diadalkapuvál, 207 terítéses díszeléssel, táncmulatsággal, emléktáblával s egy közadakozásból készült ezüst babékoszorúval fogadták városuk híres szülőjét. A Munkácsy Mihály Magyar Ház és a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum együttműködésének köszönhetően ennek a babékoszorúnak a másolatát a közeljövőben a Latorca-parti intézmény is megkapja – jelentette be Tarpai József, hozzátéve: „2007-ben volt egy Munkácsy műveiből álló kiállítás a munkácsi várban, s úgy gondolom, hogy a Magyar Ház is készen áll arra, hogy egy komoly Munkácsy-kiállításnak adjon otthont. Ebben partnerünk Pákh Imre is, aki a legnagyobb Munkácsy-gyűjteménnyel rendelkezik, s nem mellesleg ő is itt

született. Bízom benne, hogy amikor eljön a békeidő, akkor a kárpátaljai közönség is megtekintheti itt Munkácsy Mihály eredeti festményeit” – fogalmazott Tarpai József.

Cseh Áron ungvári magyar vezető konzul ünnepi köszöntőjében kiemelte a Munkácsy Mihály Magyar Ház és a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum együttműködésének jelentőségét, majd méltatva a munkácsi kulturális intézmény munkáját aláhúzta: „Magyarország Ungvári Főkonzulátusa a kezdetektől azon dolgozik, hogy ez az intézmény a kárpátaljai kulturális és

és művészettörténész előadását hallgatták meg a festőművész életéről, munkásságáról, valamint a szülővárosához fűződő, egész életén át tartó kötődéséről. „Fontosnak tartom vele kapcsolatban azt a tökéletességre való törekvést, a nagyon magas szakmai szintet, a mély emberi alázatot, humánusmot és humort, ami jellemezte. Mindig hangsúlyozom megélt magyarságát és a kereszténységre való törekvését, hiszen ezek nagyon fontos lelki tulajdonságai ennek a nagy művésznek. Emberileg óriási fizikai és szellemi energiákat kellett fektetnie abba, hogy az ismeretlenségből, az asztalosinasságból felküzdje magát az olimposzi csúcsokra. Hatalmas munka volt ez, ezt senki nem csinálta meg helyette, ő maga küzdötte fel magát ilyen magaslatokra. És ez mindenképpen egy olyan dolog, amit érdemes ellesni, hogy hogyan csinálta ő ezt végig” – magyarázta a helytörténész. Felhívta a figyelmet Munkácsy szenvedések iránti érzékenységre: „Lehet, hogy éppen azért, mert ő is nagyon sokat szenvedett gyerekkorában, ebből adódóan nagyon meg tudta élni a szenvedést, és mély részvétet tudott érezni azok iránt, akik ilyen dolgokat átéltek. S ez megjelenik a képein. Ő úgy volt realista festő, hogy valójában romantizáló realista volt, akire hatott a francia re-



szellemi élet egyik fellegvára legyen, aminek színes és színvonalas programjaival, kiállításaiival, könyvbemutatóival és különböző rendezvényeivel a 2021-es évi megnyitása óta kiválóan eleget is tesz. Ehhez a magunk részéről igyekszünk minden segítséget megadni, és személyes jelenlétünkkel is erősíteni a főkonzulátus és a Magyar Ház közötti szoros együttműködést.”

A köszöntőket követően Cseh Áron konzul úr, Tarpai József igazgató úr és Korolyova Erzsébet, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Munkácsi Alapszervezetének elnöke elhelyezték az emlékezés koszorúit Munkácsy Mihály mellszobra előtt.

„Munkács számos híres szülőltje közül Munkácsy Mihály a legnagyobb géniusz, aki híressé tette a mi városunkat. A festő magyarként és emberként is meghatározó személyiség volt, mind az irodalomban, mind a zenében is vitte a prímet, hiszen számos híres zeneszerző és író az ő nyomdokaiban lépkedve tette a saját dolgát. Mi nagyon büszkék vagyunk rá” – fejtette ki Korolyova Erzsébet.

Az ünnepség ezután a rendezvényteremben folytatódott, ahol az egybegyűlteket Popovics Béla pedagógus, helytörténész

alizmus, Rembrandt, később, élete második felében az impresszionizmus is, ami kevésbé jellemző, de tetten érhető művészetében. De mindenképpen egy olyan személy, aki szakmailag és emberileg is példakép sok ember számára. Büszke vagyok rá, hogy munkácsiként Munkácsyt a sajátomnak érzem, és ő is annak érezte a várost, amikor Budapest után megkapta a díszpolgárságot Munkácsón is 1880-ban. Akkor úgy érezte, hogy személyesen is meg kell ezt köszönni, és 1882-ben eljött ide népes küldöttséggel. Életének talán legszebb három napja volt ez, hiszen nagyon felszabadult, boldog és örömteli minden itt töltött pillanata ennek a nagyszerű embernek” – fogalmazott Popovics Béla.

Az emlékünnepség végén a szervezők felváltgák a jubileumra készített, Munkácsy Mihály arcképével díszített tortát.

Csuhá Alexandra

Révész Imre művészeti öröksége

Ilyen címmel rendeztek kamarakiállítását a Lehoczky Tivadar Kárpátaljai Megyei Honismereti Múzeum egyik termében a híres magyar képzőművész, Révész Imre, a realista művészet képviselője születésének 165. évfordulója alkalmából. Révész Imre 1859. január 21-én született Sátoraljaújhelyen, de karrierje Nagyszőlősön indult, és földi léte is itt ért véget 1945. február 3-án.

Az ünnepélyes megnyitót elsőként Olga Sumovszka, a múzeum igazgatója köszöntötte a jelenlévőket, aki hangsúlyozta az olyan rendezvények fontosságát, amelyek a múzeumban zajlanak a háború ellenére is.

Ezt követően Ruszin Valéria, a történelmi és helytörténeti részleg vezetője ismertette a festőművész életútját, és kitért a művészeti hagyatékára (a képen).

– Révész Imre (eredeti nevén: Csebrai Imre) Sátoraljaújhelyen született, de Nagy-

(később tanítványa is volt) lett a felesége; 1884. augusztus 31-én volt az esküvőjük Nagyszőlősön. Két leányuk született (egyiküket tragikus baleset érte: vízbe fulladt).

1903-ban Révész Imrét meghívták Budapestre a Képzőművészeti Főiskola előadójának. 1918-ban a nagybányai művésztelepen dolgozott. A szabadiskolájában, a főiskolán, 1920–1931 között pedig az általa vezetett kecskeméti művésztelepen a festőművészek egész nemzedékét nevelte fel.

Az 1930-as években látása megromlott, már keveset festett. Ekkor feleségével és Klára Hermina lányával visszatért gyermek- és ifjúkora színhelyére, Kárpátaljára. Nagyszőlősön a szomszédok a Király utcában, anyja házában udvarán többször látták az idős festőművészt sütkérezni a napon vesszőből font karosszékében, hosszú szárú pipájával a kezében. A nagyszőlősi temetőben helyezték örök nyugalomra 1945-ben.

Műveit a legnagyobb magyar közgyűjtemények,

tárgy: folyóiratok, eredeti fotók a művész életének különböző korszakaiból – diákévek Bécsben, Párizsban, nagyszőlősi élet az 1930–1940-es években –, a kedvenc fonott



szőlősön nevelkedett, mert szülei válása után anyja ott kapott állást postamesterként. Imre a debreceni gimnáziumba járt és képezte festői tehetségét. 1873–1875 között a Bécsi Művészeti Akadémia növendéke volt, műveiről már ekkor írtak a bécsi folyóiratok. 1878–1879-ben közel egy évig a Képzőművészeti Főiskolán tanult, majd állami ösztöndíjjal ismét a bécsi akadémián tökéletesítette tudását három éven át. 20 évesen elnyerte a Bécsi Művészeti Akadémia díját.

A nyári szünidőket otthon töltötte, s ismerőseiről, barátairól portrékat készített. Az 1880-as évek elején Budapesten volt az első kiállítása. A Munkácsy-pályázatra beküldött *Csárdai jelenet* című festményének nagy sikere volt, a zsűri neki ítélte oda Munkácsy Mihály ösztöndíját, és Erzsébet királyné vásárolta meg a festményt. A hat-ezer frankos Munkácsy-díj segítségével 1882-ben Párizsba utazott, ahol három évig a híres művész, Munkácsy Mihály mellett tanult és dolgozott. Bécsi diákkorában ismerkedhetett meg Kürbis Filep festőművésszel, akinek Hermina nevű leánya

a Magyar Nemzeti Galéria, a Petőfi Irodalmi Múzeum és vidéki múzeumok is (Kecskemét, Szeged, Debrecen) őrzik, de számos alkotása található Lemberg múzeumaiban, az Ermitázsban, a Tretyakov Képtárban és magángyűjteményekben, így Nagyszőlősön is. A Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban a mester 30 alkotását őrzik Sándor László, az Ungvári Képtár első igazgatója és az alapok egykori őrzője, Barta József jóvoltából. Az alkotásokat az 1940–50-es évek fordulóján vásárolta meg az intézmény. A vármúzeumban mindössze 4 eredeti műve található, amelyeket az 1950-es évek végén szereztek meg Révész Imre lányának, Kláranak köszönhetően. Van viszont néhány nagyon érdekes kiállítás

szék, amelyben gyakran ült, hamutartók és a dohány, amellyel a pipáját töltötte – mondta el Ruszin Valéria.

Révész Imre egyik festménye, a *Régi kút* nagyon rossz állapotban volt. A vásznat Klisza Krisztina, a restaurálási részleg vezetője állította vissza az eredetihez közeli állapotába (a képen).

– Mi, restaurátorok jóval hamarabb, a kiállítások előtt néhány évvel kiválasztjuk a festményt, felmérjük az állapotát, és dolgozunk rajta. Az adott kép rossz állapotban volt, keret nélkül hevert, mint egy vászondarab, hullott róla a festék, és meg volt sötétedve. A festmény eredeti méreteit nem ismerjük, mert a múzeumba már levágott állapotban került. Új keretet készítettünk, megerősítettük a festményt, hogy maximálisan megőrizze eredetiségét, elkészítettük a restaurálási alapot azokon a helyeken, ahol a festék lehullott, retusáltuk. A látogatók így már a helyreállított képet láthatják.

Munkácsy Mihály követőjét méltatta Borisz Kuzma, az Ukrán Művészek Országos Szövetsége megyei szervezetének elnöke, Ukrajna tiszteletbeli művésze, Erfán Ferenc, a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum igazgatója és Viktor Braszavec, a Kárpáti Kiadó igazgatója. Kiemelték az ilyen kiállítások fontosságát, hangsúlyozva, hogy a kultúra gyakran az országban zajló társadalmi és politikai folyamatok ellenére, azoktól elkülönülten és mindazt megelőzve fejlődött.

– Révész Imre rakta le a kárpátaljai festőiskola alapjainak első tégláját – emelte ki Borisz Kuzma képzőművész. – Ezen az alapon alakult ki a kárpátaljai festőiskola, amelynek első képviselői Boksay József és Erdélyi Béla voltak, majd őket mások is követték. Révész Imre nagyon komoly hatással volt az alkotói gondolkodásuk, az esztétikai felfogásuk kialakulására. Úgy gondoljuk, hogy ma sem nélkülözhetjük ezt a „téglát”, amely része a kárpátaljai művészet nagy építményének.

Rehó Viktória



Réti János 75 éves

A „huncut” alkotó

elgondolkodtató munkái. Réti János tájképei, grafikái, figurális kompozíciói különleges látásmódját, egyéni stílusát tükrözik.

– Réti János művészként és emberként is egyéniség. Lételeme a humor, viszont alkotásai mély mondanivalót hordoznak. János mindig keres valamit, kísérletezik. Az eredmény pedig önmagáért beszél, az itt kiállított munkáit is érdemes szemügyre venni, elgondolkodni a mondanivalójukon – magyarázta Kopriva Attila munkácsi festőművész.

Tarpai József, a Munkácsy Mihály Magyar Ház igazgatója is méltatta a festőművész munkásságát.

– Büszkék vagyunk arra, hogy Kárpátalján ilyen híres és tehetséges művészek élnek. János gyakorlatilag már minden díjat

megkapott, amit Kárpátalján meg lehet kapni, és adja a Jó Isten, hogy még hosszú évekig köztünk legyen, és alkot hasson – jegyezte meg az igazgató.

Kulin Agnes, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának Réti János munkáinak egyediségét emelte ki.

Réti János alapító tagja a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának és a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesületének. Munkásságáért Révész Imre-, illetve Boksa József és Erdélyi Béla Megyei Művészeti Díjban részesült. A Munkácsy Mihály Emlékplakett tulajdonosa vallja, a képekbe mindig bele kell csempészni egy kis huncutságot, hogy az emberek élvezzék azt, amit látnak.

Forrás: KISZÓ

Réti János festőművész, grafikus neve nemcsak Kárpátalján cseng jól, a mindig vidám alkotó munkáit számos országban ismerik, elismerik. A művész 75. születésnapja alkalmából a Munkácsy Mihály Magyar Házban kerültek kiállításra sajátos,

Kiss Ferenc-emléktáblaavató Beregszászon

„Mondd azt, hogy csak azért is!”

A Beregszászért Alapítvány felajánlásának köszönhetően a Beregszászi Bethlen Gábor Líceum (az egykori Beregszászi Magyar Királyi Állami Gimnázium jogutódja) falára újabb emléktábla került. Ezúttal a Tiszapéterfalván született Kiss Ferenc író, kritikus, irodalomtörténész, tanár születésének 95. évfordulója alkalmából tisztelgett ekképpen az utókor.

– Az iskolánk falán sorakozó emléktáblák jelzik, hogy van múltunk, s ha van múltunk, van jövőnk is – kezdte köszöntőjét Szabó Árpád, a tanintézet igazgatója, aki kifejtette: méltán vagyunk büszkék neves eleinkre, s hiszem, hogy a gimnázium újraindítása óta is kerültek ki olyan diákok, akiknek nevét majd szintén emléktábla őrzi majd itt.

„Nagy megtiszteltetés a Beregszászért Alapítvány számára, hogy immár a hatodik emléktáblát ajándékozza a Beregszászi Bethlen Gábor Gimnáziumnak” – írta köszöntő levelében az alapítvány kuratóriumi elnöke, Dalmay Árpád, aki sajnos nem tudott jelen lenni az avatóünnepségen. Kiss Ferenc most az emléktáblán olvasható Csoóri-idézzel – „*Mondd azt, hogy csak azért is!*” – azt üzeni nekünk, hogy csak azért is tartunk ki magyarságunk, hitünk, anyanyelvünk, kultúránk, múltunk mellett. Nagyjaink emléke és szelleme adjon hozzá erőt! – írta Dalmay Árpád, aki így zárta levelét: „Fogadják, fogadjátok szeretettel alapítványunk ajándékát, amelynek bronz domborművét Lengyel Tibor nyíregyházi szobrász készítette. Őrizze a líceum tantestülete,

diáksága, Beregszász egész magyarsága dicső múltunk emlékeit!”

Levelében mondott köszönetet édesapja emlékének ápolásáért a Debrecenben élő ifj. Kiss Ferenc, aki abbéli reményének



adott hangot, hogy ez az emléktábla „egyrészt felhívja a kárpátaljai középiskolások és pedagógusok figyelmét arra, hogy van egy neves irodalomtörténészük, akinek az életművét érdemes tanulmányozniuk, másrészt Kiss Ferenc közelebb kerül általa a helybéli szakemberekhez is. Közös célunk, hogy minél többen olvassák a műveit, ismerjék meg jobban a munkásságát, és adják tovább gondolatait az újabb nemzedékeknek.”

Mint az életrajz-ismertetőből megtudtuk, dr. Kiss Ferenc író, kritikus, irodalomtörténész, tanár 1928. november 11-én született Tiszapéterfalván szegény parasztszaládban. Alapiskoláit helyben, középiskoláit a Beregszászi Magyar Királyi Állami Gimnáziumban és a Debreceni Református Kollégiumban végezte. Tanulmányait a Debreceni Tudományegyetemen folytatta, majd munkásságát is ott kezdte. 1957-től az ELTE BTK munkatársa, majd az MTA Irodalomtörténeti Intézet és az Irodalomtudományi Intézet tudományos főmunkatársa. Közben megvédte disszertációját és 1978-tól az irodalomtudományok kandidátusa lett. Felkérték a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Magyar Irodalom Tanszékének vezetésére, amelynek később emeritus professzora lett. Dr. Kiss Ferenc a 20. századi magyar lírával, kortárs magyar költészettel, elsősorban József Attila és Kosztolányi Dezső alkotásaival foglalkozott. Munkásságát Ady Endre jutalommal, József Attila- és Bethlen Gábor-díjjal, illetve Márton Áron-emlékéremmel ismerték el. Dr. Kiss Ferenc 1999. október 30-án, 71 éves korában hunyt el Budapesten, a Farkasréti temetőben nyugszik.

Az emléktábla-avató ünnepségen két szintén ugoccai Kossuth-díjas költő, Lator László és Vári Fábián László egy-egy versével emlékeztek Kiss Ferencre. Ezután Cseh Áron, ungvári és Jusztin Miklós, a beregszászi magyar külképviselet konzulja, Szabó Árpád igazgató, Babják Edit, a városi oktatási osztály vezetője, Zubánics László, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet elnöke, valamint a család nevében Kiss Ferenc unokaöccse, Nagy Barna és felesége, illetve leánya helyezték el a megemlékezés koszorúját (a képen).

Kovács Erzsébet

A legnehezebb időszakban sem adták fel

A Kiscsikó a fejlődés útján

Göröngyös út vezetett addig, amíg a Kiscsikó nevet viselő hangulatos kis étterem révbe ért. Különlegessége, hogy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola területén működik, így többnyire az ott tanulókat és dolgozókat szolgálja ki, de ízletes ételeinek köszönhetően mára sokkal távolabbra is híre ment. Az elmúlt évek alatt például olyan sztárok ízlelték meg az általuk készített ételleket, mint Király Viktor, Pataki Attila, az Edda és a Halott Pénz zenekar tagjai, és még sokáig lehetne sorolni.

Puskás Ildikó tulajdonossal a kezdetekről, nehézségekről, kihívásokról és az eredményekről beszélgettem. Megtudtam, hogy iskolás kora óta tevékenyen részt vett a szolgáltatói szférában: marcipánt, majd élelmiszereket árusított, de a bébiszitterkedést is kipróbálta. Az érdeklődése tehát sokoldalú volt, végül a vendéglátás mellett döntött. A Kiscsikó „megszületése” óta férjével, Robival folyamatosan annak szépítésén, bővítésén, az újításokon gondolkodnak. Jómaga, ha kell, mosogat, süt, főz vagy kiszolgál, bárki helyett beáll. Persze az irányítás az ő kezében van.

– Hét évvel ezelőtt Orosz Ildikó elnök asszony a főiskola területén működő menza beindítására kért fel, de elég hamar túlléptünk a menza szintjén. Amikor névválasztásra került sor, a férjem javasolta, hogy legyen az éttermünk neve Kiscsikó, hisz a kislányunk révén ez a szó gyakran elhangzik a mi családjunkban – jegyezte meg mosolyogva beszélgetőtársam.

A mögöttük álló éveket röviden összefoglalva Ildikó elárulta: már a megalakulás első napjaiban mély vízbe dobták az ő kis vállalkozásukat. Nyitásuk után két héttel egy nemzetközi matematikavetélkedő 300 résztvevője számára kellett reggelit, ebédet és vacsorát készíteniük.

– Akkor még azt sem tudtam elképzelni, hogyan tudnék ötven embert ellátni, nemhogy háromszázat. Ezért nem is igazán akartuk elvállalni, de a végén mégis megtettük, és sikerült. Ezzel a bátor lépésünkkel megalapoztuk a folytatást, mert bebizonyítottuk, hogy képesek vagyunk helytállni. Mind a mai napig bennünk van az akarat, de azt hiszem, semmi sem sikerülne a Jóisten segítségével nélkül. A portfóliónk az évek során folyamatosan bővült, mindig igyekeztünk az igényeknek megfelelően formálódni. Amikor még csak menzaként tevékenykedtünk, már akkor is ismert embereket, sztárokat, politikusokat és sok-sok gyereket vendégeltünk meg. Közülük sokan megjegyezték, hogy egyik vagy másik étel ugyanolyan ízű, mint a nagymamája főztje. A nyári táborok alkalmával listát kaptunk, és mindig akadt olyan

gyerek, aki valamire érzékeny. Egyszer egy anyuka felhívott, hogy ő csak akkor engedi el a gyereket a táborba, ha tudunk neki gluténmentes ételt készíteni. Igyekszünk



minden feladatnak eleget tenni, az előírásokat komolyan betartani, alkalmazkodni a változásokhoz – hangsúlyozta Ildikó.

Hogy ez sikerült, mi sem bizonyította jobban, mint az, amikor a világiárvány Kárpátalját is elérte (gyakorlatilag minden vendéglátó egység bezárt, ők is), a férjével a nyakukba vették Beregszászt, intézményről intézményre jártak, hogy felajánlják szolgáltatásaikat, hiszen gyakorlatilag a teljes vevőkörük megszűnt.

– Mindig is készítettünk rendelésre különböző ételleket, de amikor hozzánk is elérte a Covid-járvány, és minden bezárt, azon kezdtünk el agyalni, hogyan tudnánk talpon maradni. Robival elindultunk, sok-sok intézménybe vittünk szórólapokat, és belevágtunk a hához szállításba. Szerencsére volt rá igény, és a bevételünk egy részét most is a hához rendelt ételszállítás képezi.

– *Ma már elmondhatjuk, hogy helyreállt a vendéglátás, ismét rengeteg a munkátok. Bírjátok?*

– Őszintén megmondom, a háború kitörése óta nekem sokkal nehezebb lett, hiszen a férjem is Magyarországra kényszerült, így azok a feladatok is rám hárultak, amiket addig ő végzett. Ennek ellenére kis csapatommal, amely kiváló szakácsokból, cukrászokból áll, igyekszünk minden igényt kielégíteni. A visszajelzésekből például tudjuk, hogy azért szeretik a mi rántott húsunkat, mert melegen tálaljuk.

Tehát minden az utolsó pillanatban készül. Ez persze örülden idegőrlő, de eddig még mindig sikerült helytállni. Volt rá példa, hogy megfelelő alapanyagokból kóser ételt kellett készítenünk a zsidó napokra. Ezt is megoldottuk.

Az alapanyagokkal kapcsolatban Ildikó hangsúlyozta, hogy kizárólag természetes alapanyagokat használnak, legyen az leves, főétel, sütemény vagy torta.

– Tudjuk, hogy mitől finomak az ételek, ezért a kiváló alapanyagokra mindig nagy hangsúlyt fektetünk. En darált húst soha nem veszek, a hentesem a színhúst darálja meg, ha pedig zsírral akarunk dúsítani, szalonnát használunk, attól lesz igazán finom például a töltött káposzta. A süteményekhez és tortákhoz friss tojást, vaját használunk. Ugyanez vonatkozik a levesekre is.

Mint a beszélgetés elején kiderült, a Kiscsikót zömében diákok és tanárok látogatják, akik mindennap más és más menüből választhatnak. A menüben Jókai bableves, hagyományos habart krumpli-leves, zöldségleves, húsleves szerepel, a káposztás paszulyért visszajárnak a vendégek, de a tárkonyos ragulevest is sokan szeretik. Főételek közül nagy kedvenc a rántott hús burgonyapürével, a fitt menüből a mustáros tarja, illetve a halételek, a szűzermék és a pulykamell, mert azok hozzáadott olaj vagy zsír nélkül, párasütőben készülnek. Ezeket az ételleket olyan vendégek is fogyaszthatják, akiknek gyomorproblémáik vannak. A desszertek közül



a zserbót és a túrós sütit lehet kiemelni. Az árak széles spektrumon mozognak, vannak nagyon kedvező menüárak.

– *Tervek?*

– Inkább túlélni próbálunk, mint az elmúlt években is. Hálásak vagyunk, hogy jelenleg nagyon sok munkánk van, de nap mint nap azon kell törnünk a fejünket, hogy legyen elég munkatárs, legyen elég alapanyag. Sajnos mindenki feszült, és ezt mi is észrevesszük. Úgy érzem, most az a legfontosabb, hogy nyugalom legyen, de ha lesz lehetőségünk egy-egy apró újdonsággal előrukkolni, azt mindenképp megteszünk. A legnagyobb vágyunk azonban, mint mindenki másnak, hogy végre legyen béke.

Kiss Glória

Fratelli – ahol a minőség a fő szempont

Beregszászban, a városháza mellett elhaladva egy új vendéglátóhelyre lehetünk figyelmesek. A Nyicscsák Attila által nyitott Fratelli kávézó nem az első a sorban, valószínűleg nem is az utolsó, de mindenképp azok közé tartozik, ahol a finom kávé mellett a kiszolgálás is rendkívül kedves. Attila éveken át Londonban élt, ott tanulta ki a barista szakmát, majd hazatért, hogy tudását itthon kamatoztassa. Munkáját hatalmas alázattal végzi, a folyamatos fejlődésre törekszik. Célja, hogy olyan helyet működtessen, ahol az emberek meghitt, barátságos közegben tapasztalhatják meg az igazi kávéélményt.

– Mesélj egy kicsit magadról!

– Beregszászban születtem, hároméves koromban költöztünk át a szüleimmel Nagyberegre. Itt végeztem el az általános iskolát, majd egy nagyszülősi szakiskolában folytattam a tanulást, ahol villanyszerelő képesítést kaptam. 2016-ban, az érettségi követően, egy jó barátommal elhatároztuk, hogy a nyakunkba vesszük a világot. A bizonyítvány átvétele után 10 nappal felültünk egy repülőre, és Londonba utaztunk. Akkor még nem tudtam magammal mit kezdeni itthon, világot akartam látni. Mindenkitől csak azt hallottam, hogy külföldön mennyire jó az élet, és milyen sok pénzt lehet ott keresni, így gondoltam, beállok én is a sorba, és ahogy lehetőségem adódott, rögtön éltem is vele.

– Négy évig éltél Londonban. Mivel telt ez az időszak?

– A legtöbb vendégmunkásnak a vendéglátóipar a legkézenfekvőbb, mivel ide általában bárkit felvesznek nyelvtudás és tapasztalat nélkül is. Először egy étterem bárjában kezdtem el dolgozni, poharakat törölgettem és a hűtő feltöltéséért feleltem. Jól éreztem itt magam, és egy idő után szerettem volna feljebb lépni a ranglétrán, így elkezdtem tanulni a nyelvet, és elvégeztem egy tanfolyamot, aminek köszönhetően egy év múlva már elő is léptettek bármixernek.

– Hogyan lett belőled mégis barista?

– Ebben az étteremben volt egy gyönyörű kávégép. Próbálkoztam a kávéfőzéssel is párszor, de eleinte ez kevésbé érdekelt, mint a koktéilverés. 2018-ban jött egy nagy változás az életemben, mikor elhatároztam, hogy nem szeretnék tovább alkoholos italokkal foglalkozni. Ekkor támadt az ötlet, hogy barista leszek, hiszen a kávé világát akkor már valamennyire ismertem. Elvégeztem egy tanfolyamot és elkezdtem munkát keresni mint barista. Épp abban az időben nyílt a Tower Bridge mellett a Marriott hotel, ahol alkalmaztak is. Körülbelül 8-9 hónapot töltöttem itt. Jól éreztem magam, de időközben kissé elbizonytalanodtam, szerettem volna valami mást is kipróbálni. Úgy gondoltam, szélesíteni kellene még a vendég-

látóiparban eddig megszerzett tudásomat, így visszamentem abba az étterembe, ahol először alkalmaztak, és szakácsnak álltam. 10 hónapot dolgoztam itt, majd kitért a koronavírus-járvány és hazatértem.

– Miért döntöttél a hazajövetel mellett?

– Mindig tervezgettem, hogy majd hazatérek, csak vártam a megfelelő alkalmat. Tudtam, hogy minél tovább húzom az időt, annál nehezebb lesz a hazatérés, és annál nehezebb lesz az itthoni életritmusba visszazökkenni. Minden helynek megvan a maga szépsége, és mindenhol vannak kihívások. Külföldön az ember sokkal alázatosabb, és eltér olyan dolgokat is, amit talán itthon nem, mert vigasztalja a tudat, hogy ott legalább megfizetik. Először persze odáig voltam Londonért, a nagyvárosi életért, de amikor elmúlt



a kezdeti lelkesedés, már nem éreztem otthonosan magam abban a környezetben. Sokáig tanakodtam azon, hogy mitévő legyek, de legbelül mindig is tudtam, hogy nekem itthon

van a helyem.

– 2020-ban tértél vissza Kárpátaljára és tavaly októberben nyílt meg a saját kávézó. Mivel telt ez a három év?

– Várakozással. Szerettem volna egy saját kávézót, de akkoriban sem kapcsolataim, sem lehetőségeim nem voltak adottak ennek a megvalósításához. Bármin is gondolkodtam, mindig akadályokba ütköztem. De hogy ne üljek itthon tétlenül, a szakmám szerint vállaltam munkát mint villanyszerelő. Úgy gondoltam, ahhoz nyúlok, amihez értek. De közben nem hagytam fel azzal, hogy megvalósítsam az álmomat, hanem kitartóan küzdöttem érte. Így sikerült idén ősszel megnyitni a Fratelli kávézót.

– Miért kapta ezt a nevet?

– A fratelli egy olasz szó, amely magyarul testvéreket jelent. Keresztény ember vagyok és van egy 8 főből álló vallási közösség, amelyhez tartozom, s itt mindnyájan egymás

testvérei vagyunk. A társaság minden tagja segítette a tervem megvalósításában, rengeteg támogatást és biztatást kaptam tőlük, ezért a csoport tiszteletére kaptam a kávézó a Fratelli nevet. Egy olyan kávézót szerettünk volna a testvérekkel létrehozni, ahová, ha betérnek az emberek, akkor kellemes, barátságos, keresztény légkör fogadja őket.

– Milyen a kínálat?

– A kávézóban kizárólag olasz, minőségi kávé fogyasztható. Két különböző kávéval dolgozunk: 100%-os arabicával és egy 80/20-aos mixxel. Ha espresso formájában isszuk, akkor két teljesen eltérő ízvilág, ha tejjel, akkor a különbség már kevésbé érezhető. A kávé rengeteg variációja kérhető itt: van espresso, americano, cappuccino, macchiato, latte, cortado. Egyedül ahhoz ragaszkodom, hogy ne legyenek szirupos és krémes verziók. A kávé aromája legyen az, ami elnyeri az emberek tetszését, nem pedig a túlédesített lötytyöké. Elvégre egy nagyon rossz kávé is fel lehet javítani édesítőszerekkel. Én az igazi kávéélményt szeretném megteremteni itt, Beregszászban. Emellett helyben sült croissant is kapható a kávé mellé.

– Te mindig is szerettél kávézni?

– Míg itthon éltem, sohasem kávéztam. Itthon ugye a kotyogós és a szarvasi féle kávék a menők. Kóstoltam párszor, de nem igazán értettem, hogy mégis miért szeretik az emberek annyira ezt a keserű italt. Mikor 18 évesen kikerültem Londonba, csak akkor kezdtem el kávézni. Minden reggel kollektív kávézással indult, és hát hosszúak voltak a műszakok, kellett a koffein, hogy ébren maradjak. Az espressók annyira nem tetszettek, majd elkezdtem a tejes verziókkal ismerkedni, és szép lassan a rabja lettem.

– Milyen terveid vannak az elkövetkezendő néhány évre?

– Az előttem álló pár év biztosan a kávézó körül forog majd. Rengeteg minden van még, amit meg kell tanulnom. Angliában ugyan kaptam egy gyorstalpaló képzést, de ez még messze nem jelenti azt, hogy profi vagyok a szakmában. Jelenleg én szolgálom ki a vendégeket, hétköznaponként reggel 7-től délután 5-ig, szombaton 8-tól 4-ig, vasárnap zárva vagyunk. A helyiség, ahol megnyitottam a kávézót, egész picike, mindössze 12,5 négyzetméter. Korábban irodaként funkcionált. Ebből kellett gazdálkodnom, és okosan, komfortosan berendeznem. Kicsit VIP feelingje van a helynek, mivel kevesen férnek el benne. Egyelőre három szék és egy kis asztal van itt elhelyezve, ezért leginkább elvitelre dolgozom. A későbbiekben szeretnék bővíteni, hogy minél több vendég tudja helyben is elfogyasztani a kávéját.

Varga Brigitta

Balla Teréz

A szülőföld vonzatai

(Folytatás. Elejét lásd lapunk előző számaiban.)

GYEREKKORI UTAZÁSOK

Szülőfalum, Nagypalád számomra a megismerés birodalma volt, 11 éves koromig nem is mentem sehová.

Iskolás koromban kivették a mandulámat, talán akkor voltam először városban. Érdekes volt, de nem nyugözött le. Az emberek ugyanolyanok voltak, mint nálunk, csak a házak álltak sűrűbben, meg nagyobbak is előfordultak. Nemcsak olyanok, mint nálunk a faluban, hanem emeletesek is! De ezen kívül nem is nagyon emlékszem semmi másra. Akkor még nem járt a faluból menetrend szerinti autóbusz, hanem ha valaki szeretett volna valahova utazni – legtöbbször orvoshoz, Nagyszőlőse –, azok számára a kolhoz biztosított egy fedeles autót. Ha kellett, akár mindennap, vagy legalábbis egy héten egyszer. Olyan 6–7 éves lehettem, amikor a mandulaműtetre utaztunk a járási központba, mert ott volt a legközelebbi kórház. Valószínűleg akkor utaztam ezzel a fedeles autóval. Érdekes volt.

Arra emlékszem még, hogy néhányszor fogorvosnál voltunk édesanyámmal a szomszéd faluban, Péterfálván, de

inkább Farkasfalván. Akkor egy nagyon nagy házban jártunk. Azt mondták, hogy orvosi rendelő, és ott volt fogorvos is. Voltak más orvosok is, és talán még terápiás kezelésekre külön szoba is. Ez régen egy kastély volt. Később megtudtam, hogy a Fogarassy családnak volt a kastélya, akik



a háború után elmenekültek. Egyszer, már nagyobb koromban a családi fényképek között találtam egy fotót, amelyre az volt írva: Emlékül, Pityu. Kérdeztem, hogy az a fiú édesapámnak a keresztfia, a Pityu? Szerintem, egyáltalán nem hasonlított rá, de nem ismertem más Pityu nevezetűt. Édesanyám azt felelte, hogy nem az. A fényképen Fogarassy Pityu volt, az ő ismerőse.

Arra, hogy hogyan jöttünk haza, vagy egyáltalán hogyan jutottunk oda, nem emlékszem. Csak arra emlékszem, hogy Bökény és Péterfalva között volt egy út, aminek a végén egy ligetben volt a kastély. Annak az útnak a sarkán vártunk valamilyen járművet. Nem tudom pontosan, hogy akkor már járt-e busz, vagy pedig ugyanazt a fedeles autót vártuk. Viszont a nagyszőlősi kórházra nagyon jól emlékszem. Magyarok voltak a szobában, idősebb emberek. Vigyáztak rám és foglalkoztak velem. Megkérdezték, hogy tudok-e már írni meg számolni. Összeadás, kivonás,

szorzás, osztás – ezeket ellenőrizték és gyakoroltatták velem. A mandulaműtetre is jól emlékszem: a doktor egy vékony gézszalaggal leköttötte a kezemet, és valamivel befújta a torkomat.

Édesapám elmesélte, hogy neki is kivették a manduláját a katonaságnál. Nem volt valami kellemes, nem viselte jól, hogy ott kaparásznak a torkában. Végül már nagyon ideges volt, köhögni szeretett volna, és szembe köhögte az orvost egy kis vérel. Ezért kapott egy pofont, és jól helyrerak-

ták! Úgyhogy ne nagyon rosszalkodjak, amikor kiveszik a mandulámat, mert az nagyon veszélyes. Én szépen ültem, nem volt semmi probléma. Végig eszennél voltam, nem altattak el, de beszélt hozzám a doktor bácsi. Emlékszem még a nevére is – Stéfán doktor.

NAGYSZÜLŐK

Iskolás koromig csak a szüleimmel voltak kalandjaim meg néhány unokatestvéremmel. Aztán megismerkedtem az egyik leendő osztálytársammal, aki a szomszédunkban lakó nagymamáját látogatta meg. Vele indultam el óvodába, gyakran vele játszottam később is iskolás koromban. Iskolás korom előtt nagyon kevés emlékem van a társadalmi étellel kapcsolatosan. Csak anyyi, hogy meglátogattuk valamelyik nagymamámat. Tehát nagyszüleimről vannak emlékeim.

Anyai nagyanyám és nagyapám mindig nagyon szívesen láttak engem. Gyakran jártunk édesanyámmal hozzájuk annak ellenére, hogy Ujfaluban, vagyis a falu másik utcájában, teljesen külön éltek. Igaz, nekik nem volt más gyerekük, csak az én édesanyám. Nagyanyámnak furcsa természetű volt, tele volt energiával, és mindenkit leckéztetni, ugráltatni akart. Én ezt a

stílust nem nagyon szerettem. Néha elfogadta, hogy én szerepelek neki. Különböző előadásokat tartottam náluk azokról a dolgokról, amiket a szüleim tanítottak nekem. Felállhattam a nagy karosszékre, és

onnan produkáltam magamat. Mosolyogva fogadták. Ezt nagyanyám is elviselte, mert őt szórakoztattam. De ha rajtakapott bármi olyasmin, ami neki nem tetszett, rögtön előkapta a konyhakendőt, a fakanalat vagy bármi más dolgot, ami a keze ügyébe akadt, és bizony a fenekemre akart ütni, amit én, persze, nem vártam meg, elszaladtam. Hát volt ilyen kergetőzésekünk több is. Ő nagyon vékony, kistermetű asszony volt, szinte gyerekes. Nagyon hamar utolértem a növésben, és egyenlő partnerek lettünk. Utána már nem osztogatott parancsokat nekem, hanem csak rosszalóan ingatta a fejét, ha valami nem tetszett neki. Viszont az anyai nagyapám, Bányai Lajos, nagyon kedves, határozott, megfontolt ember volt. Már gyerekkoromban elég idős öregember volt – 70 éves, amikor én születtem –, de még akkor is volt tartása.

Emlékszem, egyszer összekülönböztem valamin a szüleimmel, és úgy döntöttem – a népmesék hatására –, hogy világgá megyek. Szép holdvilágos téli este volt. A szüleim kint az állatok körüli teendőiket végezték. Kerestem egy kis vászon tarisznyát, amibe belegyömöszöltem valamilyen ruhafélét és egy darab kenyeret. Csendben kilopakodtam a kisajtón, és elindultam... A szüleim biztos észrevették, de nem szóltak. Ahogy mentem az utcán végig, még hangok szűrődtek ki az udvarokból. Valószínű, hogy az utcabeliek is az állatok körüli esti teendőikkel voltak elfoglalva. Elég hosszú utat tettem meg, majd eldöntöttem, hogy csak Bányai nagyapámékhöz megyek, egyelőre. A futballpályánál át akartam vágni a kerteken, hogy lerövidítsem az utat. Megláttam egy nagyobb, csúszkálásra alkalmas jeget, éppen ki akartam próbálni, amikor valaki elkapott hátulról. Kicsit megijedtem, de felismertem édesanyámat. – Te rossz kutya, hát hova akarsz menni? – kérdezte. Én már el is felejtettem a haragomat, és azt mondtam, hogy csak mamámékhöz akartam menni, Ujfaluba.

Apai nagyszüleimre kevésbé emlékszem. Bár nagyanyámra igen, mert őt sokszor meglátogattuk, és mindig nagyon szívesen fogadott. Tőle örököltem a Terézia nevet. Ő is öregasszony volt már, de kedves, mosolygós,

és mindig megsimogatta a fejemet. Legtöbbször csak egy nagy karosszéken ülve láttam, amint éppen a zsebkendő sarkába kötötte be a pénzét, hogy el ne veszítse. Vannak róla más emlékeim is. Például

a vánkos alatt sokáig őriztetett egy vastag régi „bugyellárist”, vagyis bőr pénztárcát, ami tele volt százpengősökkel. (Bizony ott maradt rajtuk a háború után!) Nagyon sok volt belőle, és azzal játszottunk. Néha mentünk a képzeletbeli boltba, vásároltunk, persze



szimbolikusan, játékból. Apai nagyapámra nem emlékszem, csak elbeszélésekből. Talán másfél éves lehettem, amikor meghalt. Állítólag úgy becézett, hogy „szikra jányom”. Nem emlékszem a temetésére sem. Viszont apai nagyanyám halálára emlékszem. Egy reggel, nagyon korán – én még aludtam – eljött az unokatestvérem, Katica, aki úgy három évvel volt idősebb nálam. Odahajolt hozzám, és odasúgta: „Hallod, meghalt mamám!” Én még kicsi voltam, és nem voltam túl okos ahhoz, hogy ezt felfogjam. De a temetésére emlékszem, mert őt fia volt, és mind az őt elbúcsúztatta. A koporsójánál mondtak



egy pár szót még mielőtt lezárták volna, és kivitték volna a házból. Elbúcsúztatták, megsiratták külön-külön. De édesapám ezt nem tartotta helyesnek. „Biztos a bor beszélt belőlük” – mondta. Engem azonban nagyon meghatott... Arra is emlékszem, hogy meg kellett fognom a nagyanyám lábujjait a koporsóban, míg még le nem zárták, hogy ne féljek tőle. Ezt sose felejttem el! A temetés többi részére már nem emlékszem, csak még arra, hogy egy kis göröngyöt bele kellett dobnom a sírba. Ez volt az első temetés az életemben, amely nagyon megmaradt bennem, mert hozzám közel álló ember temetése volt. A halálról természetesen akkor még nem volt elképzelésem. Láttam már temetést, de valahogy azt az eseményt nem tudtam az életem folyamatába behelyezni. Én éltem tovább a saját életemet.

A következő temetés az anyai nagyapám temetése volt. Ő beteg lett, és nagyon rosszul volt már. Mi ott ücsörögtünk az ágya körül. Már elmúlt 80 éves, és mindenki azt mondta, hogy hát már nem lehet rajta segíteni. Néha megittatták, és ennyi volt. Aztán a temetésére már nem is nagyon emlékszem, csak erre a szenvedésre, amint tulajdonképpen búcsúzkodtak tőle gondolatban. Mert én a mai eszemmel úgy gondolom, hogy a felnőttek akkor már tudták, hogy meg fog halni.

Anyai nagyanyám, aki egy nagyon harcias asszonyság volt, a férjével ellentétben, az élete utolsó idejében már velünk lakott, és nálunk halt meg. Én akkor már viszonylag nagylány voltam, de nagyon kevés emlék maradt meg bennem. Szinte automatikusan ki-kapcsolt az agyam, és nem próbáltam meg átélni a halált. Csendben feküdt, aztán a ravatal, a temetés, és a sírra emlékszem még, amit a nagyapám sírja mellett ástak meg, és eltemették. Ennyi volt a halál akkoriban számomra.

Én akkoriban már el voltam foglalva a saját „nagykorúságom” fejleményeivel. Nem sokat gondoltam a nagyszüleimre, az ő sorsuk, múltbeli életük sem érdekelt akkor még. Később jöttem rá, hogy mennyi mindent nem kérdeztem meg tőlük, amit felnőtt fejjel már jó lett volna tudni...

A képeken:

1. a nagypaládi óvoda 1957-ben (jómagam a 3. sorban balról a harmadik vagyok);

2. első játszótársaimmal, Erzsikével és az öccsével (én a világosabb ruhában jobb szélén állok);

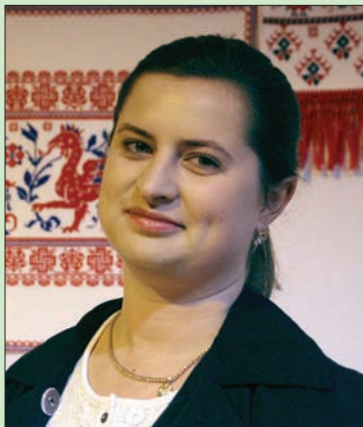
3–4. anyai nagyapám, Bányai Lajos és felesége, Csele Antónia;

5. apai nagyanyám, Virág Terézia és unokatestvérem, Katica.

(Folytatjuk.)

Petőfi ösztöndíjasok a szórványban

A Nemzetpolitikai Államtitkárság 2015 tavaszán indította el a Kárpát-medence szórványmagyarságát segítő Petőfi Sándor Programot, amely az egykori monarchia területére terjed ki. A programba idén 36 magyar fiatal nyert felvételt. Feladatuk a Kárpát-medencei magyar szervezetek, egyházak, oktatási intézmények munkájának segítése. A kezdeményezés célja, hogy a szórványterületeken fogyásban lévő magyarság identitását megerősítsék, s ezáltal hosszútávon megállítsák és visszafordítsák a magyarság számárányának csökkenését. A programban idén hat kárpátaljai fiatal vesz részt. Ismerkedjenek meg közülük a Délvidéken tevékenykedő Vaskeba Hajnalkával!



Szerbiában, a dél-bánati szórványban, Hertelendyfalván a maroknyi magyar közösséget a Tamási Áron Székely–Magyar Művelődési Egyesület fogja össze. Nem könnyű a dolguk a hagyományápolóknak, de lelkes munkájuknak köszönhetően még él a magyar szó a déli végeken. Ennél a szervezetnél tevékenykedik immár második éve Vaskeba Hajnalka. A beregszászi lány már gimnazista korában is a helyi közösség aktív tagja volt. Rendszeresen önkénteskedett, és tevékenyen részt vett a beregszászi római katolikus egyházközség életében. Az érettségi után Beregszászon történelemtanárként, Debrecenben politológusként, Budapesten közösségi és civil fejlesztő szakemberként diplomázott. Az évek során szerzett tudást most a dél-bánati településeken is kamatoztatja.

– 2022 tavaszán jelentkeztem először a Petőfi Sándor Programba. A pályázat benyújtásakor meg kellett neveznünk három olyan országot, ahol szívesen teljesítenénk szolgálatot. Nálam Horvátország állt az első helyen, Szerbia volt a második, Szlovákia pedig a harmadik. Végül Szerbiába rendeltek ki. Először Temerin települést kaptam, ám a felkészítő tréning előtt egy nappal értesítettek, hogy máshol, Hertelendyfalván kellene dolgoznom, és megkérdezték, hogy így is vállalom-e. Nem tétováztam, belevágtam. Amikor letelt az első ciklus, ismét jelentkeztem, s közben jeleztem az államtitkárság felé, hogy ugyanoda szeretnék visszakérülni. Az itteniek visszavártak, ami motivált engem. Látva, hogy eredményes az itt elkezdett munka, a kérésemet jóváhagyták, így már második éve dolgozom együtt a helyi magyar közösséggel.

– *Miért jelentkeztl a programba?*

– Az ösztöndíjprogram előtt Németország Schwäbisch Gmünd nevű városában éltem másfél évig, ahol fogyatékkal élők iskolájában segitettem a tanárok munkáját. Voltak ugyan magyar ismerőseim, de alig használtam az anyanyelvemet, hiszen teljes mértékben német közegben éltem. Itt egy hónapban egyszer vehettem részt magyar szentmisén, amit otthon bármikor megtehettem. Így amikor a németországi önkénteskedésem végéhez értem, elhatároztam, hogy szeretnék újra anyanyelvi környezetbe kerülni.

– *Milyen a helyi magyar közösség?*

– A legdélebbi szórványtelepülésen a helyi magyarságra napjainkban is jellemző az aktív kulturális élet. Jelenleg négy egyesület tevékenységét segítem. A hertelendyfalvai és a pancsovai ma-



gyar művelődési egyesületek mellett a kevevári Keve MME és a sándoregyházi Bonnáz Sándor MME munkáját igyekszem erősíteni. A településekben közös, hogy egyikben sincs magyar nyelvű iskolai oktatás. Vannak anyanyelvápoló órák, de ezek nem egészen a nyelvhasználatról szólnak, hiszen az anyanyelvet csak úgy

lehet ápolni, ha ismertek az adott nyelv alapjai, ezeknek a gyerekeknek a többsége azonban nem beszél magyarul. Ezért inkább a hagyományok ápolását, a kultúra megismertetését helyezem előtérbe. A helyi magyar közösség megőrzése, erősítése a cél, a kivándorlás ugyanis itt is számottevő. Folyamatos csökkenés figyelhető meg a lakosság körében, de nemcsak a magyarok számát tekintve, hanem a többségi nemzet vonatkozásában is.

– *Milyen feladatokat látsz el?*

– Mindegyik helyszínen más-más segítségre van szükség. Van, ahol a tánc csoport munkájába kapcsolódtam be, máshol énekpróbákat tartok, de gyerekekkel is foglalkozom, és olyan is előfordul, hogy informatikai ismeretekkel járulok hozzá a közösségi élethez. Az említett településeken gyakorta szerveznek különféle rendezvényeket, azok lebonyolításában is közreműködöm. Akár egy-egy szavalattal, műsorszerkesztéssel, meghívók készítésével és kiküldésével stb. De már az is sokat jelent, ha csak fényképeket készítek és tudósítok ezekről az alkalmakról. Ez a vidék ugyanis kiesik nemcsak a határon túliak látószögéből, de még az országon belül élők is csak keveset tudnak erről a régióról.

– *Milyen tapasztalatokat szereztél?*

– Fejlődött az emberismeretem. Mindig is aktív közösségi életet éltem, de itt merőben más feladatokat kell ellátnom: a közösség igényeire igazodva kell hozzátennem az önrészt. Szakmailag is sokat fejlődtem, például a rendezvény szervezés területén, és pontosabb, precízebb, felelősségtudóbb lettem. Nem mellesleg magáról az országról és a többségi nemzet kultúrájáról is sokat tanultam. Érdekes volt számomra, hogy a vidék éppen olyan multikulturális, mint amilyen Kárpátalja is. Hertelendyfalván szerbek, szlovákok és magyarok élnek. A helyiek mesélték, hogy régen éltek németek is a településen. Sándoregyházán pedig a magyarok mellett bolgárok is élnek.

– *Mi a munkád legnehezebb része?*

– Németországban hamar összebarátkoztam az ottani önkéntesekkel, számíthattunk egymásra, egymásból merítettünk erőt. Itt azonban egyedül vagyok külföldi. Tehát mindenkinek megvan a maga élete, a napi rutinja, és ebbe sokkal nehezebb beilleszkedni. Nehezebb barátokat szerezni, meginni valakivel egy kávé vagy csak sétálni egyet a városban. Már csak amiatt is, mert az általam

tartott foglalkozások az iskolai oktatás után, délután vannak. Amikor mindenki más felszabadul, én akkor kezdem a munkát. Továbbá nagyon sok velem egykorú fiatal külföldön vállal munkát, és csak az ünnepekre térnek haza, akkor viszont én is a családomhoz utazom. Persze a sok teendő közt nincs is túl sok

Petőfi ösztöndíjasok a szórványban

◀ szabadidőm. Ám ha az ember szereti a munkáját, ez nem jelent különösebb gondot, csak néha jólesne.

– *Jövőbeli tervek?*

– Még nem rajzolódtak ki. Van még egy kis időm itt, június 30-án ér véget a program. Nem tudnám határozottan kijelenteni, hogy folytatni akarom, de azt sem, hogy nem. Ezt az előttem álló hónapok alakulása befolyásolja majd. Az első ciklus utolsó, kilencedik hónapjában döntöttem el, hogy az itt elkezdett munkát folytatni szeretném, mert voltak még terveim és folyamatban lévő projektjeim, amelyeket látni akartam beérni. Úgy vélem, rossz döntés nincs. Jó lenne, ha folytatni tudnám, de ha nem, akkor bizonyára lesz valaki más, aki új lendületet ad majd a közösségnek.

– *Mit tanácsolsz az idén pályázni kívánóknak?*

– Legyenek bátrak és kitalálók, merjenek belevágni. Sokan úgy gondolják, hogy minden az ösztöndíjason múlik. Azonban fontos a mentor munkája is, aki ismeri a helyi viszonyokat, ő vezet be a közösségbe. De kiemelt szerepe van a közösségnek is. Mindig kettőn áll a vásár, s ez a mi munkánkra hatványozottan igaz. Lehet az ösztöndíjasnak szuperképessége, ha a közösség nem nyitott, nem lesz gyümölcsöző az együttműködés. Hiszen nem a rendezvény megszervezése a legnagyobb feladat, hanem a közönség bevonása. Mivel ezek nem kötelező programok, itt a

szívekre kell hatni, felkelteni az emberek érdeklődését, hogy örömmel és érdeklődve fogadjanak. Persze ügyelni kell arra is, ne tűnjön úgy, hogy én most megmondom a



tutit, hanem közösen történjen az ötletelés és a kivitelezés.

Varga Brigitta

Dobsa István: „A fiataloké a jövő”

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Ifjúsági Szervezete (KMKSZ ISZ) a háború kitörése után kétfeltes harcra szánta el magát: az itthoni fiatalok képviselete mellett az anyaországban élő kárpátaljai magyar fiatalok számára is szerveztek programokat Budapesten. Az elmúlt évről, a dupla teherviselésről és a jövőbeli tervekről beszélünk Dobsa Istvánnal, a szervezet elnökével.

– *A háború kitörése óta eltelt már több mint két év. Hogyan befolyásolta ez az ifjúsági szervezet munkáját?*

– Ahogy az élet szinte minden terét, úgy az ifjúsági szervezet munkáját is nagyban befolyásolta a háború. Lényegében újra kellett gondolnunk a működésünket. Kisebb szünet után azonban úgy döntöttünk, hogy megosztva próbáljuk folytatni az eddigi tevékenységünket: összefogjuk az anyaországban és természetesen az itthon tartózkodó kárpátaljai fiatalokat.

– *Mivel készültetek itthon az elmúlt évben a fiatalok számára?*

– A háborús körülményeket szem előtt tartva sajnos az online platformokra korlátozódtak a lehetőségeink. A húsvéti ünnepkörben rajzpályázatot hirdettünk a kisebb gyerekeknek. A Petőfi 200 emlékévéhez igazodva 2023 tavaszán esszépályázatot írtunk ki: a 24 beérkezett pályamunka közül 4 lett díjazott. Júliusban honismereti kirándulást szerveztünk: Munkács és Beregszentmiklós környékének megismerése során a fiatalok



közössége is tovább erősödhetett. A nyár végén fotópályázatot hirdettünk *Együtt a Kárpátok alatt: békés pillanatok és közösségi kapcsolatok* címmel. Közel 300 pályamunka érkezett be, melyek közül a legjobb 5 munkát díjaztuk.

– *Magyarországon is tevékenykedtek.*

– A kialakult helyzet megkövetelte, hogy a jelenleg Magyarországon tartózkodó fiatalok számára is próbáljuk megteremteni a találkozás lehetőségét, ezzel erősítve az otthonuktól távol élő fiatalok közösségét. Ebben

több partnerre is számíthattunk, de közülük szeretném kiemelni a Határtalanul a Magyar Fiatalokért csapatát és annak vezetőjét, Bagi Barnát. Velük közösen szerveztük például a tavaly februári jótékonyági gálaestünket, ahol közel 1,3 millió forintot gyűjtöttünk a KMKSZ által újtára indított, kárpátaljai szépkorú rászorulóknak egészségügyi támogatására irányuló program számára. A második gálaestre tavaly decemberben került sor, ahol több mint 2 millió forintot sikerült gyűjtenünk. Ezt a hatalmas pénzumadományt a Munkácsi Megyei Gyermekórház javára ajánlottuk fel. Mindezek mellett két alkalommal szerveztünk kispályás labdarúgótornát, melyen első alkalommal 15, a

második alkalommal pedig 9 csapat küzdött meg egymással. A sporteseményeken is lehetőség volt adományozni, így közel 300 ezer forint gyűlt össze, melyet két kárpátaljai család egészségügyi támogatására ajánlottak fel a fiatalok. Ezek mellett havonta szerveztünk dicsőítő ifjúsági délutánokat, kvízesteket és társasjáték-délutánokat is. Fontos megjegyezni, hogy tavaly ősszel immár a hatodik évfolyammal indulhatott el a Kárpátaljai Közéleti Vezetőképző, melynek mi is társszervezői vagyunk a Mathias Corvinus Collegium és Bocskor Andrea EP-képviselő mellett.

– *Mik a tervek a jövőre nézve? Meddig működhet az itthoni és a magyarországi kapcsolattartás a fiatalokkal?*

– Hála Istennek az aktivistáink és az elnökségi tagjaink kiveszik a részüket a munkából, így fenn tudjuk tartani a megosztott (itthoni és anyaországi) működésünket. Ezúton is szeretném megköszönni mindenkinek, aki időt, erőt és energiát nem sajnálva nap mint nap dolgozik azért, hogy a fiatalok tudjanak találkozni, és közösségi élményekben legyen részük. A már bevált munkát igyekszünk addig végezni, amíg szükséges, de azért remélem, hogy idén újra ott folytathatjuk majd a tevékenységet, ahol a háború előtt abbahagytuk: itthon, békében.

– *Mit üzensz a kárpátaljai magyar fiataloknak?*

– Akik a szülőföldön maradtak, azoknak elsősorban azt, hogy vigyázzanak magukra. Akik most valahol a nagyvilágban próbálják megvetni a lábukat, azoknak pedig azt, hogy keressék meg egymást, alkossanak közösséget, és soha ne felejtsek el, hogy honnan indultak. Végezetül pedig arra kérek minden határon túl tartózkodó fiatal, hogy ne zárják be teljesen a szülőföldhöz hazavezető út ajtaját, hisz a fiataloké a jövő.

Simon Dávid

„Én Istenre és az egyházra mondtam igent, amihez hű vagyok”

Beszélgetés Molnár Jánossal – kicsit másképp

Molnár János beregszászi római katolikus plébános, Bereg-ugocsai esperes, a Munkácsi Egyházmegye püspöki helynöke Munkácson született. Edesapja beregrákosi, édesanyja munkácsi származású, így a gyerekkora két helyen telt: amikor a szülei dolgoztak, a beregrákosi és a munkácsi nagyszüleinél töltötte az időt. Mai napig szívesen emlékszik azokra a szép évekre. Elmondása szerint a munkácsi nagyapja volt az első, aki kézen fogta, és a templomba vitte.

– Mikor erősödött meg önben, hogy a papi hivatást választja?

– Tíz éves voltam, amikor Csáti József munkácsi plébános megkérdezte tőlem, nem szeretnék-e ministrálni. Én természetesen örültem a felkérésnek, mert ő akkor vikárius volt Munkácson, egy nagy tekintélynek örvendő ember, börtönt megjárta pap. Akkor, kis ministránként gondoltam először arra, hogy mi lenne, ha egyszer valamikor én is ott állhatnék az oltár mögött úgy, mint Csáti József atya.

– A római katolikus egyháznál mindmáig vannak dolgok, amikről le kell mondani. Érttem ez alatt a házasságkötést, a családalapítást. Önnek fiatalemberként ez eszébe jutott?

– Gyermekkorban az ember még nincs ezzel tisztában, akkor inkább még csak a szép szertartás vonzott, nem gondoltam arra, hogy lehet-e házasodni vagy sem. Aztán amikor leérettségiztem, és elindultam a hat évig tartó előkészületen, ott már gyakrabban gondoltam erre. De még a tanulási folyamat alatt is van egy időszak, amikor ki lehet lépni, ha az illető fiatalember időközben arra a következtetésre jut, hogy ez mégsem fog menni. Természetesen nekem is megfordult a fejemben, hogy miről kell lemondani. De rengeteg más hivatás is van, amit, ha gyakorolni szeretnék, valamiről le kell mondani, nemcsak a papok vannak ezzel így. Sok mindentől le kell mondani például az orvosnak, ha igazán jó akar lenni a hivatásában. Véleményem szerint a házasságban is vannak lemondások, nem is kevés. Én meg vagyok róla győződve, hogy a papi hivatás és a házasság nagyon hasonlít egymáshoz, mert mindkettőnek az alapja a személyes elköteleződés valaki mellett. Én Istenre és az egyházra mondtam igent, amihez hű vagyok.

Arra a kérdésemre, hogy hol végezte teológiai tanulmányait, János atya elmondta, 1997-től 2003-ig a Gyulafehérvári Római Katolikus Főiskolán tanult, a diplomáját Rómában, a Lateráni Egyetemen írták ki.

Máig nagy szeretettel emlékszem vissza azokra az évekre, mert megismertem az erdélyi kultúrát, évekig együtt lehettem a székelyföldi fiatalokkal. Mind a mai napig sok ismerősöm van Erdélyben, akikkel rendszeresen tartom a kapcsolatot. Nagyon megerősített engem mind hitemben, mind önanonosságomban az ott töltött időszak.



– Hol kezdte el a pályafutását?

– 2003-ban jöttem haza, még abban az évben pappá szenteltek, és az Ungvári Szent György Plébániára kerültem káplánnak Mészáros Domonkos atya mellé. Közben a Budapesti Pázmány Péter Egyetemen folytattam a tanulmányaimat, jog és államtudományi karon. Az első három évem telt káplánként Domonkos atya mellett, az ungvári lelkipásztorkodásba segítettem be neki, Korláthelmencet pedig önálló helyként kaptam. Aztán három év elteltével, miután Domonkos atyának vissza kellett mennie a Domonkos-rendhez Magyarországra, számomra nagyon megfelelő módon, egészen fiatalon Majnek Antal püspök úr kinevezett Ungváron plébánosnak, Kárpátalja legnagyobb egyházközségének az élére. Beregszászra 2014-ben kerültem, azóta szolgálok itt és a városhoz tartozó négy egyházközségben.

– Mint ahogy nincs két egyforma ember, gondolom, nincs két egyforma egyházi közösség sem. Hogyan illeszkedett be?

– Az ungvári egy nagy egyházközség, a beregszászi ehhez képest jóval kisebb létszámú. A megyeszékhelyen vasárnaponként kétszer-háromszor is megtelt a templom. Egy nagy közösségben viszont sokkal nehezebb a személyes kapcsolatok kialakítása, sokukkal nem is találkoztam. Itt viszont minden teljesen más. Mivel kevesebben vannak, sokkal könnyebb megismerni a híveket, személyes kapcsolatokat kialakítani a közösség tagjaival. Sőt, vannak barátaim, akikkel rendszeresen találkozunk, beszélgetünk. Kifejezetten jó a kapcsolatom a munkatársaimmal, akikkel a Pásztor Ferenc Közösségi Házban tevékenykedünk. Arra törekszem, hogy ne csak munkaközösség, hanem jól működő keresztény közösség is kialakuljon a plébánián.

– Mi az, ami kikapcsolja? Van hobbija?

– Ha van egy kis időm, veszem a pecabotot, és horgászni megyek. A környéken már minden tavat kipróbáltam, sokszor úgymond

sporthorgászom, vagyis kifogom a halat, lefényképezem és visszaeresztem a vízbe. A legjobban azt szeretem, amikor nyáron már kora hajnalban kint ülök a tóparton, és körülvesz a csend. Ebben a milióban tudok igazán pihenni.

– Szokott aggódni?

– Mint minden ember, én is. Főképpen az elmúlt időszak eseményei tükrében. Az első ilyen nagy aggodás akkor tört rám, amikor elkezdődött a Covid-járvány. Korlátozva volt, hogy mennyi ember jöhet a templomba, milyen távolságban ülhetnek a padokban. Nekem ez óriási szenvedés volt, mert megszoktam vasárnaponként a tömött templomot. Aggódtam az emberek lelki életéért, hiszen az online szentmise csak félmegoldás volt, a jelenlét, a személyes kapcsolat az igazi. De aztán megnyugodtam, mert az Evangéliumban is azt mondja az Úr Jézus, hogy ne aggódjatok semmiért. Akkor én miért aggódom? Teszem azt, ami az én feladatom, a többit pedig Óra bízom.

János atya amellet, hogy lelkipásztora a beregvidéki közösségnek, oktat is. Elsősorban felnőtt csoportokat, legyen szó hittanóráról vagy bibliaóráról. Emellett a béralkozásra előkészülő csoportot is ő szokta felkészíteni. Mint mondta, az ő feladata a hitre való nevelés.

– Amikor a hittel kapcsolatos dolgokat tanítom, azt nem úgy teszem, mint egy számtanpéldát. A hitre nevelés egy magvetés a szívünkben, amit befogadunk, aztán rajtunk múlik, no meg a környezetem, hogy az miként fejlődik, és mennyi gyümölcsöt hoz – mondta.

– Mostanában annyi sok rossz dolog történik a világban, hogy gyakran azt mondják, a gonosz uralkodik. Ön, gyakorló papként, hogyan vezeti rá az embereket a jóra?

– Azt mondja az Úr Jézus az Evangéliumban, hogy bízzatok, mert én legyőztem ezt a világot. A gonosz akkor uralkodik, ha mi engedjük, hogy uralkodjon bennünk, mert mindig ott van a lehetőség a választásra. És amikor megkérdezi valaki, hogy hol van az Isten ilyenkor, amikor ennyi baj történik, tudni kell, hogy nem az Isten teszi ezeket a bajokat, Ő csak megengedi, mert az embernek szabad akaratot adott. A gonoszért sohasem az Isten a felelős, hanem az ember, aki tudatosan, szabad akaratával élve a gonoszt választja. Ezért meggyőződésem, hogy az embereket rá kell vezetni arra, hogy a jót válasszák. A lelkipásztornak kötelessége figyelmeztetni az embert, hogy helytelen az, amit csinál, de sohasem ítélkezve a személy fölött.

A háború sajnos még mindig tart, ezért nem lehet kihagyni egy-egy beszélgetés során ezt a szomorú témát. Beszélgetésünk végén János atyától is megkérdeztem, ő hogyan látja ezt.

– Ma mindenki azt mondja, hogy a békét várja. Én ezt azzal szeretném kiegészíteni, hogy a békét nem az ember kell hogy létrehozza, hanem az Istentől kell hogy elfogadjá. Mert a békét az Isten hozza ebbe a világba. A béketeremtők nem mi vagyunk, hanem az Isten békéje, amely a mi szívünkben helyet kap, és ha helyet kap, akkor majd megvalósul a várva várt béke.

Hegedűs Csilla

Interjú Darcsi Gyulával

Fél évszázad az állatgyógyászatban

A magyar állatorvoslás, szakértelem világszinten elismert, sok betegség, gyógy-mód felfedezése fűződik a magyar állatorvosok, kutatók nevéhez. Kárpátalján is mindig népszerű volt ez a hivatás, és talán az egyetlen olyan szakma, amelyben szívesen tanultak tovább az idők során többen is a kárpátaljai magyarok valamelyik belső-ukrajnai felsőoktatási intézményben. Ugyan az állattartási szokások mára nálunk is átalakultak valamelyest, de még mindig nagy szükség van a szakemberekre. Írásunkban egy olyan derceni állatorvossal beszélgettünk, aki a hivatását mindennél előbbre helyezi.

Az 1943-ban született 80 éves Darcsi Gyula már több mint 50 éve dolgozik a szakmában. Szakértelmét és élettapasztalatát most is előszeretettel veszik igénybe a megyében gazdálkodó emberek. Rengeteg unikális esete volt már a munkája során. Nemrég a Magyar Állatorvosok Világszervezete (MÁVSZ) dr. Szieberth István javaslatára – aki több mint 20 évig volt a MÁVSZ elnöke, alapító tag – elismerő díszoklevélben részesítette a kárpátaljai szakembert, melyen ez a szöveg áll: „Magyar állatorvosként hű a nemzetéhez, hű a hivatásához”. Ajánlom figyelmükbe a vele készült interjúkat.

– Kérem, mesélje el, hogyan került kapcsolatba az állatorvoslással? Mikor döntötte el, hogy ebben a szakmában szeretne továbbtanulni?

– Állattartó, földműves családban születtem. Már egész kicsi gyerekkoromban a kis állatok lábát is befászliztam; az öregasszonyok akkoriban mezítláb jártak, ha beeléléptek egy üvegcszilánkba vagy tövisbe, azt én bányásztam ki a talpukból, mindig hozzám jöttek. Az általános iskolát Fornoson végeztem, aztán Munkácson a magyar tan nyelvű iskolában tanultam tovább. Akkoriban nemcsak a középiskolai bizonyítványt, az érettségit kellett megszerezni, hanem valamilyen szakmát is szükséges volt mellé kitanulni. Engem a kőműves szakmára tanítottak. Az akkori magyar iskola épületének az emeletét mi építettük meg, mert addig csak egy földszint volt, ami kevésnek bizonyult, ezért két váltásban tanultunk. Ez most a Szent István Líceum épülete, amely a Nedeczey utcában van. Sikeresen, aranyéremmel fejeztem be az iskolát. Ezt követően, 1961-ben jelentkeztem Lembergbe – akkori nevén a Lembergi Állatorvosi Főiskolára, amely most a Lembergi Nemzeti Sztepan Gzsickij Állatorvos-tudományi és Biotechnológiai Egyetem nevet viseli –, ahol felmérő vizsgát tettem és felvételt nyertem.

Nem sokáig koptattam az egyetem padjait, második évfolyamos voltam, amikor az év novemberében besoroztak katonának. Így megszakadtak a tanulmányaim, 3 évig voltam sorkaton Kazahsztán északi részén egy föld alatti rakétatámaszponton. 23 napig tartott az út oda vonattal. Ugyanakkor ott is kihasználtam a szabadidőmet, megtudtam, hogy Kijevben működik a Kijevei Nemzeti Nyelvészeti Egyetem, vagyis ahogy akkor a köznyelvben hívták, az idegen nyelvek egyeteme, ahol lehet magánúton tanulni, és sorkatonának ingyenes. A 3 év alatt

sikeresen be is fejeztem a német nyelvi képzést, amit később a lembergi egyetemre visszakerülve fel is használtam, mert a diplomamunkámat közgazdaságtanból német nyelven írtam és védtem meg. Szóval nem ment kárba a 3 év katonai szolgálat.

– Hogyan teltek a diákévei?

– A diákéveim is izgalmasan teltek. Visszatérve a katonaságból, teljesen új évfolyamhoz kerültem. A diaktársaimmal eljártunk dolgozni, vagonokat kipakolni, persze soha nem fizettek ki rendesen. Sok olyan diák volt, aki magánúton tanult, én sok dolgozat, évfolyammunka megírásában segítettem nekik, ami számomra is hasznos volt.



– Mikor szerzett diplomát, hol dolgozott először? Milyenek voltak az akkori viszonyok a háztáji vagy szövetkezeti állattartásban?

– 1969-ben kaptam meg a diplomát. Itthon elkezdtem dolgozni a Derceni Új Élet Kolhozban, ahol 10 ezer juh és 3 ezer szarvasmarha volt akkor. Három falu tarto-

zott hozzá: Dercen, Fornos és Pisztraháza. Szolgálati kocsit nem adtak, így motorke-réppárral ingáztam a falvak között, télen ráfagyott a nadrág a lábamra a hidegben. Rendbe kellett hozni az állományt. Szibériai merinó juhokkal kereszteztük a mi itteni fajtánkat, ami nagyon sikeresnek bizonyult, több díjat is nyertünk vele, konferenciákat szerveztünk a gazdaságban, illetve jöttek hozzánk mindenfelől a szakemberek tapasztalatcserére. Nagyon sok diák is megfordult nálunk, jöttek gyakorlatokra, bemutatókat tartottunk. Több mint 20 fiatal szakember jött hozzám gyakorlatozni, ők már szerteszét vannak a világban. Többféle fertőző betegség is terjedt akkor, továbbá fergesedés, főleg a tüdőben; akkoriban még nem voltak kaphatók a modern féregirtó szerek, de idővel minden kialakult.

– Mikor került kapcsolatba a Magyar Állatorvosok Világszervezetével? Hogyan telt a közös munka?

– 1997. november 4–6. között került sor a magyar állatorvosok első világta-lálkozására Budapesten. Erre meghívást kaptunk Szieberth Istvántól, az akkor megalakult MÁVSZ elnökétől. Ezen az eseményen megalakultak a különböző régiók szervezetei is, én a kárpátaljaiak lettem az elnöke, 200 tagot számláltunk. Aztán Kárpátalján is szerveztünk konferenciákat, az elsőt Mezőváriban, közvetlenül az árvíz után. A MÁVSZ szervezésében Strasbourgban is voltunk annak idején. Gál Kinga európai parlamenti képviselő hívott meg minket – aki jelenleg az Európai Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságának (LIBE) alelnöke –, az ő édesapja is állatorvos volt. Nekünk, kárpátaljaiaknak Kijevbe kellett mennünk a francia nagykövetségre, hogy vízumot kapjunk a beutazáshoz. A szervezet megbecsüli az állatorvosok munkáját, a mostani díszoklevélén kívül már kaptam egy elismerést 2008-ban, a 120 éves Magyar Állategészségügyi Szolgálat emlékéremet.

– Mit tart a legfontosabbnak ebben a szakmában?

– Ezt a munkát nem lehet kényszerből csinálni. Ehhez hivatástudat kell. Ha nincs hivatástudata az állatorvosnak, akkor jobb, ha bele sem fog az egészségbe. Szóval ezt a szakmát teljes odaadással kell művelni. Azt is jó látni, amikor például egy ellési bénulásban szenvedő tehenet sikerül lábra állítani, s akkor az az állat olyan halás szemekkel néz az emberre, hogy azt nem lehet elfelejteni. Nagyon szép pálya, de nagy felelősséggel is jár, és szeretni kell. Az állatorvosnak éjszaka is fel kell kelni az ágyból, készen kell állnia, mert nem tudhatja, hogy mikor zörögnek a kapuján. Én még senkinek nem mondtam nemet. Ha kell, éjszaka is megyek és segítek a szenvedő állaton, mert ez egy hivatás.

– Melyik volt az az eset, amelyik a legnagyobb kihívás elé állította?

– Rengeteg ilyen esetem volt. Illetve több fertőző betegség, időszakos járványok

Interjú Darcsi Gyulával

Fél évszázad az állatgyógyászatban

is terjedtek, mint például a száj- és körömfájás, amivel meg kellett küzdenünk. Aztán többször volt szintén olyan, hogy éjszaka jöttek hozzám, hogy beteg a jászág, vagy nem tud megelleni a tehén. Persze én mindig mentem, mert ezt csak így lehet csinálni. Engem legtöbbször a nehéz esetekhez hívnak, amikor már lemondanak a jászágról.

Volt olyan esetem Szolyván, hogy már az ottani kollégák teljesen lemondtak a tehénről, és azt mondták a gazdának, hogy vigye a vágóhídra. Én különböző klinikai diagnosztikai vizsgálatokat végeztem a tehenen, és egy százas szöveget találtam a recésgyomorban (reticulum), amit sikerült kiszednem, így a jászág megmaradt, a gazda pedig nem győzött eleget hálálkodni.

Aztán Izsnyétén működik egy juhfarm, ahol lovak is vannak. Egy éjszaka eljött hozzám az egyik gondozó, hogy nagy a baj, mert az egyik lónak úgy megrúgta a másik ló a szügyét, hogy ömlik belőle a vér. A négysoros ólban „cserebogár világitás” volt, mondtam, hogy ezt klinikai körülmények között lehet csak kezelni, viszont arra nem volt elég idő. A gondozó pedig csak erősködött, hogy nagyon drága az értéke a lónak, meg így, meg úgy... Beadtam a lónak vénába a nyugtatót, a gondozó meg telefonnal világitott nekem. 38 öltéssel varrtam be a letépett szügyet, idővel szépen begyógyult. Szóval ilyen esetek is vannak, amikor nem állnak rendelkezésre a megfelelő körülmények, feltételek.

Gyakori az ellés utáni bénulás. Ilyenkor nagyon oda kell figyelni, rendes kezelést, infúziót kell adni az állatnak, mert ha ez nem történik meg, akkor a jászág vágóhídra kerül. Ehhez tapasztalat is kell. Mostanában a járványos betegségek is ritkábban jelentkeznek, az oltásokkal likvidáltuk őket, de azért előfordulnak.

– Ön hogyan látja, milyen helyzetben van jelenleg a kárpátaljai állatorvoslás, a jövőben milyen irányba fog menni a szakma?

– Mikor elkezdtem dolgozni, a faluban 600 tehén volt és 500 szoptató koca. Nem jó irányba haladunk, az egész világ nem jó irányba tart. Most van talán 26 tehén, illetve vagy 10 szoptató koca. Az emberek inkább elmennek a boltba és megveszik a tejnek nevezett, mindenféle kotyvalékot és a műhúst, tele vegyszerrel. Pedig régebben sem voltak jobbák a viszonyok, az embereknek nem voltak saját földjeik, kaszálóik, hanem az állami gazdaságok 10%-át kapták meg, azon gazdálkodtak. Mégis tartott minden család két vagy három tehenet. Az emberek már inkább kutyát és macskát tartanak szívesebben, nem

pedig haszonállatokat. Még aprójászágek itt-ott vannak. Továbbá nagyon sok állatpatika van jelenleg. A gyógyszerek és a különböző készítmények között nagyon sok a hamisítvány is. Csak Dercenből már legalább 12 szakember fordult meg nálam gyakorlaton az évek során, még sincs, aki dolgozzon. Ismétlem, ez olyan munka, hogy mindig készenlétben kell lenni. Továbbá gyomor is kell hozzá, hiszen ha úgy alakul, a tehenen vagy a kocán rektális (végbél-) vizsgálatot kell végezni. Sok fiatal, aki elvégezte az állatorvost, inkább külföldön helyezkedik el, de a legtöbbjük nem a szakmában.

– Jelenleg milyen munkái vannak, hová hívják?

– Amikor betöltöttem a 60. életévemet, nyugdíjba vonultam, de azóta is praktizálok, dolgozom. Jelenleg, így 80 évesen is aktív vagyok. Mindenfelé hívnak, és én készséggel megyek, akár távolabb, a ruszin településekre is, Szolyvára, Bábakútra, Kustánfalvára, Kovászóra, hogy csak néhányat említek. Sokan jönnek hozzám, hogy beteg a tehénük, lábra állítom, aminek híre megy, így szinte állandóan úton vagyok, jönnek értem és visznek. Tartom az eskümet, hogy a beteg állatot meg kell gyógyítani, szenvedését csökkenteni kell, és gondját kell viselni. Sok kutyát is hoznak hozzám, főleg, amikor felújí a fejét a kullancsinvázió. Szeretném még elmondani, ami nagy örömmel tölt el, hogy amikor az 50 éves egyetemi találkozónk volt, megkaptam az aranydiplomámat. Jövőre pedig ismét megyek Lembergbe, hiszen az 55 éves találkozónk lesz már. Most arra készülök.

– Mivel foglalkozik magánemberként, és mit üzen a fiataloknak?

– Lemez- és nagy könyvgyűjteményem is van, mert nagy zene- és könyvrajongó vagyok. A mellékkeresetemet ezekbe fektettem be. Az anyagiaknál a lelkieket mindig fontosabbnak tartottam. Azt tudom elmondani, amit tapasztaltam. Soha életemben nem voltam részeg, nem dohányoztam. Hála Istennek, jó egészségnek örvendek, gyógyszerek nélkül élek. Szóval mondhatom azt is, hogy élek és virulok.

Az egyetemi bentlakásban hárman voltunk egy szobában. Az volt a lózungunk, hogy „Az alkohol öl, butít és romba dönt”. Van egy szállóigém is: „Dum spiro spero”, vagyis „Ameddig élek, remélek”. A reményt nem szabad elveszíteni. Édesanyám még élt, amikor felvételiztem az egyetemre, ezzel a mondattal engedett el: „Fiam, az igazi arany még a tűzben sem vész el. Ezt tartsd az eszedben” – mondta. Én ezt be is tartottam.

Dankai Péter

Sz. Kárpáthy Kata



1999-ben született Beregújfaluban Szabó Katalin néven. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézetének szociálpedagógia szakát 2018-ban fejezte be. Ezután a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán magyar nyelv és irodalom szakon szerzett diplomát, emellett szociálpedagógiát tanult a Debreceni Egyetem beregszászi kihelyezett képzésén, melyet szintén sikeresen elvégzett. 2018-tól a Kárpátalja. ma hírportál szerkesztője, tudósítója. Novelláit 2019-ben kezdte publikálni. Tagja a Kovács Vilmos Irodalmi Társaságnak. Az idén januárban a magyar kultúra napján a fiatal alkotót Együtt Nívódíjjal tüntették ki. Olvasóink előtt nem ismeretlen Sz. Kárpáthy Kata neve, hiszen lapunk 2019 őszi számában már publikálta *Vesztes* című novelláját. Ezúttal új írásait ajánljuk az irodalombarátok figyelmébe.

In memoriam Örkény István Apróhirdetés

Válás miatt cserélném beregszászi ötödik emeleti, kétszobás, balkonos, beépített konyhabútorral fölszerelt, a főtér jobb oldalára néző lakásomat sürgősen, ráfizetéssel is vásárosnaményi, ötödik emeleti, kétszobás, balkonos, beépített konyhabútorral fölszerelt, a főtér bal oldalára néző lakásra. Ajánlataikat „Kívül tágasabb” jelígre várom a szerkesztőség címére.

új pasik arcai

új pasik arcai minden nap
a Tinder helyett a halálrovatban
látom őket dísztemetésben
már nem húzom jobbra egyiket se
és nem megyünk el a tökéletes randira
pedig mennivel jobb program
a fehér keresztnél süítőgetni
vagy nézni a csillagokat
mint egy temetés
ők már a csillagúton járnak
és talán örökké boldogok
míg akik itt maradtak
sírnak a zárt koporsók felett
nem látják többé azt az arcot
ez a srác már nem ló gölt
sem pedig ellenséget
és nem rendel a gyrososnál
neki rendeltek tegnap
zászlót és koporsót
majd egy nap béke lesz
de ő ezt már nem fogja látni
pedig emiatt halt meg

halálrovat

megint számolom hogy hány évesek
mennyi volt a születésnapjukig
és ismét jegyzetelem a napi mutatót
péntek 3 halálhír 2 virrasztó és 2 temetés
szombat 1 halálhír 2 virrasztó és 3 temetés
vasárnap 4 halálhír és 1 temetés
számolom mintha csak adat lenne
elhittem magammal hogy információ
Viktor Ivan Vaszil Andrij halála
nem hagynak aludni ezek a srácok és bácsik
ott vannak a hírjegyzeteimben a képszer-
kesztőben
a rémálmaimban véresen és átlóve
Viktor Ivan Vaszil Andrij talán
vezeti a rovatot monoton életéről
péntek fél óra szorongás 4 óra alvás
szombat 1 óra sírás 1 óra szorongás 4+2
óra alvás
vasárnap 2 óra ideg negyed óra szorongás és
nincs alvás hétfő van hajnal esik félek

hétszáz napja háború

és lehet hátra még hétszáz
szétlőtt házak és terek
apjuk után sírnak a
gyerekek a bolt előtt
néznek engem és aput
ősz a haja és fáradt
a keze benne kenyér
friss és egyre csak drágul
az évtized tizedel
testileg és lelkileg
hétszáz napja háború
bárca ne lenne hátra
még háromszáz se csak az
a nap amikor a
rádió majd recseg a
húszéves autómban
és úgy tankolok be hogy
a következő utamat
békés országban teszem

Két nemzet kultúrája közötti hidak Petőfi-kötetektől

A Petőfi-bicentenárium keretében Magyarország Ungvári Főkonzulátusa a Kárpáti Kiadóval közösen nemrég megjelentette Petőfi Sándor *Az apostol* és a *János vitéz* című elbeszélő költeményeit két nyelven, magyarul és ukránul. A két hiánypótló kötetet a magyar kultúra napján mutatták be a kárpátaljai közönségnek az ungvári Hungarológiai Központban, egybekötve a Külgazdasági és Külügyminisztérium megbízásából a Petőfi Irodalmi Múzeum szakmai támogatásával készült *Petőfi a világ körül* című vándorkiállítás megnyitásával.

Mindkét művet Jurij Skrobinec, ismert kárpátaljai költő, műfordító ültette át ukrán nyelvre. Az *apostol* 1968-ban, míg a *János vitéz* 1972-ben jelent meg ukránul a Kárpáti Kiadó gondozásában.

Az *apostol* című elbeszélő költemény az ukrán és a magyar nyelv oktatásában

látogat. A kötet lapjain lévő QR-kódok segítségével hangskönyvként hallgatható is. A magyar szöveget Töröcsik Mari, a Nemzet Színésze és a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, háromszoros Kosuth-, kétszeres Jászai Mari- és Balázs Béla-díjas színművészhangján hallhatjuk, az ukrán változatot Okszana Sip, az Ungvári Művészeti Akadémia docense, Ukrajna érdemes művészeti dolgozója



egyaránt felhasználható, ezért a kiadványt magyar és ukrán tannyelvű közoktatási intézményeknek, köztük a fővárosi és nyugat-ukrajnai egyetemeknek juttatják el.

A *János vitéz* Réti János kárpátaljai festőművész illusztrációival látott napvi-

és Anasztaszija Sztelmah, az akadémia 4. évfolyamos diákja, a Bavka Kárpátaljai Megyei Akadémiai Bábszínház színésze szólalattja meg. A hangfelvételeket a TV21 Ungvár stúdiójában rögzítették. A könyv azoknak az ukrán gyermekeknek nyújthat segítséget a magyar nyelv elsajátításában, akik Magyarországon tanulnak.

A könyvbemutatón jelen volt a 2001-ben elhunyt Jurij Skrobinec lánya, Leszja Laver is, aki

hangsúlyozta: a műfordító hidakat épít két nemzet kultúrája között, s ezeket a szellemi hidakat nem lehet rakétákkal és drónokkal lerombolni. A most megjelent kötetek is ilyen hidak, amelyek összekötik a magyar és az ukrán népet és kultúrát.

Tudósítónk

Nem létezik kis nemzet. Egy nép nagyságát nem a lélekszáma határozza meg, mint ahogy egy ember nagysága sem a testsúlyának függvénye.

(Victor Hugo)

Csak az a nép tud tisztelni más né-

peket – azok szokásait, hagyományait – amely a sajátját is megbecsüli.

(Illyés Gyula)

Minden nép annyit ér, amennyi értéket saját magából ki tud termelni.

(Márton Áron)

Mesélő Mag-diák – színházi matiné gyerekeknek

Ugye sokan emlékszünk még rá, amikor gyermekkorunkban diavetítésen vehettünk részt. Akkoriban ez nagy élmény volt, annak ellenére, hogy az „csak” egy állókép volt, így a fantáziánkra bízhattuk a történeteket, magát a mesét. Erre a szép dologra szeretné felhívni a mai gyerekek figyelmét Vass Magdolna, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színművésze, hogy értsék és szeressék meg a diafilm nyújtotta élményeket. A program még nagyon új, de már így, az elején nagy sikere van a játékkal egybekötött diavetítésnek.

– Régóta dédelgetett álmom volt, hogy a mai pörgős, rohanó világba visszahozzam a lassan elfeledett diavetítést. Amikor mi voltunk gyerekek, nem volt számítógép, okostelefon, tablet. Volt egy tévé, amiben hétfőnként adás sem volt, és volt az esti mese, amely mellett le tudtunk csendesedni. Amikor pedig dián nézhettünk mesét, az volt igazán izgalmas. Már alig vártuk, hogy a szüleink a vacsora után befűzzenek egy diát, és együtt mesézzünk. Emlékszem, az óvodában is diavetítón néztünk mesét. Innen jött az ötlet, hogy mi lenne, ha ezekkel a szép dolgokkal a mai gyerekeket is megismertetnénk, hogy bepillantást nyerjenek a 30-40 évvel ezelőtti óvodások, iskolások gyerekkorába. Diavetítéssel egybekötött játékos egy óráról van szó. Andersen Hókirálynőjére esett a választásom, mert nagyon szeretem a mondanivalóját, hogy a szeretet és a barátság mindent legyőz és győzedelmeskedik a rossz felett.

– *Hogyan fogadták a gyerekek?*

– Őszintén megmondom, kicsit féltem, mert a diavetítés ugye állókép, amihez a mai generáció nincs hozzászokva (nem kell ecsetelnem a mai intenzív, hangos, pörgős meséket). Viszont meggyőződésem, hogy ez sokkal izgalmasabb, mert ugyan csak egy képet látunk, de ezt a képet az agy továbbgondolja, így fejlődik a gyerek

képzelőereje, és a feliratozást – amit én olvasok, mesélek el – is sokkal könnyebb értelmezni. Arra pedig szintén nagy az esély, hogy akik már ismerik a betűket, nagyobb késztetést éreznek a könyvolvasás iránt. Eddig hat-tíz éves gyerekek vettek részt az alkalmakon.

– *Hogyan képzeljük el a találkozót a gyerekekkel?*

– A vetítés előtt elbeszélgetek velük, többek között megkérdezem tőlük, hogy szerintük hány mesecsatorna van a tévében. Egy alkalommal egy gyerek bekiabálta, hogy szerinte több millió. Hát igen, ha nem is több millió, de száz biztosan, mindezek ellenére azt tapasztaltam, hogy a mese lekötötte a gyerekek figyelmét. Még csak néhány alkalommal találkoztunk a gyerekekkel, de eddig nagyon jók a visszajelzések. Egy kisfiú egyszer azt mondta, hogy ő a cinema cityben érezte magát. Csoda születik, hiszen a hosszú filmtekercs a mini kockákkal egyszer csak „megelevenedik”, és egy hatalmas képeskönyvvé válik.

Magdi olyan izgalmasan és érdekfeszítően mesélt a vetítésről, hogy jómagam is kedvet kaptam megnézni a Hókirálynőt, és persze kíváncsi voltam a gyerekek reakciójára. Valóban lenyűgöző volt, ahogy a filmkockák egymást követték, a képek alatt lévő szöveget a színművész szakmai beleéléssel olvasta, s egyszer-egyszer a gyerekek is bekapcsolódhattak, amikor izgalmas jelenetekhez ért. A mese végén a gyerekek elmondták, hogy nagyon jól érezték magukat, de ezzel még nem ért véget a színházlátogatás. A színművész a vásznat félrehúzva igazi mesés csodát mu-

tatott nekik, Kopinec György kosztümös segítségével egy installáció készült, mely egyik felében a Hókirálynő birodalmát, a másik felében pedig a két főhőst, Kayt és Gerdat fedezhetjük fel.



– A vetítés után mindig megkérdezem a gyerekeket, hogy tetszett-e nekik a mese, aztán pedig egy kis játékra invitálom őket: dalolunk, kiszámolozunk. Ez utóbbi sajnos már sok gyereknek nem ismerős, de szerencsére találkoztam olyan iskolással is, aki még számomra sem ismert kiszámolót mondott el. Boldoggá tesz az ilyesmi, mert azt tapasztalom, hogy vissza lehet még csempészni a mostani generációba is a szép népi kultúránkat, az pedig külön öröm, amikor látom, hogy az iskolásokat sikerült lekötöni, és a közös játék is a kedvükre van. Hála Istennek nagy az érdeklődés. Van olyan nap, hogy két ízben is diázunk.

– *Nagyon érdekes címet adott a vetítésnek, sokféleképpen lehet értelmezni. Te milyen értelmezésben adod ezt át?*

– Mindig azon gondolkodunk, hogy mi lehet az, ami frappáns, és sokatmondó. Ebben az esetben azt szerettem volna, ha benne van a „dia” szó. Mindeközben rájöttem, hogy az én nevem is valahol ilyen, így született meg a Mesélő Mag-diák. És az sem titok, hogy nem állunk meg a Hókirálynőnél. A közeljövőben a kicsit nagyobbakat is ide szeretnénk csalogatni, például egy diavetítéses János Vitézre, tehát az a tervünk, hogy több korosztályt szólítsunk meg a diával.

Magdinak segítői is voltak a vetítésben. Mivel mindenképpen szerette volna, hogy a mesét zenei aláfestés tegye még kellemesebbé, a hangosítónak köszönhetően a háttérben Mozart muzsikája hallatszik. Sin Edina igazgatónak pedig azért jár köszönet, mert minden egyes ötletet felkarol, támogat és segít a kivitelezésben, a folytatásban.

–csillag–



Kiállítás a beregszászi konzulátuson

Múlt és jelen a viseletekben

Magyarország a klasszikus diplomáciai és gazdaságdiplomáciai tevékenység mellett kulturális és tudománydiplomáciai területen



is jelen van Ukrajnában. Kárpátalján az ungvári és a beregszászi külképviseletek rendre otthont ad különböző kiállításoknak. A beregszászi konzulátus idei első kulturális programként február elsején népviseleti kiállítást szervezett.

A Kárpátalján már több helyszínen is bemutatott tárlat a Hagyományok Háza Hálózat – Kárpátalja (HHK) viseletvarró tanfolyamának vizsgamunkáiból és Prófusz Marianna gyönyörű szöttéseiből ad ízelítőt.

A kiállítás megnyitóján Gyebnár István, Magyarország Beregszászi Konzulátusának ügyvivője elmondta: az elmúlt évek során több néptáncegyüttes jött létre a magyar kormány támogatásával s elengedhetlenné vált, hogy az együttesek megfelelő viseletekkel rendelkezzenek. A Hagyományok Háza Hálózat – Kárpátalja,



látva a hiányt, viseletvarró tanfolyamot indított itteni varrónők, érdeklődők számára.

– A falvakban éppen kivesző népi kultúra anyanyelvünk mellett a másik olyan alap, amelyet minden eszközzel élő formájában kell megőriznünk, hiszen a népművészet és annak nyomai etnikai kódként hagnak jelet magunk után – emelte ki a diplomata. – A népzene, a néptánc és a népi kézművesség, az ősi mesterségek ápolása és gyakorlása olyan fontos célkitűzés, amely jelentős mértékben hozzájárul a kárpátaljai magyarság kultúrájának megőrzéséhez, a hagyományok ápolásához.

A Hagyományok Háza Hálózat –



Kárpátalja munkájáról, célkitűzéseiről és feladatairól Kődöböcz-Gerzsenyi Ilona munkatárs szól. Megtudhattuk, hogy a Hagyományok Háza mint Kiemelt Nemzeti Intézmény küldetése a magyar nemzeti kultúra részét képező letűnt vagy eltűnőben lévő kisközösségi („falusi”, „paraszti”) kultúra elemeinek visszajuttatása a ma és a holnap kulturális közéletébe, azok életben tartása és élővé tétele. Az intézmény jövőképe egy olyan Kárpát-medence, ahol a magyar népművészet a napi létezés természetes eleme, ahogyan a nyelv vagy a tiszta víz, ezáltal egy olyan lelkiileg erős, öntudatos nemzet kialakulása, amely büszke népi örökségére és azt a napi testi-lelki jól-léte érdekében használja.

Kődöböcz-Gerzsenyi Ilona a továbbiakban elmondta, hogy a Hagyományok Háza 2017-ben kezdte

el a határon túli hálózat megszervezését, s azóta fejt ki tevékenységét a régiókban is, szakmai segítséget nyújt azon intézmé-



nyek, civil szervezetek, műhelyek számára, amelyek a népművészet bármely ágával foglalkoznak. E terület része a viseletvarró tanfolyam és mentorálás is.

Ennek a munkának most kiállított darabjait Tajti Erzsébet népi iparművész, a Hagyományok Háza viseletkészítő szakoktatója mutatta be, kiemelve a régi ruhák gyűjtésének, azok rekonstrukciójának fontosságát, hogy „életre keltsék” eleink elfelejtett, ládába zárt vagy fényképeken őrzött viseletét. Emellett azt a célt is maguk elé tűzték, hogy őseink ruházata bizonyos elemeinek, szabás-varrásának, motívumkincsének felhasználásával ma is viselhető ruhadarabokat alkossanak.

Erre is láthatunk példákat: Kődöböcz-Gerzsenyi Ilona egy igencsak elegáns pliszírozott szoknya és fehér blúz összeállítást mutatott be, amelyet Prófusz Marianna gazdag motívumkincsű fehér szöttése díszít. (Egyébként ez a saját tervezésű és készítésű alkotás tavaly szeptemberben zsűrizett és védjegy számmal ellátott Modern Míves Termék lett.) De a kékfestő szerelmesei is csodaszép ruhakölteményekben gyönyörködhetek Tóth Mária (Nagyszőlős), Kepics Andrea (Beregszász) és a már említett Kődöböcz-Gerzsenyi Ilona (Beregsom) jóvoltából.

A viseletkiállítás megnyitóját az ugyan-csak a Hagyományok Háza Hálózat – Kárpátalja égisze alatt Várad Enikő vezetésével működő Beregszászi Rezeda Folkműhely ifjú zenészeinek és táncosainak bemutatója tette még felemelőbbé, gazdagabbá.

Kósa Eszter
Fotó: Szemere Judit

Élő múlt a Tiszaháton

Őrzik és továbbadják a hagyományokat

Te magad légy a változás, amit látni szeretnél a világban! – e szerint az elv szerint éli életét a Nagy házaspár. Nagy Margit 2021-ben vette át a Tiszaháti Tájmuzeum és a Péterfalvai Képtár vezetését, ami azóta is a szívügye. Ottjártunkkor bepillantást nyerhettünk az egyedülálló skanzen és galéria mindennapjaiba.

– Régi, titkos, ki nem mondott vágyam volt, hogy itt dolgozhassak – kezdi beszélgetésünket Nagy Margit igazgató, akit mindenki csak Rita nének szólít. – Ezt csak az Úr tudta, lassan, próbákon keresztül vezetett el engem idáig. Nagyon boldog voltam, amikor a polgármester megkeresett és felajánlotta az állást. Korábban is segítettem már az itteni munkát, annyira tetszett nekem, és ez a környezet valami hihetetlen.

Nem meglepő, hogy igazgatóként nagy elánal látott neki az új feladatoknak. A magyar kormány és a kistérség segítségé-

a hatalmas bejárati ajtó cseréjére is, ami szintén jelentős beruházást igényel. Az ablakok cseréjével a fűtési költségek is mérséklődtek, illetve a festmények is nagyobb biztonságba kerültek, mivel azok számára elengedhetetlen a megfelelő hőmérséklet.

A skanzenben az állagmegőrzés volt a legfontosabb. A három portából sikerült felújítani a Biky-házat, ami egy módos gazda épülete volt, illetve a falusi iskolát és a hozzá épült tanítólakot, amelyek már eléggé romosak voltak.

– A külső felújítás során teljesen új vakolatot vittünk fel, megoldottuk a tetőcserét, lefestettük az ablakokat, járdát is öntöttünk, öröm ránézni – jegyezte meg Nagy Margit. – A szegényparaszt lakóház rendbetétele még várat magára, mivel nem szeretnénk eltérni az autentikus külsőtől. A szalmatető elkészítésére pedig már nincs ember, nem ismerik a technikát. Errefelé a nádtető nem igazán volt jellemző, így inkább maradnánk a szalmánál.

A múzeumban lévő tárgyak az elmúlt években nem bővültek, de így is megtalálható ott minden, ami a múlt századot jellemezte. Rendszeresen érkeznek gyerekcsoportok. A látogatók nagy izgalommal foglalnak helyet a régi iskolapadokban, kikerekedett szemmel ismerkednek azokkal a tárgyakkal, amiket annak idején dédszüleik naponta használtak.

A képtár állandó kiállítása közel 300 festményt számlál. De gyakran szerveznek időszaki tárlatot, ahol nemcsak képeket, hanem kézimunkákat, népviseletet is bemutatnak. Az intézmény ezenkívül kézműves



foglalkozások színhelye is, ahol Nagy Margit többek között szövést is oktat a gyerekeknek (a képen).

– Rendszeresen érkeznek hozzánk iskolások, főleg a nyári időszakban, akik megnézik a festményeket, előszeretettel piknikeznek a skanzen udvarán. Igyekszünk egyéb közösségépítő programokat is szervezni, például hagyományos szilvalekvárfőzést.

Az *Ültess és fogadj örökbe egy fát* természetvédelmi programunk keretében bárki megteheti, de elsősorban az újdonsült szülők szoktak elültetni egy díszfát a képtár kertjében, amit aztán ők gondoznak, és ami emlékezteti őket a szép életseményre. Mi, amit tudunk, megteszünk a közösségért, a hagyomány őrzéséért és továbbadásáért. A gyerekekkel csakis élő foglalkozások keretében lehet ezt megszerettetni, úgy lehet közel vinni hozzájuk a kultúrát, ha látják, tapintják a tárgyakat, kipróbálhatják az eszközöket. Hiszem, hogy türelemmel és szeretettel bármit el lehet érni.

Simon Rita

Fotók: Varga Brigitta



vel sikerült kicserélni az egykori Györgykastély (ahol 1986-ban Bíró Andor, a Határőr Agrárcég elnöke kezdeményezésére képtár nyílt) nyílászáróit, amit „már csak a lélek tartott”. Égető szükség lenne még

A Péterfalvai Képtár kiállítási anyaga jelenleg közel 300 alkotást számlál. Jelentőségében csupán a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum előzi meg. A kárpátaljai festőiskola legnevesebb művészei is adományoztak, illetve adtak el festményeket a képtárnak, amelyek egy részét a Tiszaháton szerzett élményeik alapján alkották. A rendszerváltás után az intézmény helyi önkormányzat tulajdonába került.

A 2007 novemberében a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége által létrehozott Mun-



kácsy Mihály Képzőművészeti Egyesületnek köszönhetően folyamatosan gyarapodik a képtár állománya. A művészek védnökséget vállaltak a galéria fölött, és minden évben pleinairt, szakmai találkozóval egybekötött kiállításokat tartanak itt. A Péterfalvai Képtár 2007-től a Magyar Nemzeti Jelentőségi Intézmények sorába tartozik. ►

■ A Tiszaháti Tájmuzeum két egységet foglal magába: a Fogarassy-kúriában – egy 1890-ben épült klasszicista stílusú nemesi udvarházban – berendezett helytörténeti múzeumot és az ugocsi Tiszahát népi építészetét bemutató falumúzeumot. Jellemét és tematikáját tekintve mindkét közgyűjtemény egyedülálló Kárpátalján. A tájmuzeum helytörténeti kiállítását a péterfalvai Határőr Kolhoz hozta létre 1970-ben, míg a Fogarassy-kúria mellett létesült skanzen 1978-ban nyílt meg.



A Tiszaháti Tájmuzeum állandó történeti kiállítását 2000. augusztus 20-án a Magyar Millennium tiszteletére nyitották meg. Létrehozásának fő célja egy objektív szemléletű, tudományos igénnyel összeállított, a kárpátaljai magyarság történelmének legfontosabb sorsfordulóit, nevezetesen történelmi határyiségeit bemutató tárlat létrehozása volt.

iskolából és zsellérházból. Az épületek a XIX. század vége és a XX. század eleje népi építészetét szemléltetik.

A falumúzeum építményei

Az ún. Biky-ház 1882-ben épült, és Biky József kismemes, módos gazda háza volt. A házat a bontás után eredeti állapotában

cióját töltötte be – döngölt, mázolt földpadló. A pitvar kétrészes: a bejárati részt a pitvartól boltív választja el. A pitvarban van a lapos kemence tőccel, mellette a spór. A pitvar fölé boltozott pendelykéményes borul (ún. szabadkéményes ház). A tető zindélyes.

A falusi iskola és a tanítólak 1920-ban épült Tivadarfalván. Az épület első részében az iskola kapott helyet, melyben az első 6 osztály tanulói tanultak egyidejűleg. Az épület hátsó részében (szoba-konyhatornác) a tanító lakott a családjával. Az ilyen stílusú épületek a XIX. század derekán jelennek meg a térség falvaiban. Az épületet, szétbontás után, 1976-ban állították fel újra.

Az ún. zsellérház, ami 1918-ban épült, egy szegény ember háza volt. A ház anyagában és méreteiben is tükrözi gazdája életmódját. Mivel a vidék nagy része árterülethez tartozott, ez a ház is ún. paticsfalú: tehát a vesszőből font sövényfalat sárral



A Tiszaháti Tájmuzeum szerves részét képezi a térség népi építészetét és tárgyi kultúráját szemléltető skanzen, amelyet 1978-ban létesített a helyi gazdaság. A skanzen ma három berendezett parasztportából áll: egy módos gazda házából, falusi

állították fel a mai helyén. A lakóház háromsejtű: az ún. első házból és a tornácból, pitvartól és az ún. hátulsó házból és az innen nyíló kamrából vagy oldalházból áll. Falai vályogból készültek. A padozat – az első ház kivételével, ami az ún. „tisztaszoba” funk-

tapasztották be, amit az ár levonulása után újra lehetett tapasztani. A ház mestergerehdás, egysejtű, nyitott ereszes (ún. kutyafekvős). Padlója döngölt, a tető taposott szalma-fedelű. Szakszerű szétbontás után 1975-ben állították fel mai helyén.

A hagyományt nem ápolni kell, hisz nem beteg. Nem őrizni kell, mert nem rab. Hagyományaink csak akkor maradhatnak meg, ha megéljük őket!

(Sebő Ferenc)

A tudást úgy is át lehet adni, hogy nem teljesen érti az átadó – ez a hagyomány ereje.

(Abért Miklós)

Sok mindent hagy örökölni egyik

nemzedék a másikra, de mind között a legfontosabb a nyelv. Ez a hagyomány hordozza az évezredekben összegyűjtött tudásunkat, közvetíti az időben, s így folytonosságot biztosít az értelmes emberi életnek.

(Sánta Ferenc)

A hagyomány formái változhatnak, de lényege ugyanaz marad, amíg él a nép, amelynek lelkét kifejezi.

(Kodály Zoltán)

Az anya nem csak az életet adta tovább: megtanított egy nyelvet is fiainak, rájuk bízta a századok folyamán lassan fölhalmozott kincset, a szellemi örökséget, melyet ő is csak letétbe kapott, hagyományoknak, fogalmaknak, mítoszoknak ezt a hagyatékát, amelyben benne él mindaz a különbség, amely Newton vagy Shakespeare és a barlangok barmai között van.

(Antoine de Saint-Exupéry)

Zubánics László

A Homonnai Drugeth család kiemelkedő nőtagjai a 16–17. században

(Folytatás. Elejét lásd lapunk előző számaiban.)

DÓCZY FRUzsINA

A nagylucsei Dóczy család a Hunyadiak korában emelkedett fel, eredetét a Pozsony vármegyei Nagy-Lucse községből veszi. Felemelkedése (I.) Orbánnak községfő, aki Hunyadi Mátyás uralkodása idején királyi kincstartó, koronaőr, szerémi, győri püspök, 1486-ban egri püspök, majd bécsi püspök volt. Országh Mihály nádor halála után királyi helytartóként is tevékenykedett. A püspök testvéreivel együtt kapta Mátyás királytól Revistye várát, majd Beatrix királynétól Saskó és Zólyomlipcse várait és uradalmait. A nagylucsei Dóczyak felemelkedése már Mohács előtt elkezdődött, Dóczy Ferenc II. Ulászló udvarában a kamarásmesteri posztig jutott, illetve viselte Bars vármegye főispáni tisztét is. A mohácsi csatában bekövetkezett halálával nem szakadt meg a család pályájának felfelé ívelése. Özvegye, Forgách Margit és fiai (Gábor, László, Miklós) a Habsburg-udvarban sikeres karriert futottak be. Dóczy Gábor és Miklós 1563-ban birtokaik megerősítése mellett bárói címet kaptak: Gábor udvari, Miklós pedig katonai szolgálataért.

Dóczy Gábornak Nyáry Krisztinával (Nyáry Lőrinc lányával) kötött házasságából született gyermekei közül Dóczy András futotta be a legnagyobb karriert: előbb Bars vármegye főispánja (1603), majd királyi tanácsos lett (1606), 1608-ban pedig bejutott a főméltóságok közé: a pohárnokmesteri címet nyerte el. Ezt követően főkamarásmesterré lépett elő, előbb szatmári (1609–1618), majd felső-magyarországi főkapitány (1619–1621) volt. Testvérei: Gábor (1586) a család kapcsolatrendszerét Thurzó Máriával kötött házasságával erősítette; Pál (1565–1611); Fruzsina (?–?).

Dóczy Fruzsina a Nagy Iván-féle családfáról hiányzik, születésének időpontja is ismeretlen. Homonnai Drugeth (II.) Györggyel kötött házasságának időpontja is ismeretlen, csupán lánya, Széchy Györgyné Drugeth Mária 1580-as születési dátumából következtetjük, hogy az esküvőre 1578–1579-ben kerülhetett sor. Homonnai (II.) Drugeth György fiatalkorán egy részét Bécsben, II. Miksa udvarában töltötte, ahol 1574-ben Nyáry Istvánnal és Kendy Farkassal asztalnokként szolgált. Valószínűleg itt ismerte meg feleségét, mivel a nagylucsei Dóczy család több tagja Miksa udvarában (is) tevékenykedett. A házaspár előbb a Perényi-örökségből származó Terebesen, majd Neveickén telepedett le.

A férj nagyon lobbánékony természetű volt, egyik látogatójukat egyszerűen kiha-

jította kastélya ablakán, mert úgy találta, hogy az illendónél nagyobb érdeklődéssel nézegette a feleségét. Érdekes módon ezt a történelmi toposzt Forgách Ferenc történetíróra hivatkozva Perényi Gábor országbíróval kapcsolatban is feljegyezték: „Ugyanis azt írja Forgách, hogy ő annyira féltette ezt az Ilonát, a maga feleségét, hogy annak semmi férjira nem szabad volt nézni, annyival inkább beszélni, és mikor vendége volt, akkor a felesége az asztalhoz nem ülhetett, mikor



A Dóczy család címere

pedig Gábor onnan házul valahová ment, az ablakokat bepecsételte, hogy azokon a felesége ki ne kandikálhasson. Továbbá azt mondja Forgách, hogy mikor egyszer Gábor körül betegségében Ilona serényen járna s forgolódnék, történetből egy Semsey István nevű ifjúhoz talált érne valami ruhája. Ezen annyira megfoszankodott Gábor, hogy Ilonát éhséggel akarta megöletni, az ifjú Semseynek pedig valóban mérget adatott be. De azt is mondogatta, hogy az ő halála után sem illik az ő feleségét senkinek is illetni. Ezen az okon, kevéssel halála előtt, arra kérte Ilonát, hogy az ő halála után második házasságra ne adja magát, melyre midőn Ilona azt felelte volna, hogy ő a maga férjének hosszabb életet kíván, egyébiránt a jövendőkről nem felelhet, annyira megharagudott Gábor, hogy a maga udvari orvosát, Balsarati Vitus Jánost, meztelen karddal kényszerítette reá, hogy Ilonának mérget adjon, mely miatt Ilona, férje után kevéssel meghalt.”

A korabeli források szerint nagylucsei Dóczy Fruzsina a korszak egyik legszebb asszonya volt, nyelveket beszélt, gazdasági ügyekben jártas, bőkezű, jószívű nő volt. Házasságukból két gyerek született: Mária és György. Homonnai Drugeth (II.) György korai halála után az özvegy vette át a hatalmas birtokok irányítását. Ebben segítségére volt második férje, Christian von Teuffenbach

felső-magyarországi főkapitány, aki azonban 1598-ban elhalálozott.

Dóczy Fruzsina gyakran került összeüt-közésbe szomszédaival – Zokoly Péterrel és Bánóczy Simonnal. Állandó zaklatásaikkal elérték, hogy az özvegy csapataival rajtaütött Zokoly egyik birtokán és feldúlta azt. Ezzel együtt már könnyű volt a hatalmaskodás vádját az asszony nyakába varrni. 1600-ban az országgyűlés külön cikkelyt adott ki, amely szerint „Az ország karai és rendei előtt, hat vármegye is, nemzetes Dóczy Frusina urasszony a néhai nagyságos Teuffenbach Kristóf özvegye, és ennek a fia nagyságos Homonnai György ellen, a nemességgel, különösen pedig: nemzetes Zokoly Péterrel és Bánóczy Simonnal és még igen sok másokkal szemben elkövetett erőszakosságaik miatt sulyos panaszt emel: Ennek okáért megállapították, hogy ezekkel szemben úgy járjanak el, mint a hogy a nyilvánosan bepanaszoltak ellenében (közönséges bűnözők) szottak eljárni.” Ezután a rágalom fegyvere következett. Elhíresztelték, hogy Drugeth György fia már kiskorában meghalt, és egy parasztyerekekkel cserélték ki. Drugeth Bálint, a „hiszékeny” rokon hitt is a szóbeszédeknek, és ostrom alá vette Neveicke várát. Először a vizet vezették el, majd kiéheztették az őrséget. Dóczy Fruzsina és gyermekei Lengyelországban találtak menedékre. A lengyel király, III. Zsigmond az özvegy tisztelői közé tartozott, levélben érdeklődött egészsége iránt. Dóczy Fruzsina Lengyelországban 1601-ben harmadszor is férjhez ment Sanislo (Stanislaw) Mniszech kapitányhoz, az egykori sandomierzi vajda fiához. A Mniszech család történetét vizsgálva sikerült pontosítani a férj személyét. A Mniszech sziléziai eredetű nagybirtokos család, amelynek tagjai számos fontos tisztséget töltöttek be a Rzeczpospolitában. A bennünket érdeklő nemzedék törzsatyja Jerzy Mniszech (†1613), aki királyi főpohárnok (1574), radomi várnagy (1583), sandomierzi vajda (1590), lembergi (1593), sambori, sokali, sanocki, rohatyni sztarosza volt. A Jadwiga Tarloval kötött házasságából 9 gyermeke (4 lány és 5 fiú) született. A gyermekek közül kiemelkedik Urszula, Konstantyn Wisniowiecki orosz (ruszi), vajda felesége, illetve Maryna, aki I. és II. Ál-Dmitrij orosz trónkövetelők felesége volt. A harmadik fiú, Stefan Jan (1580–1605) sanocki sztarosza vette feleségül Dóczy Fruzsínát. A férj azonban rövid időn belül meghalt, és Dóczy Fruzsínára hagyta minden vagyonát, ami Laski várát és a hozzá tartozó uradalmat jelentette. Az inventáriuma alapján Laski egy kisebb magyar végvárnak felelt meg, a magyarországi Homonnai birtokok szempontjából pedig rendkívül előnyös volt az elhelyezkedése. Ezt örökölte anyja halála után Homonnai György, és alkotta a lengyelországi birtokait, amihez lengyel nemesség is társult. Acsády Ignác Széchné Drugeth Mária életét feldolgozva megemlíti, hogy „A lelkiismeretlen asszony magával vitte lengyelországi férjéhez gyermekei egész ingó vagyonát, készpénzét, ►

drágaságait, melyek roppant értékeket képviseltek. A gyermekek vizsgálatot kértek ez ügyben s Istvánffy Miklós 1602. május havában megbízta a jázsói konventet, eszközölje a tanúkihallgatásokat. Sáros-, Zemplén-, Abaújmegyéből számos tanút, nemest és nemtelent, férfit és nőt hallgattak ki, nagyobbára olyanokat, kik a pénz elszállításában többé-kevésbé részt vettek. A vallomások szerint Fruzsina minden készpénzt és ingóságot magával vitt. Egyáltalán semmit sem hagyott gyermekeinek. A pénzt zsákokba, a drágaságokat ládába rakták, s három nagy társzekereken, mindegyiket hat ló húzta, szállították el. Pénzeszsák összesen 35, mások szerint 50 volt, s a készpénz összege 80.000 frtra ment. Ebből az anya 25.000 frtot fenntartott lepecsételt zsákokban gyermekei számára. De magával vitte Lengyelországba azt is, s midőn Samborba érkezett a starostához, ez minden zsákot felbontott s a pénzt összekeverte. Fruzsina ez ellen felszólalt ugyan, de eredménytelenül. A tanúkihallgatások szerint Fruzsina azután Zoloscchia (Zolocsiv) lengyel városban lakott, melyet 40.000 magyar forintot vett meg.”

Dóczy Fruzsina további sorsáról nincsenek írásos forrásaink, valószínűleg Lengyelországban halt meg, s valahol egy, a birtokaihoz közeli templomban temették el.

KEGLEVITS TERÉZIA

A Keglevits családot a szakirodalom a XIV. századig vezeti vissza, noha „történelmi szereplése” csak a 16. század elején kezdődött. A horvát eredetű család tagjai a török elleni harcok során lettek ismertekké, II. Péter Jajca várát védte sikerrel, 1520-ban jajcai báni tisztségben, majd 1526 után, a kettős királyság időszakában inkább a párt-harcokban tüntette ki magát I. Ferdinánd oldalán. Ennek meg is lett a jutalma, hiszen Nádasdy Tamással megosztva megkapta a horvát-dalmát-szlavón báni méltóságot. A szakirodalom meglehetősen ellentmondásos adatokat tartalmaz a család főnemességbe kerülésével kapcsolatban. Egyesek szerint egyike a középkori eredetű horvát grófi családoknak, mások szerint (II.) Péter fiai kaptak először bárói címet 1557-ben. A házassági kapcsolataik révén a magyar és a horvát arisztokráciába tagozódott család több tagja töltött be fontos katonai pozíciót.

Keglevits Terézia (I.) László kopriczi kapitány és Rattkay Rosina házasságából született. Testvérei: (VI.) Péter al-bán, pozsgai főispán, Margit és Ilona (apáca). Első házasságát felsőlindvai Széchy (III.) Györggyel kötötte, azonban hamar megözvegyült.

A Homonnai Drugeth család utolsó nemzedékének élettörténete Keglevits Terézia naplóbegyűzéseiből rekonstruálható:

„Anno Domini 1676. die 22 mensis Jullii végezte el és defendálta maga Philosophiáját Bécsben groff Homonnai Sigmond Uram, ugyan azon defensiója után sok száz tudós Doctorok és okos emberek s méltóságos fő rendek előtt egy szép arany lántzal ajándé-

kozta meg az Felsőes győzhetetlen Római Császár és Magyar Országi Király etc. Elseő Leopoldus, Pálfi Thamás néhai Püspök, és Magyar Országi fő Cancelláriussa által.

Anno Domini 1676. die 29 7-bris indult megh Groff Homonnai Sigmond Uram az idegen Országok látogatására, ugyanakkor Prima 8-bris vendégettet megh eő Kegyelme Felső-Lendva nevű várban Groff Draskovics Miklós ural eő kegyelmével.

Anno Domini 1676. die 19-Novembris érkezet bé Róma várossában, a holl a Szentséges Innocentius XI. Pápa 22 X-bris audientiát adót eő Kegyelmekek, és egy szép drága kú arany szemekkel megh rákot olvasóval meg is ajándékozta.

Anno Domini 1677. die 18 Junii érkezet megh Groff Homonnai Sigmond Uram az idegen Országbul szeréntsésen Bécs várossában.

Anno Domini 1677. midőn egy néhány roppant Országokat, kiket részében, kiket peniglen



A Keglevits család címere

egészlen el járt volna eő Kegyelme, úgymint Kranitz és Karinthia országokat, Velentzét, Paduát és Lauretomo és a Neopolitanusoki statusokat városival együtt, részében az Adriát és Tirhéniumi Tengereket Lombardia Országát és Mediolanumot Tirolist, felső és alsó Baviariát egészben, Helvétianak és Sveviának az az Imperium városi némely részeit, Felső és Alsó Ausztriát egészlen, Stiriának egy részét szeréntsésen eljárta volna, érkezet eő Kegyelme Horvát Országban die 5-a Augusti úgymint havi Baldogh Asszony napján Lepoglava nevű Feir Barátok Klastromában az holl én is gróf Keglevits Therésia, néhai Gróf Szech György Uram Eözvegye Templomában ajtatosságomat elvégezvén, a Kerben becsületes feő Rendek előtt gyűrűt váltottunk, az Klastrom Kapuja felet való házban ebédeltünk és vigan laktunk azután.

Anno 1677. die 7 Augusti érkezet Eő Kegyelme Papots nevű Castélomban, ott egy néhány napig mulatván, megint ki sietet Magyarországnban.

Anno Eadem 7 Sept érkezet az Méltóságos Nagy-Asszony Galanthai Groff Eszterházi Mária Klenovinik várában és onnét együtt

mentünk Krápina nevű várómban, az hol 14 Septembris az Várbeli Templomban Istenesen meg is esküdtünk. Páter Berkovics Ágoston akkori Páter Fejér Barátok Generálissá által, azután harmad nappal ki jött eő Nagysága Magyarországnba.

Anno 1677. die 9-9-bris let meg lakadalmi solemnitásunk Horvát Országban Varasd nevű Király Városban Groff Draskovits János Uram házánál, a hol Méltóságos groff Eszterházi Paál és Ferentz Uramék úgy az Horvát Országi Bán is Groff Erdődi Miklós Uram jelen voltak, több más Főrendekkel együtt, onnét Bécsben mentünk, atta megh Ő Felsőes az Aranyos kulcsot eő Kegyelmeének.

Anno 1678. die 4-a Januáry érkezünk Varannóra.

Anno eadem Die 8 Januáry Isten segítségéből jöttünk Ungvára.

Anno 1679. Die 28-1 Januáry atta Isten e világra Kis Leányomat Rosina Mariánkat kilentz es tíz óra között dél előtt. Kereszt Attya volt Tekintetes és Ngos Szalay Barkóczi Ferentz Uram és Kereszt Annja Tekintetes és Nságos Gersei Petheő Susanna Asszony Unghvárt, akkor volt az Ur Húszon egy esztendő, én pedig Tizenkilentz esztendő.

Anno 1680. Die 2-t Januáry atta Isten e Világra kis Juliánkát Januári városunkban viradóra.

Anno 1681. Die 5-i Április atta Isten ez Világra Kis Susikámot Homonnán tíz óra tályban délelőtt Kereszt attya volt Putnoki Ferencz Uram.

Anno eodem vette Isten a világból die 15-1 Augusti kis Mariánka Leányomat Unghvárt el is temettettem.

Anno 1682. die 13-i 7-bris atta Isten e Világra kis Leányomat Boriskámot Unghvárt viradóra, ott és Anno eodem die 13-i February mult ki ez Világból néhai Groff Homonnai János ur Szenna nevű Castélyában életének 22-ik Esztendejében temettet el Ungvár várában eodem Anno die 11-i May.

Anno 1684. die 14-i February atta Isten ez világra kis Leányomat Klariskát Unghvárt viradóra ött és hat óra között.

Anno 1684. die 2-i Április Tizenegy és Tizenkét óra között boldogul sok szép istenes ájtatos fohászzkodási után mult ki ez világbul az Méltóságos Nagy Asszony Galanthai Groff Eszterházi Mária életének 46 esztendejében el is temettetet Unghvári várbeli Templomban die 11-a ejusdem.

Anno Domini 1684. 19-i Április nehéz és súlyos betegeskedése után mult ki ez Világból boldogul az én edes hitvestársom Tekintetes és Ngos Groff Drugeth Homonnai Sigmond Uram az Felsőes Római Császár és Magyar Országi Király etc. Tanács és komornikja, Nemes Ungh Zemplény és Borsod vármegyéknek Fő-Ispánya életének 27 Esztendejében kit az örökké való nyugalomba az Isten nyugosszon Amen.

Anno Domini 1684. Die 24-i X-tiri) vette ki Isten e Világból kedves Kis Leányomat Susikámot Homonnán, Temettettem Édes attya mellé az Unghvár várában.

(Folytatjuk.)

Elvesztett Ungvár

Egy festmény története – Boksay József: Szűzanya a gyermekkel és egy tanítvánnal



Ugye, egyetértenek: nem sokan büszkélkedhetnek azzal, hogy az Istenszülő képét az édesanyjukról mintázták, és hogy a festmény a híres kárpátaljai művész, Boksay József alkotása. Az ungvári Fizer Mária viszont nap mint nap láthatja édesanyját Szűz Mária képében Boksay József festményén, ha ellátogat a görögkatolikus székesegyházba. A templomban mindig



Ivancsó Mária (bal szélen) gimnazistaként

ugyanabban a padban ül, a mellékoltár közelében, ahonnan jól látható az édesanyja arca. Most erről az alkotásról lesz szó.

Erdemes messziről kezdeni, megemlítve Ivancsó Elek görögkatolikus papot, aki 1922-ben érkezett családjával az akkor

Csehszlovákiához tartozó Ungvárra. A papi szolgálatot ötvözte az ungvári gimnázium tanári állásával, ahol egykor maga is tanult. 22 éven keresztül tanított földrajzot és világtörténelmet, jelentős nyomot hagyva ezzel a gimnázium történetében. Ivancsó Elek családja az 1920-as évek közepétől a Bazilovics utcában, egy akkoriban beépített új villanegyedben élt. Szomszédjuk volt a már elismert művész, Boksay József és családja, akiknek szintén ebben az utcában volt házuk. A családok jól ismerték egymást, gyerekeik együtt játszottak (később rokoni kapcsolatba is kerültek).

Az 1930-as évek Boksay József számára olyan időszak volt, amikor aktívan együttműködött a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegyével: templomokban festett, oltárképeket készített. A művész a Szent Kereszt Felmagasztalása görögkatolikus székesegyházban is dolgozott, többek között ő készítette a központi mennyezeti kompozíciót. Alkotásai azonban a mellékoltárokon is szerepelnek. Így a jobb oldalon napjainkban is látható kompozíciók közül a legfiatalabb Boksay József *Szűzanya a gyermekkel és egy tanítvánnal* című festménye, amely az 1930-as évek elején készült.

Mihajlo Prijmics műértő elmondta, hogy korábban hagyomány volt nemcsak a főoltárnál, hanem a mellékoltároknál is misézni. A jobb oldali oltárt a diákokénak tekintették, mellette tartották az úgynevezett diákmisést, amelyen a helyi oktatási intézmények tanulói vettek részt. Így nem meglepő, hogy Boksay József az oltárhoz készült kompozícióban egy fiatal diákot ábrázolt, aki a Szűz mellett térdel. A pedánsan öltözött és fésült fiatalember ruháján semmi

jele sincs annak, hogy valamelyik konkrét helyi oktatási intézményhez tartozna – minden diákot szimbolizál, aki a hitben támaszt és vigaszt keres. Az oktatás és a szellemiség kapcsolata Boksay József számos művében jelen van, és ebben újra megalkotta ezt a gondolatot.

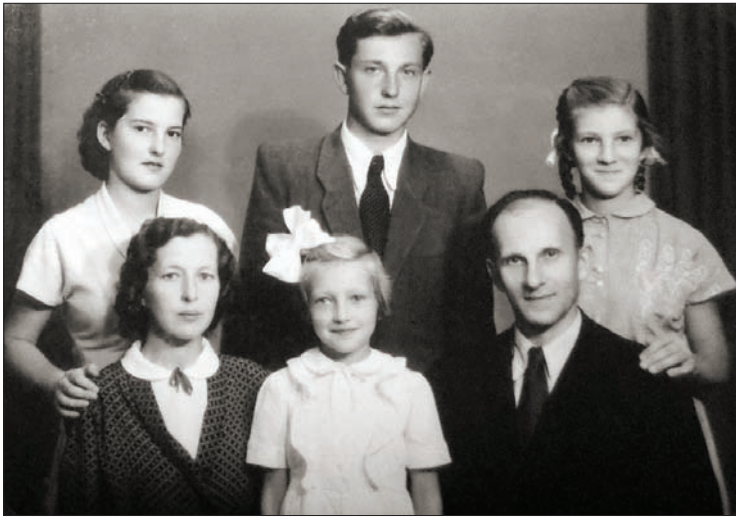
Boksay József az Istenszülő képmására is egy diáklányt választott: az ungvári görögkatolikus tanítóképző diákját, Ivancsó Máriát, jó barátja, Ivancsó Elek gimnáziumi tanár lányát. Általánosságban elmondható, hogy a művész gyakran ábrázolt valós személyeket a vásznon, így gyönyörű felesége, Margarita arca többször is megjelent az Istenanya képein, s gyakran festette meg gyermekeit is. Ezúttal Ivancsó Máriát, a kedves tekintetű, szelíd szőke lányt kérte



Ivancsó Mária és Bacszinszky Dániel esküvői fotója

fel, hogy álljon modellt a fiatal Istenanya képéhez. Természetesen nem az volt a cél, hogy portrépontosságot közvetítsen Ivancsó Mária megjelenésében, ezért úgy tűnhet, hogy a fényképen és a vásznon látható Mária két különböző személy. A modell lánya, Fizer Mária azonban azt mondja, hogy ebben az arcban félreérthetetlenül felismeri édesanyját, a művész nagyon pontosan érzékeltette gyönyörű kezeit is. ➡

„Gyerekkorunktól fogva tudtuk, hogy anyánkat ábrázolja ez a mű – mondta Mária néni. – Nem is emlékszem, ki és mikor mesélt erről először, de mindig tudtam róla. Amikor Boksay József meg-



a Bacsinzsky család az apa hazatérte után

festette anyámat, még seminarista volt. Édesanyám közvetlenül a tanulmányai befejezése után, 1934-ben feleségül ment a görögkatolikus szemináriumot végzett Bacsinzsky Dánielhez, az édesapámhoz (egyébként az esküvőjüket ebben a székesegyházban tartották, de nem tudom, ott volt-e már Boksay munkája abban az időben). A szüleim nagyon szerették egymást, 34 évig voltak házasok, de együtt kevesebbet éltek, mert apám 6 évet lágerben töltött.”

Igen, az a kedves mosolyú fiatal lány, akit Boksay József a mellékoltáron ábrázolt, még nem tudta, mennyi mindent kell átélnie, milyen nehéz és szegényes lesz az élete a jövőben. Minden nagyszerűen indult: a fiatal Bacsinzsky házaspár először Vezérszállás (Pidpolozzja) faluba költözött, ahol Dániel a templomban szolgált, Mária pedig tanítónőként kezdett dolgozni. 1939-ben Dánielt Munkácsra helyezték át, Mária pedig mindennap kerékpárral ment Klacsanó (Kljacsanovo) faluba, ahol az új munkahelye volt. Valószínűleg ezek voltak a legboldogabb éveik – a produktív munka és a problémamentes szülői lét ideje.

Ki tudja, hogyan alakult volna az életük, ha Munkácson maradtak volna. De a sors úgy hozta, hogy Bacsinzsky Dánielt az ungvári Ceholnya városrészben található templom gyülekezeti lelkészévé nevezték ki, így a család 1945-ben visszatért a megyeszékhelyre. Mária tanítónő lett a 2. számú iskolában, de csak rövid ideig dolgozott ott, mert mint papfeleséget elbocsátották. Ezt egy szörnyű merénylet előzte meg, amelyet a szovjet különleges szolgálatok rendeztek meg Romzsa Tódor püspök meggyilkolására. 1947-ben, a munkácsi járási Lóka (Lavki) településről hazafelé tartva – ahol a püspök és Bacsinzsky Dániel a templom

felszentelésén vettek részt –, egy teherautó szándékosan behajtott a lovas kocsijukba. A megsérült papokat a munkácsi kórházba szállították, ahol ugyanabban a kórteremben helyezték el őket. Bacsinzsky Dániel lábai

összezúzódtak, koponyatörést szenvedett, több bordája eltört, és egyéb sérülései is voltak. Néha magához tért, de nem tudta megakadályozni, hogy Romzsa Tódor a kórteremben egy ápolónőnek beöltözött ügynök halálos injekcióval meggyilkolja. A leszármazottai mind a mai napig úgy vélik: Bacsinzsky Dániel büntetőügyét azért titkosították hosszú ideig, egészen a 2000-es évek elejéig, mert tanúja lehetett a gyilkosságnak (még ha eszméletlen állapotban volt is).

Az éppen csak lábadozó rokkant papot 1949-ben letartóztatták. Felesége, Mária 7 hónapig nem tudta, hol van férje, és csak Kliment Vorosilov népbiztosnak írt levele után kapott választ, hogy Bacsinzsky Dánielt bebörtönözték (mint kiderült, Kijevből az Urál vidékére, a Kirov megyei GULAG-ra vitték). A szegény asszony, a még csak 34 éves Bacsinzsky Mária megértette, hogy még sokáig nem fogja látni férjét, ezért egyedül kellett rendeznie életét, és egyedül kellett gondoskodnia négy gyermekéről. Mivel elbocsátották az iskolából, takarítónőként, ruhatárosként dolgozott, végül a vegytisztító üzemben helyezkedett el, ahol tifuszt kapott. A magas láz miatt Mária félrebeszélte és hanykolódott az ágyban, a kórházban az édesanyja éjjel-nappal vigyázott rá. Fizer Mária még ma is emlékszik arra, hogyan vitte ki az orvos a gyerekeket a folyosóra, és őszintén elmondta nekik, hogy az anyjuk meghalhat, de ha egy hétig kibírja, túléli.

Bacsinzsky Mária túlélte, és várta, hogy a férje visszatérjen a lágerből. Végül 1955-ben jött haza. Beteg és gyenge volt. A család továbbra is szegényesen élt, mert tagjai nehezen találtak munkát. Titokban és

nagy kockázatot vállalva Bacsinzsky Dániel atya folytatta a papi szolgálatot.

Arról a festményről, amelyen Boksay József (egyébként akkor már Mária rokona, mert testvére, Elek feleségül vette a legidősebb Boksay lányt, Katalint) az Istenanya képében ábrázolta Máriát, akkoriban valahogy mindenki megfeledkezett. Valószínűleg azért, mert nem jártak a székesegyházba, amely akkor ortodox templom volt. Csak jóval később, amikor a templomot visszakapták a görögkatolikusok, láthatták Bacsinzsky Mária gyermekei a miséken újra édesanyjuk képét, amelyet Boksay József alkotott. Akkor már sem Bacsinzsky Mária, sem férje, Dániel atya nem voltak az élők sorában. A nehéz sorsától meggyötörtén egészen fiatalon haltak meg: Bacsinzsky Dániel 57 évesen 1968-ban, felesége, Mária pedig 13 évvel később.

Jusson eszükbe ez a történet, amikor legközelebb az ungvári görögkatolikus székesegyházban járnak. Nézzék meg alaposan az Istenszülő gyönyörű arcát a jobb oldali oltáron, nézzenek a kedves szemébe. Hiszen ez több mint egy festmény, mögöt



Fizer Mária az oltárkép előtt az 1990-es években

egy valós személy, egy erős nő, Bacsinzsky (Ivancsó) Mária háború utáni tragédiája húzódik meg.

Tetyana Literáti
Fordította: Rehó Viktória

Menekültek

A háború első heteiben megugrott városunk lélekszáma, de amikor a központban jártam, alig láttam ismerős arcokat. Mindenhol babakocsi, kutyákat sétáltató idegenek vettek körül. Szinte pánikhangulat lett úrrá rajtam, igyekeztem mielőbb hazatérni. Elkésérített a gondolat, hogy alig maradtunk itthon mi, beregszászi magyarok.

Egy hétfői napon minden értékünket bedobozoltuk. Leszedtük a falról a festményeket, nagy kukászsákokba csomagoltuk őket, az iratokat szétválogatva mappákba helyeztük, majd mindegyiket felcímkéztük. Minden holmit édesanyámhoz vittem. Nyelt egy nagyot, és megkérdezte, hogy miért. Mondtam, hogy itthon senki sem marad. A jövő bizonytalan. Bólintott, könnyezett, de elfogadta az érvelésem. Hazafelé még betankoltam és biztosítást kötöttem az autóra, mert a zöldkártya külföldön kötelező.

Este, amikor mindennel végeztünk, és a gyermek is elaludt, a férjemmel leültünk a nappaliban beszélgetni.

– Akkor holnap indulunk?

– Menjünk – válaszoltam. – De hová?

– Rokonokhoz, barátokhoz. Van választásunk.

– De mindenhol csak egy darabig lehetünk. Senkinek sem szeretnék a terhére lenni.

– Nem leszünk.

A beszélgetést hamar lezártuk. Egyikőnk sem szeretett volna indulni, talán mindketten arra vártunk, hogy a másik mondja ki a nem szót. Egész éjjel sírtam. Némán, nehogy felébresszem vele a többieket. Nem akartam itt hagyni a szülőföldem, elmenni idegenbe, új életet kezdeni. Volt rá lehetőségünk, hogy válasszunk, mi így döntöttünk. Reggel úgy ébredtünk, hogy ma még nem indulunk. Amíg Kárpátalján nem lőnek, maradunk. Lesz, ami lesz.

Rettegésben teltek a napok. Bújtuk a híreket, de semmi nem derült ki belőlük. Elkezdtek a tavaszi munkálatokat a kertben. Ástunk, kapáltunk, krumplit és zöldségmagokat vetettünk. A helyzet pedig mit sem változott.

Az egyik közösségi oldalon egy segítségkérésre lettem figyelmes. Egy fiatal ukrán menekült lány tavaszi kezeslábasba keresett hét hónapos kislányának. Megkértem a férjem, hogy szedje le a padlásról a gyerek kinőtt ruháit. Mindet átválogattam. Sok emléket idéztek fel bennem, de rájöttem, fölösleges tartogatni őket. Összecsomagoltam, és felhívtam a lányt. A meghatottságtól elcsuklott a hangja. Másnap elvittem neki a csomagot. Az egyik üzlet előtt állt, karjában tartva a gyermeket, akin

egy hatalmas fiús overall volt. Ránéztem a kicsire, majd a lányra, aki csak hálálkodni tudott a ruhákért. Elmondta, hogy Harkiv mellől érkeztek, és induláskor nem volt ideje összepakolni. Azt húzta rá a lányára, amit éppen felkapott: hároméves kisfia ovis szerelését.

Nem volt mit köszönnie. Azok csak ruhák, ha nem adom tovább, megsárgulnak a padláson. Akadt még itthon fölösleges hordozható kiságy, játékok, néhány csomag bébiétel és pelenka is. Mindet átadtam, mert nagy szükségük volt rá.

A későbbiekben tartottuk a kapcsolatot. Elmondása szerint a városukat szétlőtték, de az ő házuknak nem esett baja. Panaszkodott, hogy nem bírják fizetni az itteni albéreltet. Egyszobás lakást béreltek, amiben még fűtés sem volt.

Néhány nappal ezelőtt felhívott. Elfogyott a pénzük, kénytelenek visszautazni. A kisagyat elhozták, azt nem tudták



magukkal vinni. Kaptunk egy kicsi tortát hálából. Meglepődtem, jólesett. Kértem, hogy vigyázzanak magukra, és néha írjon, hogy mi van velük.

Szerette volna visszapostázni a ruhákat, ha a lánya majd kinövi, de elhárítottam, mondván, legalább ennyi emléke maradjon arról, hogy Beregszászban jó emberek is élnek.

Csomagolásunk óta három hónap telt el. Azóta visszakerültek a képek a falra és kipakoltunk. Lehattunk volna menekültek, folyamatos helyváltoztatással vagy albéreltetben, de szerencsére nekünk nem kell menekülnünk, mi még a saját ágyunkban alhatunk.

Shrek Tímea

Illusztráció: Kutasi Csaba

Mire vágyom?

Ugyanúgy indult ez a hétfő is. Felkeltem, munkába készültem, megvettem a kihagyhatatlan, napindító lattémat, majd kezdődhetett a munka. Munka után irány Munkács, a barkácsbolt, 10-es fűrészárát kell vennem. Útközben azon gondolkozom, hogy is van ukránul, hiszen magyarul sem értem, mi az, mire az. Gyorstalpaló kurzuson veszek részt, megtanulom, elmagyarázom, megveszem. Fáradtan érek haza.

Másnap kezdődik minden előről.

Ugyanaz minden, egytől egyig ismerős helyek, mégis teljesen megváltozott minden. Végigsétálok Beregszászban, gondterhelt arcokat látok, az ismerősöket felváltották az idegenek. Megszoktuk, alkalmazkodunk, azt hiszem, a kárpátaljai ember ehhez nagyon ért, de mást akarunk.

Én is másra vágyom...

Szeretnék beülni a barátaimmal pizzázni, mint régen, kiülni a parkba, nézni, ahogy szaladgálnak a gyerekek. Boldog párokat, családokat akarok látni... egészben. Elmenni együtt vásárolni. Nem én akarom megvenni a fűrészárát. Szeretnék csak úgy sétálgatni. A régi baráti társaságra vágyom, a gondtalan sütiögetésekre, a felejtethetlen böggrácsozásokra.

Azonban, ha csak egy kívánságom lehetne, akkor a békét kívánám, arra vágyom. Hiszen, ha az meglenne, minden meglenne. Az elénk táruuló mindennapi gondokat pedig megoldanánk, már kisebbnek tűnének. De úgy érzem, túl nagy kérés, úgy érzem, reménykedünk, de a gyász hírek mindennaposak.

Béke helyett szétszakított, csonka családok vannak, gyászoló anyák, feleségek, gyermekek. Szomorúság és kilátástalanság. Erőszak és félelem, minden, ami a békével ellentétes. Háború nélkül is van elég szenvedés a világon, katasztrófák, földrengések, tűzvészek, betegségek, s a mi mindennapi valóságunkat még az ellenségeskedés is átszővi.

Legyen végre béke...

Bursza Krisztina

Forrás: Kárpátalja.ma

ELIMERÉSEK

* Nemzetbiztonsági elismerésül *Magyar Örökség Díjat* kapott a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház. A színházat Oberfrank Pál Kossuth- és Jászai Mari-díjas magyar színművész méltatta. A díjat Budapesten, a Ráday-ház dísztermében adták át **Sin Edinának**, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház igazgatójának.

* **Dr. Tarpai József**, a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesületének elnöke a kárpátaljai magyar közösség megma-



radását és gyarapodását elősegítő tevékenységével elnyerte az egyik, a Hierotheosz Egyesület Családi, Esélyteremtő és Önkéntes Programja által meghirdetett „*Vármegyei Családokért*” díjat.

* Ünneplés keretében adták át az idei *Magyarság Háza-díjat* a Magyarság Háza Galériában. A 2023. évi kitüntetett a kárpátaljai születésű, Drezdában élő **Barató Ágnes** festőművész.

* A közönség szavazata alapján **Trill Zsolt** kárpátaljai származású Jászai Mari-díjas színművész vehette át az *Arany Medál díjat* a 2023-as év legjobb színésze kategóriában.

* A vidékünkéről elszármazott, Nyíregyházán élő, a magyar kultúra kárpátaljai megőrzéséért fáradhatatlanul tevékenykedő **Dalmay Árpád**, a Beregszásziért Alapítvány Kuratóriumának



elnöke újabb nívós elismerésben részesült. Ezúttal dr. Kovács Ferencről, Nyíregyháza polgármesterétől vehette át a *Bencs László Emlékérmét*.

* **Pál István Szalonka** kapta a Dankó Rádió műfajoktól független előadói díját. A Liszt Ferenc-díjas népzeneész, érdemes művész, a Pál István Szalonka és Bandája együttes, a Magyar Allami Népi Együttes és a Hagyományok Háza művészeti vezetője elsőként kapta meg a szakmai elismerést, kimagasló előadói tevékenységéért.

* Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége kiadásában megjelenő *Együtt* folyóirat *Nívódíjat* a szerkesztőbizottság dön-

tése értelmében ebben az esztendőben **dr. Ortutay Péter** író, műfordító és **Sz. Kárpáthy Kata** prózaíró, költő vehette át a magyar kultúra napja alkalmából tartott ünnepségen. Az *Együtt* folyóirat minden évben azokat a szerzőket tünteti ki az elismeréssel, akik a korábbi évben írásaikkal hozzájárultak a folyóirat színvonalának emeléséhez. A díjazottakat Vári Fábán László Kossuth- és József Attila-díjas költő, a szerkesztőbizottság elnöke laudálta.

* A Média a Csaláért Alapítvány idén tizenhetedik alkalommal díjazta a legjobb családdal kapcsolatos cikkeket, rádió- és televízióműsorokat. A *Külhoni Média a Csaláért díjat Szabó Sándor*, a *Kárpáti Igaz Szó* munkatársa nyerte el „*Apa, nagyon hiányzol! Mikor jössz végre haza?*” című, a kárpátaljai családok sorsát bemutató írásáért.

* A Magyar Közösségépítők Értékközössége Egyesület ünnepélyes keretek között adta át 27 szervezet részére a *Látópont* címet Dabason. A díjazottak között volt a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet is, amely a Nagyberegi Tájháza működtetéséért vehette át az elismerést. Az ünnepélyes átadón Gál Adél, Mondik Márta és Orbán Viktória képviselte a szervezetet.

* Huszonöt fiatal kutató vehette át idén a Magyar Tudományos Akadémia rangos elismerését, az Akadémiai Ifjúsági Díjat. Az élettudományok kutatói közül díjat kapott a nagydobronyi születésű **Szanyi Szabolcs** is. A fiatal kutató jelenleg a Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar Növényvédelmi Intézet adjunktusa.

* Olimpiai bronzérmes lett **Pásztornyicki László**, a szürtei Italia Snack & Pizza étterem tulajdonosa. Földünk a 8 Régió



Culinary Team tagjaként tíz társával utazott a németországi Stuttgartba, hogy részt vegyen a négyévente megrendezésre kerülő szakácsolimpián. Felkészítője Varga Károly többszörös világ- és olimpiai bajnok mesterszakács volt.

* **Hnatik-Riskó Márta**, a Beregszászi Bethlen Gábor Líceum magyar nyelv- és irodalomtanára kapta idén az *Év Tanára* díjat külhoni kategóriában. A díjat az Év Tanára szakmai bizottsága ítéli oda olyan pedagógusoknak, akik a legtöbbet tették a magyar közoktatás, nevelés terén.



2023. DECEMBER

December 2. A Pro Cultura Subcarpathica adventváró foglalkozást szervezett a Nagyberegi Tájháznál, ahol fenyő- és gyertyaillat, vidámság és alkotómunka várta a kisiskolásokat. A gyerekek ünnepi asztaldíszeket és hagyományos édességet készítettek.

December 2. A Beregszászi Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (BKÉSZ) szervezésében, a Kárpát-medencei Magyarok Evangelizációjáért Alapítvány támogatásával a beregszászi római katolikus hittanosok és a dédai elsőáldozásra készülő görögkatolikus hittanosok közös kiránduláson vettek részt Nyíregyházán és Máriapócon.

December 3. Márton István kárpátaljai zeneszerző születésének 100. évfordulója alkalmából a Magyar Melódiák kamaragyüttes koncertet adott a Kárpátaljai Megyei Filharmóniában. Simon Rita konferálásában felléptek: Oleksandr Szadvarij (tenor), Gazsó Katalin (orgona), Miroszlava Svah-Pekar (mezzo-szoprán), Antalóczi Alexandra (zongora). Művészeti vezető: Havata Diána.

December 6. Szent Miklós püspök napján tartotta templombúcsúját a Nagybégányi Görögkatolikus Egyházközség. A Múrai Szent Miklós tiszteletére 1904-ben épített iskolakápolnát 2013-ban bővítette ki és újította fel a közösség. Itt gyűltek össze a helyi hívek és a vendégségbe érkezett zárandokok a Beregszászi Magyar Görögkatolikus Esperesi Kerület jelen lévő papságával, hogy szent liturgiával emlékezzenek meg Szent Miklósról.

December 6. Az egyedülálló kárpátikumnak számító miniszobrok sora újjal bővült. Ezúttal a magyar származású újságíró, a modern golyóstoll feltalálója, Bíró László József tiszteletére helyeztek ki Ungváron egy apró alkotást a gyalogoshídnál. A feltaláló golyóstollat tartó keze a kőfalból „nyúl ki”. Az alkotó, Roman Murnik a golyóstoll megalkotásának 80. évfordulója tiszteletére készítette a szobrot.

December 9. A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) megtartotta XXXII. közgyűlését a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán. A 2023-as évről részletes beszámolót tartott dr. Orosz Ildikó, a KMPSZ elnöke.

December 9. A Kárpátaljai Ferences Misszió Alapítvány 2023-ban is lehetőséget biztosított arra, hogy a diákok és szüleik szavazzanak kedvenc pedagógusaikra. A nyertesek kihirdetésére és az ünnepélyes díjátadóra a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán került sor. 2023 kedvenc óvónője Bara-Harsányi Irénke (Tiszaágtleki Református Egigérő Bölcsőde és Óvoda) lett. Tanító kategóriában a legtöbb szavazatot Kasztnér Edina (Beregszászi Bethlen Gábor Líceum) kapta. Tanár kategóriában pedig Nagy Zsuzsanna (Beregszászi Kossuth Lajos Líceum) nyerte el a megtisztelő címet. A rendezvényt

zárásaként a beregszászi Rezeda néptáncgyüttes szilágysági és nagydobronyi táncokat adott elő.

December 10–11. A Kárpátaljai KultúrKaraván szervezésében nagy érdeklődéssel kísért, karácsonyvárosi jótékonyági estekre került sor Ungváron és Beregszászon, ahol Wolf Katival találkozhatott a kárpátaljai közönség.

December 11. A Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács a megyei adminisztráció turisztikai főosztályának támogatásával tanulmányi körutat szervezett a megyében dolgozó szakemberek számára.

December 13. Plotényi Nándor hegedűművész tiszteletére avattak miniszobrot Ungváron. Az avatás időpontját a hegedű nemzetközi napjára időzítették. Plotényi Nándor az ungvári járási Nagylázon élt. A művészt Liszt Ferenc, Reményi Ede és Johannes Brahms többször is meglátogatta birtokán. Plotényi szülőfalujában épített kastélyt 1896-ban, amelyet ritka növényekből álló arborétummal vett körül, illetve borgazdaságot és szeszfőzdét hozott létre. Emellett zeneiskolát nyitott Ungváron. Plotényi Nándor szobra a 64. miniszobor Ungváron. Az alkotás Roman Murnik munkája.

December 15. A Beregszászi Bethlen Gábor Líceum három év szünet után idén ismét megtartotta a *Hit, Remény, Szeretet* vers- és prózamondó versenyt a kárpátaljai oktatási intézményekben tanuló magyar diákok, valamint felnőttek számára.

December 16. A Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület és az Ortutay Elemér Görögkatolikus Központ szépírásversenyt szervezett az általános iskolák 2–9. osztályos tanulói számára a beregszászi Ortutay-szakkollégiumban. Valamennyi résztvevő oklevélben és ajándékban részesült, a győztesek pedig értékes könyvutalványokat és nyereményeket vihettek haza.

December 17. Márton István születésének 100. évfordulója koncertturnét szervezett az ungvári Cantus Akadémiai Kamarakórus Magyarország Ungvári Főkonzulátusának támogatásával. Ungvár és Munkács után advent harmadik vasárnapján a beregszászi római katolikus templomban lépett fel Kárpátalja neves kórusa.

December 19. Hosszabb kihagyás után ismét *Irodalmi kilátót* szerveztek Beregszászon. A *Tollal a békéért* elnevezésű programnak Magyarország Beregszászi Konzulátusának Gulácsy-terme adott otthont. A rendezvényt a külképviselet, a 30 éves Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége, a 15 éves Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, valamint az *Együtt* folyóirat szerkesztősége szervezte.

December 20. *Karácsonyi pillanat* címmel rendezett kiállítást az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) és az Ukrajnai Képzőművészeti Szövetség kárpátaljai tagozata az Ungvári Magyar Házban.

December 20. Bemutatták Literáti

Tetyana *Elveszett Ungvár. Szakmák és iparosok* című magyar–ukrán kétnyelvű helyismereti könyvét. A 24 lebilincselő történetet Makusina Rehó Viktória ültette át magyar nyelvre. A könyvbemutatóra az Ungvári Nemzeti Egyetem Hungarológiai Központjában került sor. A gazdagon illusztrált könyv a 20. század elején Ungváron működött cégeket mutatja be, és olyan szakmák neves művelőiről ír, akik hozzájárulva a város hírnevének öregbítéséhez, ösztönzőleg hatottak másokra is.

December 21. Megnyílt a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) Téli tárlata, amelyen átadták a 2023-as Révész Imre-díjakat is. A Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum kiállítótermeiben 23 művész több mint 60 alkotását tekinthették meg az érdeklődők. A 2015-ben Magyarország Ungvári Főkonzulátusa, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség és a RIT által létrehozott díjat immár hetedik alkalommal adták át, a díjazottak Hrabár Natália keramikus és grafikus, valamint Zajec Olga újságíró, televíziós riporter. A RIT 30 év alattiakat megcélzó ösztöndíjpályázatának ötödik nyertese Román János Pál lett.

December 23. Magyar Iona tanítónő, Kossuth-díjas pedagógus emlékére avattak emléktáblát a Csongori Gimnáziumban. Magyar Iona 1889. október 13-án született Csongoron egy hétygermekes szegény családban. Felsőfokú tanulmányait az Eperjesi Állami Tanítóképzőben végezte, 1917-ben kapott tanítói oklevelet. A pedagógus a reformpedagógia egyik úttörője volt. 1960-ig dolgozott. Budapesten hunyt el 1968. július 11-én.

December 27. A Bányai Református Egyházközség gyülekezeti termében sor került Hájas István helyi festő igencsak színes és gazdag anyagot felvonultató tárlatának megnyitójára. A művészlelkű hitoktató, presbiter szívből jövő képei örömet, békét és nyugalmat sugároznak, amire ebben az igencsak zürzavaros világban mindannyiunknak szüksége van.

2024. JANUÁR

Január 1. Petőfi Sándor születésének évfordulóján Magyarország ungvári külképviselete és a magyar társadalmi szervezetek képviselői elhelyezték a tisztelet és megemlékezés koszorúit a költő szobránál.

* Petőfi Sándor születésének 201. évfordulója emlékeztek Badalóban. Az ünnepi istentisztelet után az egybegyűltek megkoszorúzták Petőfi Sándor badalói emléktábláját.

Január 11. Ungváron, a Kálvária temetőben felavatták Zádor Dezső kárpátaljai zongoraművész, zeneszerző, népdalkutató és zenepedagógus Magyarország Ungvári Főkonzulátusának támogatásával felújított síremlékét. Az egybegyűlteket Bacs-kai József főkonzul köszöntötte, aki

■ méltatta Zádor Dezső munkásságát. A síremlék tervezője Szarvas Péter építész.

Január 16–17. A Kárpátaljai Kultúr-Karaván és Magyarország Ungvári Főkonzulátusa közös szervezésében került sor a *János vitéz* színcert kárpátaljai bemutatójára. A neves magyarországi művészek előadását először a Munkácsy Mihály Magyar Házban láthatta a közönség, majd Jánosiban, a Helikon Hotelben adták elő Petőfi Sándor alkotását. A színcert műfaj a színház és a koncert keveredésére utal, hiszen a mintegy másfél óras előadásban Petőfi 1844-ben írt örökbecsű műve hol prózában, hol énekelve jelenik meg különleges ütőhangszerek kíséretével.

Január 18. A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) és a Magyar Értelmisségek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) a magyar kultúra napja alkalmából csendes koszorúzást szervezett Beregszászon, a posta épületének falán található Kölcsey-emléktáblánál. Közismert, hogy Kölcsey Ferenc a beregszászi postahivatalban adta fel küldeményét a *Himnusz* szövegével, ennek tiszteletére áll 1992-től az épület falán az emlékjel.

A magyar kultúra napja alkalmából szervezett eseménysorozat a beregszászi Európa–Magyar Házban folytatódott, ahol a szervezők kulturális programmal kedveskedtek az érdeklődőknek. Az eszenyi Ritmus néptáncegyüttes tagjainak előadásában egy eredeti eszenyi gyűjtésből származó betlehemi játékot láthattak, majd a Kovács házaspár adott elő szívhez szóló dalokat a magyarság szeretetéről.

A hagyományokhoz híven sor került a kárpátaljai magyarság lámpás embereinek, a kultúra napszámásainak kitüntetésére, díjak átadására. Az Anyanyelvpolók Szövetségének (elnök: Juhász Judit) elismerő okleveleit dr. Pomozi Péter nyelvtörténész, író, a Magyarságkutató Intézet Magyar Nyelvtörténeti Kutatóközpont igazgatója, az ELTE BTK docense adta át a kárpátaljai magyar kultúra fejlesztésében végzett áldozatos munkájáért több honfitársunknak. A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet fennállásának 15. évfordulója alkalmából Zubánics László elnök és Dupka György igazgató jubileumi okleveleket adtak át az együttműködő magyarság-intézmények, szervezetek jeles képviselőinek a magyar közösség érdekében kifejtett önzetlen munkájuk elismeréseként.

Ezt követően *Hol tart a helytörténeti kutatás Kárpátalján?* címmel értelmiségi fórumot, majd könyvbemutatót tartottak.

Január 21. A magyar kultúra napja alkalmából idén több évnyi kihagyás után Ungváron ismét sor került a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) központi rendezvényére, amelynek a Bavka Kárpátaljai Megyei Akadémiai Báb-színház adott otthont. A köszöntő beszédek elhangzása után a Déryné Társulat *Szivedbe fényt* című darabját tekinthette meg a közönség. Turi Bálint és Dányi Krisztián

előadásában Dsida Jenő válogatott versei, útinaplója és levelei kerültek bemutatásra.

Január 22. Csendes koszorúzással méltatták a magyar kultúra napját Beregszászon a KMKSZ szervezésében. A II. Rákóczi Ferenc téren található postahivatal falán elhelyezett Kölcsey-emléktábla előtt rótták le tiszteletüket a jelenlévők.

Január 22. Koncerttel és interaktív meseelőadással méltatta a magyar kultúra napját a Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet. Ünnepi beszédet mondott Orosz Ildikó, a PCS elnöke. A jelenlévők ezután meghallgathatták Györkené Csákány Marianna, a Gyöngykaláris Kórusiskola vezetője és Ivaskovics József Magyar Örökség díjas zenetanár, karvezető, zeneszerző, verséneklő, a kárpátaljai Credo együttes alapítója verses-zenés összeállítását. A rendezvényt a Mesélő Börönd Társulat interaktív meseelőadásával zárták.

Január 22. Az ungvári előadás után Beregszászon is láthatta a nagyközönség a Déryné Társulat *Szivedbe fényt* c. Dsida-estjét a magyar kultúra napja alkalmából.

Január 22–23. Folytatódtak a Kárpátaljai KultúrKaraván programjai, a magyar kultúra napja alkalmából Munkácscon, majd Jánosiban adott koncertet Csík János és a Mezzo zenekar.

Január 24. A Pro Cultura Subcarpathica Gál Adél vezetésével farsangi foglalkozást szervezett a Nagybereg-i Tájháznál. Az intézmény ezzel a rendezvényvel indította a 2024-es évet. Ez alkalommal a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképző Intézetének diákjai látogattak el Nagyberegbe. Az óvodapedagógia szakos hallgatókat színes programmal, téltemető és tavaszváró mulatsággal várták a szervezők.

Január 27. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség kóstolóval egybekötött, szűkebb körű disznótoros napot szervezett a Tiszacsomai Honfoglalási Emlékpark területén.

Január 27. A Kárpátaljai Hazajáró Egylet hagyományosan január utolsó hétfőjén indítja túraszezonját. Az idei immár a hatodik idény. Az első túra Nagyszőlőre és a város földe magasodó Fekete-hegyre vezetett. A túravezető az egyesület nemrég megválasztott új elnöke, Vezsdel László volt.

Január 27. A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete téli kikapcsolódást szervezett tagesaládjai számára a polenai Dream Parkban, ahol a közel 150 fős csoport gyakorolhatta a síelést és/vagy a hófánkózást.

FEBRUÁR

Február 1. A Munkácsy Mihály Magyar Házban megtartották a Bendász-hagyaték sorozat negyedik kötetének bemutatóját. *A történeti Munkácsy Görögkatolikus Egyházmegye papi névtára* kötetet Bendász István kanonok gyűjtése alapján Marosi István atya, az Ortutay Elemér

Görögkatolikus Szakkollégium igazgatója, valamint Marosi Anita kutató, a Bendász István Görögkatolikus Könyvtár és Levéltár igazgatója állította össze. A kiadvány több mint 7500, a kezdetektől 1949-ig valaha élt és szolgált áldozópap életrajzi adatait tartalmazza.

Február 7. A mezővári Nemzet Háza adott otthont a BorzsaVári Tehetséggon-dozó Művészeti és Hagyományörző Civil Szervezet által megrendezett farsangi mulatságnak, amely a *Találd ki, hogy ki vagyok!* címet kapta.

Február 12. Hagyományörző farsangi disznótor szervezett a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola a Nagybereg-i Tájház területén.

* A gyertyánligeti szóránymagyarság négy év után újra megtartotta hagyományos farsangi rendezvényét.

Február 20. A Kárpátaljai Református Ifjúsági Szervezet (KRISZ) Beregszászon tartotta soron következő tisztújító közgyűlését. Az alkalom Zán Fábrián Sándor püspök, a KRISZ alapító elnökének áhítatával vette kezdetét. Ezt követően Barta Attila leköszönő elnök beszámolója következett, majd Balogh Enikő, az ifjúsági szervezet főtítkára tartotta meg a zárszámadást, illetve ismertette az évi költségvetést. Ezt követően megválasztották a tisztségviselőket. A következő két évben Balázs Antal beregardói és makkosjánosi lelkész tölti be az KRISZ elnökének pozícióját. Alelnökké ismét Pataki Gábort választották, és Balogh Enikőt is megerősítették a főtítkári pozícióban. Az alkalommal a küldöttek a választmány összetételéről is szavaztak.

Február 22. Az *Irka* gyermeklap (jelenlegi főszerkesztője Tóthné Espán Margaréta) 30 éves fennállását a Beregszász központjában található Na'Conxypán galéria megnyitójával és az *Irka* korábbi számainak borítóiból, illusztrációiból készült kiállítással méltatta a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT). A jelenlévőket Molnár Krisztina, a Rákóczi-főiskola Fodó Sándor Kulturális Központjának vezetője, Kulin Ágnes, a RIT elnöke, a Na'Conxypán galéria kurátora, Orosz Ildikó, a Rákóczi-főiskola és az *Irka* alapító KMPSZ elnöke köszöntötte. Az ünnepélyes megnyitót követően Cserniczkó István, a Rákóczi-főiskola rektora mondott pohárköszöntőt.

Február 25. A kommunizmus áldozatainak emléknapja alkalmából *A Sátán fattya* című filmet vetítették le a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak, hogy a kárpátaljai sorstragédián keresztül emlékezzenek a meghurcoltakra.

* A kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapjára emlékezve Ungváron, a Magyar Házban megnyílt Matl Péter *Ötössével (Po pjaty)* című grafikai (II. sorozat) kiállítása.

Február 26. Ungváron, a Néprajzi Múzeum kiállítótermében ünnepélyes keretek között megnyílt a 80 éves Hajovics

■ Péter építészmérnök, a Kárpátaljai Professzionális Festőművész Szövetség tagjának jubileumi tárlata.

Február 27. Magyarország Beregszászi Konzulátusa, az idén 30 éves Magyar Értelmisségek Kárpátaljai Közössége (MEKK) és a 15 éves Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) közös szervezésében valósult meg a külképviselet *Irodalmi kilátó* című kulturális program-sorozatának következő rendezvénye, amelynek keretében sor került az *Együtt* című folyóirat új számának, a *Szégyenpiac. Tollal a békéért az orosz–ukrán háború árnyékában* című antológiának, valamint Shrek Tímea *Ördögsgesz* című mesekönyvének bemutatójára.

Február 27. A Beregszentmiklóson élő Bokotey Lóránt festőművésznak és fadaragónak nyílt kiállítása Magyarország Ungvári Főkonzulátusán. A megnyitón köszöntő beszédet mondott Bacskai József főkonzul. A művész munkásságát méltatta Andrij Seketa, a Kárpátaljai Megyei Tanács első elnökhelyettese, Bohdan Andrijiv, Ungvár polgármestere, Viktor Kravcsuk, a

Kárpátalja Megyei Katonai Közigazgatás kulturális főosztályának helyettes vezetője és Borisz Kuzma, az Ukrán Nemzeti Képzőművészeti Szövetség kárpátaljai szervezetének elnöke.

Február 27. Az idén 30 éves Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete megtartotta soros beszámoló-választó közgyűlését a beregszászi Európa–Magyar Házban. Az egyesület elmúlt öt évi tevékenységéről Varga Éva elnök tartott beszámolót, amelyben szó esett a helyi és a határokon átívelő programokról, az elért sikerekről, de a világjárvány és a háború okozta nehézségekről is.

Az elnöki beszámoló elfogadása után tisztújításra került sor. A nyílt szavazás eredményeképpen újabb periódusra Varga Éva marad az egyesület elnöke. Alelnökök: Szlucky Éva (Kárpátaljai Területi Könyvtár Idegen Nyelvű Dokumentumok Osztálya), Molnár Melinda (Tiszaujhelyi Községi Könyvtár), Papp Marica (Aknaszlatinai Nagyközségi Könyvtár). Titkár: Gáti Georgina (Sárosorszi Községi Könyvtár).

Február 27. Harmincegy diák vette át

a mesterképzés elvégzéséről szóló oklevélt az Ungvári Nemzeti Egyetem (UNE) Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetében (UMOTI). A Bercsényi Miklós Könyvtárban szervezett ünnepséget Imre Gyula, az UNE UMOTI tanulmányi igazgatóhelyettese nyitotta meg. Dr. Spenik Sándor, az intézet igazgatója a diákok másfél év alatt végzett munkáját méltatta. Dr. Papp Ferenc konzul Magyarország Ungvári Főkonzulátusa és Bacskai József főkonzul nevében köszöntötte a jelenlévőket. Köszöntőt mondott dr. Zubánics László, a történelem tanszék vezetője, dr. Zékány Krisztina, a filológiai tanszék vezetője, Sáfrányos Mirosláv, a fizika és matematika tanszék vezetője. Az okleveleket dr. Spenik Sándor igazgató és Papp Ferenc konzul nyújtotta át a magyar nyelv és irodalom, történelem, idegennyelvi nemzetközi szakfordító, matematika-informatika és fizika-informatika szakokon (nappali és levelező tagozaton) végzett diákoknak.

Összeállította: Dupka György és Szemere Judit

Homoki Gábor kiállítása Beregszászon

Homoki Gábornak, aki a nagyhírű kárpátaljai festőiskola ötödik nemzedékének tagja, egyszerre könnyű és nehéz a dolga. Hisz az elődök által jól kitaposott ösvényen járva az ő festészeti módszereiket alkalmazva tud érdekeset, maradandót alkotni. Am ha például az önálló festői stílusát szeretné kialakítani, ahhoz már komolyabb erőfeszítésekre van szükség. A Tiszapéterfalván élő művész ezt a munkát már hosszú évekkel ezelőtt sikeresen elvégezte. Erről győződhetek meg mindazok, akik a magyar kultúra napja rendezvénysorozat alkalmából ellátogattak a beregszászi Európa–Magyar Házba, hogy részt vegyenek Homoki Gábor kiállításának megnyitóján.

Expresszív, impreszív és absztrakt vonások egyaránt felfedezhetők ezeken a műveken – hangsúlyozta a megnyitón Zubánics László, a Kárpátaljai Magyar

Művelődési Intézet elnöke, aki a továbbiakban arra emlékeztetett: Homoki Gábor sokoldalú munkásságát jól jellemzi, hogy a Tiszapéterfalvai Művészeti Iskolában – mely intézménynek hosszú éveken át igazgatója is volt – diákjainak rajzot, festészetet, tervezést és agyagozást egyaránt tanított. Gyermekkorától elkötelezte magát a festészet mellett, munkáit az élénk színek, a mások számára szokatlan, elgondolkodtató és egyben izgalmas színek kombinációk jellemzik.

– Jelenleg mi, kárpátaljai magyarok nagyon nehéz időket élünk, amikor a mindennapi betevő előteremtése, a közüzemi díjak kifizetése és a gyógyszerek kiváltása sokkal fontosabbnak tűnik, minthogy egy művészeti alkotás szépségében gyönyörködjünk – emlékeztetett rá a megnyitón Homoki Gábor. – Am mindez bármilyen luxusnak számító kedvtelésnek is tűnjön,



a művésznek mindenkor az a feladata, hogy a legnagyobb alkotó, a Jóisten által megteremtett gyönyörű világot a maga rejtett szépségeivel együtt mások elé tárja. Mert hiszem, hogy a szépségből mindenkor erőt meríthetünk. S erre a lelki munícióna most igazán nagy szükségünk van.

Végezetül a képzőművész megköszönte a szervezőknek a mostani lehetőséget.

Kovács Elemér



Kovács Éva kiállítása

Képeiről tiszta lelke tükröződik

Már hagyománynak számít, hogy a Beregszászi Keresztény Értelmiségiek Szövetsége képzőművészeti kiállítással ünnepli a magyar kultúra napját. A helyi művészeknek igyekeznek teret, lehetőséget biztosítani a bemutatkozásra, hogy a város, a környék lakossága is megismerje az itt élő tehetségeket, az általuk létrehozott értékeket. A rendezvények célja az is, hogy erősítsék az itthon maradottakat, a menni vagy maradni dilemmával küszködőket, és hogy üzenjenek a nagyvilágban szétszóródott honfitársainknak: ez a város, ez a közösség mindenkit hazavár. Idén sem volt ez másképp, *Művészet határon innen és túl* címmel Kovács Éva festőművész alkotásaival ismerkedhettek meg a művészetkedvelők.

Kovács Éva Beregszászon született keresztény értelmiségi családban. Gyermekkorától kezdve foglalkoztatta az alkotás, elvárásolta a festészet színvilága. Érettségi után könyvelő-közgazdász diplomát szerzett. Művészeti tanulmányait Veres Péter és Garanyi József Pro Urbe díjas festőművész irányításával végezte. 1994-től tagja és egyik alapítója a Beregszászi járás ipar- és képzőművészeit tömörítő Bereg Alkotóegyesületnek, 1998-tól a magyarországi Honvéd Kulturális Egyesület, 2013-tól pedig az ArtTisza művészeti egyesület tagja.



Kovács Éva nagyon szereti a természetet, így szívesen fest tájképeket, csendéleteket, városképeket, bemutatva „a saját világát ebben a változó világban”. Sokoldalú művész, aki könnyedén bánik a különböző anyagokkal, otthonosan használja az akvarell, pasztell, olaj, akril és grafika technikákat. Festményeinek felajánlásával rendszeresen támogat különböző humanitárius kezdeményezéseket. A Beregszászi Linner Bertalan Központi Járási Kórház gyermekosztályának falait – néhány művésztársával együtt – már kétszer festette ki színes, vidám mesefigurákkal. Emellett több rajzszakkör is fűződik a nevéhez, továbbá illusztrációi megjelentek a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség *Közoktatás* című szakmai lapjában. Rendszeresen részt vesz nemzetközi alkotótáborokban, művésztáborokban, csoportos és önálló kiállításokon határon innen és túl.

-ditta-

Kulin Ágnes: „Mi itt vagyunk, maradunk, és nem engedjük, hogy az alkotói és teremtői folyamat megszakadjon!”

Kulin Ágnessel, a 33 éve működő Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) elnökével az elmúlt év történéseiről beszélgettünk, arról, hogy a művészek hogyan tudtak alkotni a háború árnyékában, mi történt 2023-ban a szövetség életében, és mit terveznek a 2024-es évben.

– Tavaly 33 évesek lettünk, „krisztusi korba” lépett a RIT. Nehéz volt ez az esztendő is, hiszen folytatódtak a mindannyiunk életét felforgató események, amelyek a Társaság működését is befolyásolták. A két éve tartó háborús időszak krízishelyzetében mindannyiunk vállalt és lelkét nehéz súlyok, gondok és érzések nyomják.

– Az alkotómunkára is hatással vannak a hétköznapi megpróbáltatásai?

– Ezek a terhek, amelyeket átélünk, befolyásolják az alkotói kedvet, de különbözően hatnak ránk. Egyesek aktív időszakukat élék most, hiszen az alkotás öröme önterápiás eszköz is, ami segíthet a nehézségek feldolgozásában, nemcsak az alkotók, hanem az alkotásokat befogadók számára is. Mások viszont nem találják a helyüket és azt a kifejezésformát, amelyet ebben az időszakban hitelesnek és helyénvalónak éreznek. Mind a két hozzáállás érthető; együttérzéssel és empátiával követjük az eseményeket. Bennem is sok kérdés merül fel munka közben – hogy ennek a képnek most itt van-e a helye vagy az ideje –, és sokszor lebeszéltem magam egy-két ötlet megvalósításáról. Szeretnék idén erről leszokni, hogy több alkotói időt adjak magamnak.

– A Társaság a hagyományokhoz híven gyönyörű évösszegző kiállítással, a *Téli tárlattal, díj- és ösztöndíjadtal* zárta a tavalyi esztendőt.

– Közel egy hónapon át 23 művész több mint 60 alkotásával találkozhattak az érdeklődők a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum kiállítótermeiben. Igyekeztünk tematikus csoportokban bemutatni az elkészült munkákat. A díszteremben leginkább a kárpátaljai festőiskola hagyományait követő tájképek, portrék és csendéletek díszítették a falakat, itt az évszakok változásait láthattuk a művészek munkáin, amelyek szép csokrot mutattak be a Kárpátok vászonra kívánczó témáiból, de itt láthattuk Matl Péter *Mihály arkangyal* szobrát és id. Hidi Endre női figurákat ábrázoló kerámiaplasztikáit is. A második teremben az absztrakt és nonfiguratív irányzatok képviselőinek

alkotásai voltak megtekinthetőek és egy kisplasztikai szobortárlat. Ebben a teremben mutatkoztak be az év díjazottjai: Hrabár Natália és Román János Pál művészek is. Valamint a tavalyi RIT-ösztöndíjasunk, Ruszin Noémi is szerepelt a kiállításon meghívott vendégként egy munkájával. A harmadik terem tematikusan átlósan felosztható: az egyik oldalon Dikun György és Réti János mutatta be szakrális műveit, mellettük Szocska László légiesszobrai átvezető plasztikákként szolgáltak az erdő és a fák színeváltozásait bemutató festmények és grafikák felé. Az utolsó teremben pedig dekoratív festményekkel



és illusztratív grafikái, valamint iparművészeti alkotásokkal találkozhattunk.

– Művészeti szervezetként miben tudnak a tagság segítségére lenni?

– Alkotóművészek tevékenységét segítő szervezatként annyit tudunk és tudunk tenni, hogy ebben az időszakban is támogatói háttérrel biztosítsunk a tagjaink számára, akár művészeszközökkel vagy lélekkönyvitő beszélgetésekkel. Az alkotómunka nem állt le; ha végigjárjuk a termeket, láthatjuk, hogy gazdag kiállítási anyag gyűlt össze. Kiemelném a szobrászaink műveit, akik igazán kitettek magukért, a megszokotthoz képest több fa, üveg és kerámia kisplasztikát is bemutatunk. Az egyik kedvenc kisplasztikám a tárlaton ifj. Hidi Endre *Család* című kompozíciója, amely kedves, bensőséges témát dolgoz fel korongozott vázak formájából kiindulva. Az ujjbegy benyomásával manipulált nedves agyag váza-anything és váza-kised nagyon aranyos formát kapott. Még himbálódzik is a plasztika, ringató mozgást imitálva. Zsigó Olivia *Nyomás alatt* című műve porcelánból és betontéglából szintén erős formai reflexió a jelenlegi szó szerint nyomasztó és feszült helyzetre. Széles skálán mozgó, lépekenként haladva akár ellentétes érzelmi reakciókat kiváltó alkotásokkal találkozhattunk a kiállításon.

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

RIT – Téli tárlat



Dikun György: Feszület



Gogola Zoltán: Novemberi virágok



Szocska László: Séta



Ruszin Noémi: Adásszünet

– Mivel foglalkozott még a Társaság?
– Az alkotótevékenység mellett a 2023-as évben több rendezvény kapcsán is együttműködtünk a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvánnyal: a Jankovics Mária Alkotótábor és más művészeti programok szervezésében, amelyek a fiatalabb, iskoláskorú művészelkeket szólítják meg. Tavaly egy hárspataki (Lipovec) alkotótáborban búcsúztatta az őszt a Társaság, de tagjaink több helyi szimpóziumon, alkotótáborban is részt vettek, és néhányan nemzetközi alkotótáborba is eljutottak.

– Idén van a Társaság névadója, Révész Imre születésének 165. évfordulója. Ennek kapcsán milyen rendezvényt terveznek?

– Tavaly a névadónkról megjelent kötet, a *Dokumentumok Révész Imre festőművész munkásságáról és a Kecskeméti Művészteléről* című könyv bemutatóján vehettünk részt Erfán Ferencsel. Megtisztelő volt, hogy minket kértek fel Sümegi György művészettörténész könyvének bemutatására. Bár Révész Imre sok ponton kapcsolódik Kárpátaljához, többek között Boksay Józsefet és Erdélyi Bélát is tanította Budapesten, itthon mégis kevésbé ismert a munkássága. Az évforduló kapcsán Kárpátalján is szeretnénk bemutatni a fent említett kiadványt.

– Mit lehet tudni a jövőbeli tervekről?

– Idén egy másik fontos művészeti projekt is megvalósul, amelynek a szervezésében részt vesz a RIT. Az *Irka* című gyermeklap három évtizedes fennállásának kapcsán egy gyermekillusztrátori kiállítás szervezésében veszünk részt, amelyen tagjaink: Jankovics Mária, jómagam, Veres Ágota, Kalitics Erika grafikáinak új szemszögű bemutatásával szeretnénk méltatni a sokunk gyerekkorát idéző folyóirat létrejöttének 30. évfordulóját. Ez lesz 2024 első rendezvénye, ahová szintén szeretettel várunk minden érdeklődőt. (A kiállítás azóta megvalósult, Beregszászon, az újonnan megnyílt Na'Conxypán Galériában tekinthető meg – a szerk.) Fontosak a tervek és a jövőbe tekintés. Mi nem tervezzük a leállást, és reméljük, hogy a művészetkedvelők a köz-eljövőben is figyelemmel kísérik munkánkat.

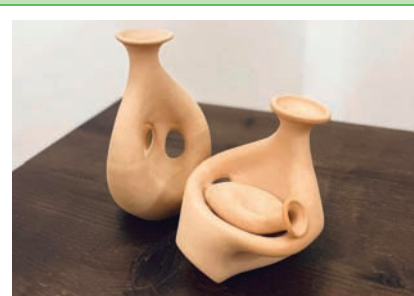
– Hogyan sikerül megteremteni az anyagi háttérrel a szerveázó tevékenységhez?

– Azért, hogy most a megvalósult programjainkról, illetve a terveinkről beszélhetünk, sok támogató és partnerszervezetnek tartozunk köszönettel. Elsősorban köszönjük a Nemzetpolitikai Államtitkárságnak és Potápi Árpád János államtitkárnak, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-nek egész éves működésünk támogatását; Magyarország Ungvári Főkonzulátusának és Beregszászi Konzulátusának, valamint a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetségnek az együttműködésüket és támogatásukat. Köszönjük a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolának, hogy segíti rendezvényeink megvalósulását. Köszönjük a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal Kulturális Főosztályának az együttműködést. Én pedig megköszönöm a Társaság tagjainak az egész éves közös munkát. Mi itt vagyunk, maradunk, és nem engedjük, hogy az alkotói és teremtői folyamat megszakadjon!

R. V.



Kulin Ágnes: Az erdő három életkora



Ifj. Hidi Endre: Család



Id. Hidi Endre: Női alakok



Román János Pál: Üveg plasztika